

BIZNIS
EKOpress

DRVO

gradnja
enterijer
nameštaj

tehnika

9 771451 512008

broj 49 ■ godina XIII ■ januar 2016. ■ cena 300 dinara ■ godišnja pretplata 1980 dinara ■ za inostranstvo 50 evra

PEGASUS

THE QUESTION OF STYLE

www.pegasus.rs

 GRAKOM SN

Weinig

STOLARSKA RADIONICA **TIK**

 Fabbrica

Boje, za svako srce

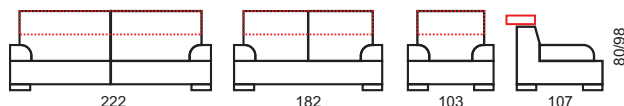
Boje i lakovi za drvenu industriju

office@fabbrica.co.rs | www.fabbrica.co.rs

Bosanska 65 | 11080 Zemun | BG | Srbija | +381 11 316 99 77 | 316 99 88 | 307 79 05 | 307 79 06

CASA ITALIA

Ekskluzivne garniture za sedenje od štofa i kože

Show room i maloprodaja: Mihaila Bulgakova 4, Mirijevo - Beograd

+38111 7430 132 gsm: +38160 0653 064

www.casaitalia.rs office@casaitalia.rs

The EWD logo is displayed in yellow capital letters on a dark blue background, which is part of the machine's frame.

EWD

Postiže
najbolji učinak
TRAČNA PILA
EBB 1800R-17

Esterer WD GmbH | Estererstraße 12 | 84503 Altötting, Germany | phone: +49 (0)86 71 - 5 03 - 0 | fax: +49 (0)86 71 - 5 03 - 386
Täleswiesenstraße 7 | 72770 Reutlingen, Germany | phone: +49 (0)71 21 - 56 65 - 0 | fax: +49 (0)71 21 - 56 65 - 400

www.ewd.de

DRVotehnika

Revijalni časopis za poslovnu saradnju,
marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju
u preradi drveta, proizvodnji nameštaja,
šumarstvu i graditeljstvu

Časopis izlazi tromesečno

Osnivač i izdavač

EKO press Blagojević

NOVI BEOGRAD

Antifašističke borbe 24

Tel/fax: +381 (0) 11 2139 584; 7700 364

www.drvotehnika.com, www.drvotehnika.info

e-mail: info@drvotehnika.info

Godišnja pretplata 1.980 dinara

Pretplata za inostranstvo 50 evra

Izdavački savet

- Dragan Bojović, UNIDAS, Beograd
- Božo Janković, ENTERIJER Janković, Novi Sad
- Vladislav Jokić, XILIA, Beograd
- Stevan Kiš, EuroTehno, Sremska Kamenica
- Radoš Marić, MARIĆ, Čačak
- Rajko Marić, MICROTRI, Beograd
- Dr Živka Meloska, Šumarski fakultet Skoplje
- Dr Goran Milić, Šumarski fakultet Beograd
- Golub Nikolić, NIGOS elektronik, Niš
- Zvonko Petković, vanr. prof. FPU Beograd
- Dragan Petronijević, MOCA, Jablanica
- Dr Zdravko Popović, Šumarski fakultet, Beograd
- Tomislav Rabrenović, DRVOPROMET, Ivanjica
- Gradimir Simijonović, TOPLICA DRVO, Beograd
- Vesna Spahn, WEINIG, MW Group, Kruševac
- Mr Borisav Todorović, BMSK, Beograd
- Milorad Žarković, SAVA, ORAGO TERMO-T, Hrtkovci

Redakcija

- Mr Dragoljub Blagojević,
direktor, glavni i odgovorni urednik
- Dipl. ing. Ivana Davčevska
- Zoran Perović, tehnički urednik

Stručni konsultant

- Dipl. ing. Dobrivoje Gavović
- Snežana Marjanović d.i.a., AMBIENTE, Čačak

Uplate za pretplatu, marketinške
i druge usluge izvršiti na tekući račun broj

160-176289-53, BANCA INTESA ad Beograd
Devizni račun - IBAN: RS35160005010001291720

Rukopisi i fotografije se ne vraćaju

Redakcija se ne mora slagati sa mišljenjem
autora i izjavama sagovornika

Redakcija ne preuzima odgovornost
za sadržaj reklamnih poruka, niti za
informacije u autorskim tekstovima

Priprema, štampa i distribucija
EKO press Blagojević

Registarski broj APR: NV000356

CIP – Katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ISSN 1451-5121

COBISS.SR-ID 112598028

Živeti znači raditi, a ne samo disati
i u ruci držati daljinski upravljač.

Prosečno gledamo TV 5 sati dnevno!

Uz iskrene želje za dobro zdravlje, sreću i uspešno poslovanje u Novoj godini, našim čitaocima i ovoga puta na stranica-
ma časopisa DRVotehnika nudimo obilje
informacija iz oblasti tehnologije, mašina,
opreme, repromaterijala i tržišta vezanog za preradu drveta i proizvodnju nameštaja.
Već tradicionalno u januarskom izdanju opširno pišemo o Sajmu nameštaja koji je odr-
žan polovinom proteklog novembra. Uz detaljne informacije govorimo i o sajamskim
priznanjima, nagrađenim eksponatima i firmama, a bez većih intervencija objavljujemo
stavove i sugestije dvadesetak privrednika. Na Sajmu nameštaja sam, naime, raz-
govarao sa većim brojem vlasnika i menadžera firme, a neke od tih izjava smo objavili
bez većih redakcijskih intervencija, uvereni da za organizatore Sajma nameštaja ova
razmišljanja mogu biti predmet razmatranja... A šta je novi koncept videli smo upravo
na proteklom Sajmu nameštaja kada se, bar za nekoliko sajamskih dana, stekao utisak
da bi Beogradski sajam mogao biti generator privrednih dešavanja u oblasti industrije
nameštaja. Uvođenje *Hosted Buyer Programa* i prisustvo oko 50 svetskih kompanija u
svojstvu kupaca, kako je saopšteno sa Beogradskog sajma, bez sumnje je otvorilo mo-
gućnosti za nove poslovne aranžmane i podsticaj izvoza.

Drvna industrija je jedna od retkih privrednih grana koja u našoj zemlji beleži
pozitivne rezultate, a proizvođači nameštaja iz Srbije kontinuirano ostvaruju suficit i
oslanjajući se na domaće sirovine, izvoze finalne proizvode na zahtevna tržišta. Uz no-
vine i unapređenja koncepta, ova manifestacija je zadržala već dugu tradiciju, po kojoj
sajmovi nisu samo poslovnog, već izložbeno prodajnog karaktera, što je posebno bilo
primamljivo za posetioce i kupce, kojima je većina izlagača nudila sajamski popust... I
dok sam šest dana obilazio sajamske štandove moram reći da sam se ponekad, a znao
sam i zašto, osećao kao avion koji gubi visinu, ali još uvek leti...

Nisam proveravao efekte sajamskih popusta, ali sam uz novogodišnje praznovanje
saznao da stanovnici naše zemlje drže u svetu nezavidno peto mesto, po dužini vre-
mena koje prosečno provodimo ispred televizijskih ekrana. Međunarodna marketinš-
ka agencija *Zenith optimedia* je prošle godine sprovedla istraživanje među narodima 65
zemalja i pokazala da građani Srbije uz TV ekrane prosečno sede **300 minuta** dnevno,
odnosno neverovatnih **pet sati!** Ne služi nam na čast ni što tako visoko, peto mesto u
svetu, delimo sa stanovnicima SAD. Ako je verovati ovom istraživanju, ispred nas se na-
laze još samo Litvanci sa prosečnih 325 minuta provedenih ispred ekrana dnevno, zatim
Rumuni sa 340 minuta, kao i naši susedi iz Hrvatske sa 377 minuta, što je više od šest
sati. Rekorderi gledanja u TV ekran, prema ovom istraživanju, su Saudijski, koji prosečno
od programa odustaju tek nakon 407 minuta, odnosno skoro sedam sati...

Od 2010. godine dnevno konzumiranje medija na globalnom nivou je u proseku
porasla sa 462 na 485 minuta (4,74%), prvenstveno zbog porasta korišćenja interne-
ta, na kojem ljudi provode 109,5 minuta na dan, skoro dva puta više nego pre pet
godine. Istovremeno, vreme posvećeno tradicionalnim medijima je palo za 6,5% sa
402 na 376 minuta dnevno, piše u izveštaju agencije, gde je još navedeno da su na
uštrb interneta, najviše izgubile novine... Naime, štampa se čita za četvrtinu manje
nego pre pet godine. Televizija se gleda za šest odsto manje, ali je očigledno da je i
dalje vrlo popularan medij s obzirom na to da se u proseku na globalnom nivou kon-
zumira 184 minuta dnevno.

A ja pripadam grupi ljudi koja se sa setom seća vremena kada je televizija imala
samo dva kanala, kada se program emitovao od popodneva do pred ponoć, a kada su
školski i obrazovni programi, serije, crtani filmovi i sve ostalo na televiziji, bili sadržaj-
niji i bolje koncipirani... Sećam se kako smo često i dugo bivali u prirodi, a danas deca
već od malih nogu sate provode ispred kompjutera. Više smo se družili i posećivali, a
danas se dopisujemo mejlovima. Danas za rođenja, rođendane, venčanja pa čak i sa-
hrane saznajemo putem Facebook-a. Danas su, tvrdi nepoznati autor, sa sajta Stara
dobra vremena, kancerogeni i vazduh koji udišemo i sunce koje nas greje... I opet se,
ali sad ne znam zašto, osećam kao avion koji gubi visinu, ali još uvek leti...

95 godina u službi prerade drveta, hortikulture, zaštite zemljišta i

Od kada je osnovan, davne 1920. godine, pa do kraja septembra 2015. godine sa Šumarskog fakulteta u Beogradu je izašlo 8.868 diplomiranih inženjera, 420 magistara i 287 doktora nauka.

Danas Šumarski fakultet čine četiri odseka: Odsek za šumarstvo, Odsek za tehnologije, menadžment i projektovanje nameštaja i proizvoda od drveta, Odsek za pejzažnu arhitekturu i hortikulturu i Odsek za ekološki inženjering u zaštiti zemljišnih i vodnih resursa.

Profesor dr Ratko Ristić, dekan Šumarskog fakulteta

Već godinama Dan Šumarskog fakulteta se tradicionalno obeležava, a proteklog 5. decembra u amfiteatru Šumarskog fakulteta u Beogradu svečano je obeleženo 95 godina od osnivanja ove visokoškolske ustanove. Podsećamo, u Srbiji je 5. decembra 1920. godine, pored pet postojećih, osnovan šesti, Poljoprivredni fakultet sa dva nezavisna odseka: POLJOPRIVREDNIM i ŠUMARSKIM. Tada je počela nastava za prvu generaciju studenata šumarstva na jednom od šest fakulteta u Beogradu.

Svečanosti na Šumarskom fakultetu 5. decembra prošle godine su, uz tradicionalno veliki broj šumarskih stručnjaka, inženjera zaposlenih širom Srbije, prisustvovali i gosti sa više fakulteta i naučnih instituta, ministarstva, kao i drugih društveno političkih zajednica, javnih preduzeća i brojnih kompanija, zatim studenti i zaposleni na Šumarskom fakultetu kao i penzionisani radnici ove visokoškolske ustanove. Podeljena su priznanja i nagrade najboljim studentima, kao i zaposlenima koji su tokom protekle godine stekli uslove za odlazak u penziju.

Prisutne je pozdravio profesor dr Ratko Ristić, dekan Šumarskog fakulteta, koji je govorio o nastanku, razvoju, organizaciji, naučnim i nastavnim aktivnostima profesora i studenata tokom proteklih decenija, kao i o planovima za dalji razvoj ove ustanove. On je podsetio da je prvo predavanje u istoriji Šumarskog fakulteta održao tadašnji dekan, profesor dr Petar Đorđević 5.12.1920. godine na Šumarskom odseku Poljoprivrednog fakulteta u Beogradu. Desetak godina potom, 1930. godine Poljoprivredni fakultet menja naziv u POLJOPRIVREDNOŠUMARSKI, a 1949. godine Šumarski fakultet postaje samostalan. Prvi dekan samostalnog Šumarskog fakulteta bio je prof. inž. Sreten Rosić. Takođe je značajno istaći da se Šumarski fakultet 1953. godine uselio u novu zgradu na Banovom brdu u Beogradu, gde se i danas nalazi...

Od 1956. godine Šumarski fakultet čine dva odseka: ŠUMARSKI i DRVNO-INDUSTRIJSKI, a 1960. godine ustanovljena su četiri odseka. Tokom daljeg razvoja manjali su

se nazivi studijskih odseka, tako da danas Šumarski fakultet čine: Odsek za šumarstvo, Odsek za tehnologije, menadžment i projektovanje nameštaja i proizvoda od drveta, Odsek za pejzažnu arhitekturu i hortikulturu i Odsek za ekološki inženjering u zaštiti zemljišnih i vodnih resursa.

– Naš prioritet je nastavak rada na reformi nastavnog procesa, na svim nivoima studija, u cilju postizanja što boljih rezultata, bolje prolaznosti studenata i smanjenja dužine studiranja, uz veći obim usvojenih znanja i veština, potrebnih za stručne aktivnosti i uključivanje u naučno-istraživačku delatnost. Takođe, naš zadatak je dalje kadrovsko jačanje i uspostavljanje kvalitetne naučno-istraživačke strukture, sa većim stepenom saradnje sa prestižnim institucijama i fakultetima u zemlji i inostranstvu. Posvećenost procesu permanentne obuke kadrova, kroz koncept takozvanog celoživotnog učenja, je kompatibilno sa potrebom stalnog praćenja promena u primenjenim tehnologijama, proizvodnim procesima i izmenjenim soci-

Fotografije: dipl. ing. Slavša Šarenac

šumarstva, vodnih resursa

jalnim uslovima - rekao je profesor dr Ratko Ristić.

Od osnivanja Šumarskog fakulteta, zajednički sa 30. 09. 2015. godine, na svim odsecima osnovnih studija, akademsku diplomu je steklo 8.868 diplomiranih inženjera (šumarstvo 4.666; tehnologije, menadžment i projektovanje nameštaja i proizvoda od drveta (prerada drveta) 1.837; pejzažna arhitektura i hortikultura 1.717 i zaštita od erozije i uređenje bujica 648). U istom periodu 420 kandidata je magistriralo i 287 steklo diplomu doktora nauka.

NAJBOLJI diplomirani studenti u školskoj 2014/15 godini su: Studijski program ŠUMARSTVO – Aleksandar Vemić, prosek ocena 9,50; Studijski program TMP – Milomir Ziriković, prosek ocena 9,42; Studijski program PEJZAŽNA ARHITEKTURA I HORTIKULTURA – Svetlana Civić, prosek ocena 9,79 i Studijski program EKOLOŠKI INŽENJERING – Đorđe Prodanović, prosek ocena 8,78.

– Šumarski fakultet Univerziteta u Beogradu je priznata visokoškolska ustanova koja se uspešno bavi obrazovanjem stručnih, naučnih i istraživačkih kadrova iz oblasti šumarstva, prerade drveta, pejzažne arhitekture i hortikulture, kao i ekološkog inženjeringa u zaštiti zemljišnjih i vodnih resursa, a time i u oblasti zaštite i unapređivanja životne sredine kao dela strategije održivog razvoja Republike Srbije. Obeležavajući 95 godina rada i postojanja, kolektiv Šumarskog fakulteta je spreman da kroz kvalitetan rad, zajednički napor, solidarnost i upornost, dostojanstveno i ponosno dočeka svoju stogodišnjicu – naglasio je dekan Ristić.

Svoju budućnost Šumarski fakultet vidi u daljoj promociji i intenziviranju univerzitetske saradnje i mobilnosti profesora i studenata na institucionalnom, nacionalnom i međunarodnom novou, u cilju poboljšavanja kvaliteta visokog obrazovanja. U tom smislu je logično da Šumarski fakultet kao i do sada očekuje podršku i razumevanje institucija i društvene zajednice, isto kao što je naglašeno da je saradnja sa šumarskim preduzećima i velikim brojem firmi koje se bave preradom drveta dobra, ali da uvek ima prostora da sve bude još bolje. ■

Zajednički interesi definisani sporazumom o saradnji

Krajem protekle godine Fakultet za dizajn i tehnologije nameštaja i enterijera iz Skoplja i Šumarski fakultet iz Beograda potpisali su sporazum o saradnji koji uzima u obzir zajednički interes u istraživanju i razvoju u oblastima tehnologija, menadžmenta i projektovanja nameštaja, enterijera i proizvoda od drveta. Obe strane su se saglasile da će se saradnja odvijati kroz aktivnosti i programe kao što su: razmena istraživača, nastavnog i administrativnog osoblja; razmena studenata svih nivoa studija; zajednički istraživački projekti; učešće na seminarima i drugim akademskim skupovima; posebni kratkoročni akademski programi; programi stručnog usavršavanja i druge oblasti od zajedničkog interesa.

U ime Fakulteta za dizajn i tehnologije nameštaja i enterijera iz Skoplja sporazum je potpisao dekan prof. dr Zoran Trposki, a u ime Šumarski fakultet iz Beograda dekan prof. dr Ratko Ristić. Potpisivanju sporazuma o saradnji dve visokoškolske ustanove prisustvovali su prof. dr Živka Meloska, dr Mirjana Šijačić-Nikolić i prof. dr Zdravko Popović.

Veterani obeležili 60 godina od upisa na Šumarski fakultet

Dekan Šumarskog fakulteta, prof. dr Ratko Ristić i prodekan, prof. dr Zdravko Popović primili su 22. 10. 2015. godine grupu diplomiranih inženjera koji su se upisali na ovaj fakultet 1955. godine. Obeležavanju jubileja, 60 godina od upisa na Šumarski fakultet, prisustvovalo je šest veterana. To je zadnja generacija koja je školovana po petogodišnjem nastavnom programu opšteg smera, prilagođenog potrebama šumarstva i drvne industrije. Od 85 upisanih, diplomiralo ih je 38 u Beogradu.

Evocirajući uspomene, veterani su iskazali zadovoljstvo što je ova generacija dala tri doktora nauka koji su bili i profesori na Šumarskom fakultetu Beogradu: Dušan Jović, Lazar Tomanić i Milan Šašić, dok su svi ostali bili uspešni privrednici. Između njih, nekoliko ih je, bar deo radnog veka provelo na radu u srednjim školama, dok su pojedinci radili i u državnoj, a neki i u javnim službama. Opšti je zaključak da je ova, brojčano mala generacija, imala zapaženu ulogu u šumarskoj nauci i praksi tokom druge polovine prošloga veka, a posebno u razvoju prerađivačkih kapaciteta drvne industrije u Srbiji i tadašnjoj Jugoslaviji.

Na slici su (s leva na desno): Trbović Dane, Kurilić Milivoje, Majstorović Stevan, Pantić Milinko, Damjanović Nadežda i Gavović Dobrivoje.

Fotografije Arhiva studenata Šumarskog fakulteta

INTERFOB 2015 – KIEZ PREBELOW

Studenti Šumarskog fakulteta na manifestaciji INTERFOB u Nemačkoj

Interfob (INTERNATIONALE FORMATION du Bois) je manifestacija koja od 1989. godine na godišnjem nivou okuplja studente prerade drveta sa preko 20 univerziteta Evrope. Kao takav, Interfob je značajan događaj na kojem se svake godine sastaje više od 300 budućih stručnjaka u oblasti prerade drveta, koji provedu pet dana diskutujući o dostignućima i novinama u drvnoj industriji Evrope. Svake godine okupljanje je u drugoj zemlji Evrope, a organizatori su studenti Univerziteta koji je domaćin.

Interfob je 2015. godine održan u Nemačkoj, u mestu Kiez Prebelow od 12. do 16. oktobra. Na seminaru su učestvovali studenti iz Finske, Poljske, Nemačke, Austrije, Francuske, Švajcarske, Španije i Srbije.

I pored loših vremenskih uslova tokom trajanja manifestacije među učesnicima je vladalo vrhunsko raspoloženje. Raspored aktivnosti bio je tako organizovan da su učesnici mogli da odaberu obilazak različitih kompanija iz oblasti prerade drveta, čija su sedišta u istočnoj Nemačkoj. Studenti Šumarskog fakulteta iz Beograda su tom prilikom posetili kompaniju „HOLZINDUSTRIE TEMPLIN GMBH“, koja se bavi proizvodnjom rezane građe i termotretiranog drveta za tržište istočne Evrope i Azije.

Studenti Šumarskog fakulteta iz Beograda, učesnici Interfob manifestacije

U skladu sa običajem Interfob manifestacije, učesnici su trećeg dana posetili fakultet domaćina (HNE Eberswalde). Na fakultetu su bile organizovane predavanja redovnih profesora sa različitih odsaka. Tom prilikom učesnicima su predstavljene osnovne i master akademske studije i prezentovani najbolji i najinteresantniji master radovi iz oblasti prerade drveta.

Večernji sati bili su predviđeni međusobnom upoznavanju i razmenjivanju kontakata i iskustava učesnika iz različitih zemalja. Pored edukativnog karaktera ove mani-

festacije učesnici su bili u prilici da u okviru „internacionalne večeri“ predstave običaje i tradicionalne specijalitete iz zemlje iz koje dolaze.

Ovom prilikom se zahvaljujemo organizatorima Interfob manifestacije na izvanrednoj organizaciji i gostoprimstvu. Zahvaljujemo se takođe i Šumarskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, kao i našim sponzorima koji su uvideli značaj ove manifestacije i svojim doprinosom omogućili studentima jedno nezaboravno iskustvo. Još jednom se zahvaljujemo našim sponzorima: Časopisu *DRVOtahnika*, AGENCIJI ZA DRVO, preduzećima STIHL, TOPWOOD, NIGOS i TURISTIČKOJ ORGANIZACIJI SRBIJE.

Više informacija o navedenoj manifestaciji možete naći na sajtu <http://interfob.com>

**YOUR WORLD
YOUR BUSINESS
YOUR SHOW**

Since 1968

24/28 maj 2016, Milano (Italija)
Milanski sajam, gradska četvrt Rho

25. XYLEXPO 2016
svetski bijenale
tehnologija za
preradu drveta i
delova za industriju
nameštaja

info@xylexpo.com
www.xylexpo.com

Godine iskustva u proizvodnji hrastovog parketa učinile su zasigurno Grakom SN liderom u proizvodnji parketa na domaćem tržištu.

Savremena tehnologija i konstantna posvećenost svih članova našeg proizvodnog tima imaju kao rezultat paletu proizvoda jedinstvenog kvaliteta, maksimalne preciznosti u dimenzijama, kao garanciju trajnosti i lepote podova u domovima naših klijenata.

Grakom SN je porodična kompanija koja svoj kredibilitet gradi već godinama, snabdevajući se isključivo sirovinom iz pouzdanih i sertifikovanih izvora, saradnjom sa brojnim vodećim, domaćim izvođačima kao i stalnim mesečnim izvozom u nekoliko zemalja Evropske Unije.

Konstantno napredovanje u tehnološkom smislu kao i dodatna orijentacija ka novim proizvodima i trendovima našoj kompaniji predstavlja stalni izazov.

PROIZVODNJA & PRODAJA:

- hrastovog i jasenovog parketa
- hrastove građe
- briketa i drva za ogrev
- masivnog poda - poslednje novine u našoj proizvodnji

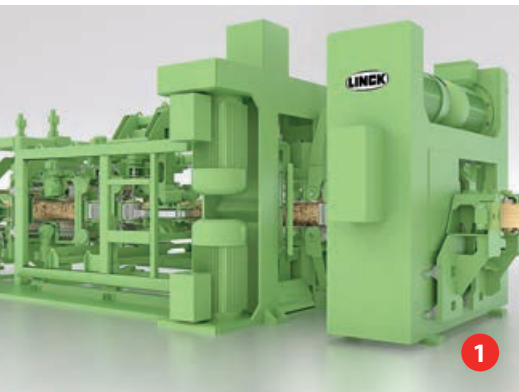
Poslednja novina u našem proizvodnom pogonu je i potpuno nova pilana koju možemo sasvim slobodno okarakterisati jedinstvenom na području Srbije.

Ističemo i naš najnoviji proizvod - **MASIVNI POD** koji predstavlja luksuzni trend u svetu drvenih podova - otmen, trajan i autentičan izbor poda za klijente koji žele savršen stil u svom privatnom prostoru.

Beograd, Batajnički put bb, Zemun • 011.7756.914 • 011.7756.915 • www.grakomsn.com

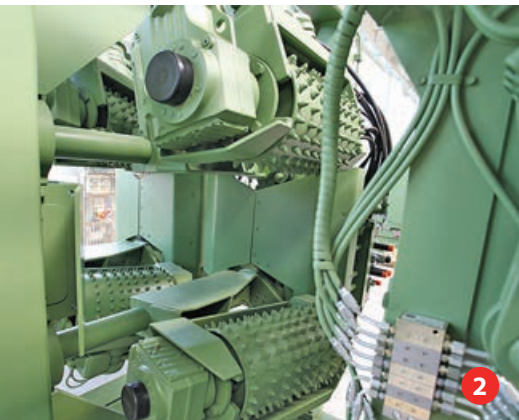
Sajam LIGNA obuhvata šumarstvo i drvenu industriju, mašine za obradu drveta i sirovine i uvek nudi kompletan pregled tržišta. Svi vodeći dobavljači tehnologija predstavljaju se na ovom sajmu. Još jedan po redu vodeći svetski sajam šumarstva i drvene industrije u organizaciji Deutsche Messe AG održan je od 11. do 15. maja ove godine u Hanoveru. Svi izlagači na LIGNA 2015 imaju mogućnost i inovativna rešenja da zadovolje sve vaše proizvodne potrebe, a sada predstavljamo jedan novitet sa ovog sajma.

Noviteti LIGNA 2015

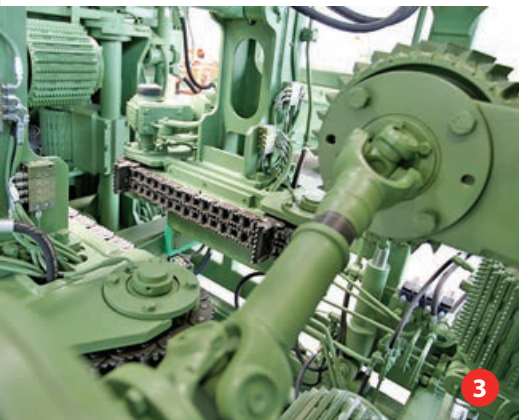
1 – Kompaktni obradni centar EV10-D - EV10-Z - VM10-4

Novi kompaktni mašinski centar u jednom radnom procesu konvertuje obli trupac u četiri jednostrane bočne stranice. Za tu svrhu koriste se dve rezne jedinice. Rezne glave u prvoj jedinici raspoređene su jedna iznad druge i obrađuju horizontalne stranice. Rezne glave u drugoj jedinici se rotiraju za 90°, u odnosu na prvu jedinicu, i obrađuju vertikalne stranice. Ulazni sistem transporta rotira trupce u skladu sa režimom rezanja uzimajući u obzir i stvaran oblik trupca. Transporteri omogućavaju rezanje pod pravim uglom sa centralnim ili dijagonalnim usklađivanjem, kao i rezanje pod uglom.

2 – Uređaj za automatsko rotiranje trupca

Dva para valjaka podižu trupac sa transportnog sistema i podešavaju njegov položaj koji je proračunat i određen kontrolnim sistemom. Nakon rotacije trupac je postavljen na stranu.

3 – Uređaj za centriranje trupca

Uređaj za centriranje se sastoji iz tri sistema. Svaki sistem ima horizontalan i vertikalni par valjaka koji pozicioniraju trupac ili u odnosu na njegov centar ili u odnosu na proračunato uzdužno zakrivljenje trupca. Nakon toga sledi anti-tvist uređaj čiji je zadatak da spreči okretanje trupca u odnosu na uzdužnu osu pri njegovom daljem transportu.

4 – Sekač koji proizvodi četiri jednostrane bočne stranice

Sekač se sastoji od dve uzastopne jedinice za rezanje. Prva jedinica, koja se nalazi sa donje strane, je pozicionirana (ne može da se pomera) i koristi se kao kontaktna površina u sledećim koracima obrade. Druga jedinica proizvodi dve bočne stranice.

Fotografije: www.linck.com

Pripremila: Miljana Ristović
Izvor: www.linck.com

osnovano 1968. godine

Buje-export d.o.o. Buje
Istarska 22, Buje, Hrvatska
www.buje-export.hr

Tel: +385 (0)52 725 130
Fax: +385 (0)52 772 452

Kontakt osoba:
Dario Kozlović
Tel: +385 (0)52 725 132
Mob: +385 (0)98 254 193
dario.kozlovic@bujе-export.hr

Poslovnica Zagreb
Tel: +385 (0)1 6117 171
Fax: +385 (0)1 6117 029
Kontakt osoba: Ratimir Paver
Mob: +385 (0)98 254-192

BUJE-EXPORT d.o.o.
IMA PREKO 45 GODINA
KONTINUIRANOG ISKUSTVA
U TRGOVINI DRVETOM:
REZANA GRAĐA, ELEMENTI,
PARKET, FURNIR
I UVOZ OPREME ZA
DRVNU INDUSTRIJU.
POSEDUJEMO FSC CERTIFIKAT
OD 2000. GODINE I PRUŽAMO
USLUGE KONSALTINGA
ZA FSC CERTIFIKOVANJE.

Bolja valorizacija

Šesti put zaredom u Slavonskom Brodu je 28. oktobra 2015. godine održan Kongres pilanara Jugoistočne Evrope na kome se okupilo oko 200 predstavnika pilanske industrije i šumarstva, zatim trgovaca drvetom i dobavljača tehnologije iz Hrvatske i regiona, kao i predstavnici državne uprave, lokalne samouprave, sindikata i medija.

Već tradicionalno na Kongresu pilanara je obrađeno niz tehnoloških inovacija i tržišnih tema, kao i teme iz oblasti zaštite okoline. Program ruralnog razvoja, kretanje cena rezane građe na tržištu, zadržavanje izvoznog suficita, nastavak pozitivnih trendova u rastu izvoza, zelena radna mesta, samo su neke od aktuelnih tema kojima su se bavili učesnici ovog tradicionalnog skupa privrednika. Na prethodnom skupu pilanari su izneli

vrlo loše ocene stanja u sektoru, posebno sa stanovišta snabdevanja sirovinom malih i srednjih pilana, a ta tema nije izostala ni ovoga puta.

Na Kongresu pilanara su učestvovali i vodeći evropski dobavljači pilanskih tehnologija, kao i tehnologija za sušenje drveta i pripremu biomase.

Bilo je govora i o transportu, logistici, ali i o sertifikaciji sirovine te o temama vezanim za životnu i radnu sredinu, pre svega o potrebi smanjenja emisije CO² kao i o temama koje šumarstvo i preradu drveta svrstavaju u red najpoželjnijih evropskih industrija.

– Hrvatski drvni sektor u proizvodnji koristi preko 95% sirovina i komponenti domaćeg porekla, a važno je naglasiti da je pokrivenost uvoza izvozom porasla na 250 posto tokom

Fotografije: Kongres pilanara

DA LI ZA SEBE ŽELITE SAMO NAJBOLJE?

UDDEHOLM STRIP 000

- ORIGINALNE TRACNE TESTERE SVIH DIMENZIJA
- GATERSKE TESTERE
- KRUŽNE TESTERE
- IZRADA TRACNIH I GATERSKIH TESTERA

000 UDDEHOLM 000

MADE IN SWEDEN

Preko 300 godina tradicije u izradi čelika - garancija da ste izabrali najbolje

Ovlašćeni uvoznik i distributer za Srbiju, Crnu Goru i Republiku Srpsku

MB HOUSE

BEOGRAD, Gavrilica Principa 45, tel. 011 76 14 958, mob. 063 545 831
e-mail: mbhouse@drenik.net

GRADIŠKA, Kralja Nikole I 56A, tel. 99 387 51 815 542

2014. godine, kao i da svake godine raste udeo finalnih proizvoda koji se izvoze. Posebno nas raduje rast izvoza nameštaja i parketa na važna tržišta EU. Raste i proizvodnja drvnog peleta, obnovljivog izvora energije, koja je 2014. godine iznosila 260.000 tona i ostvarila rast od 26% u odnosu na 2013. godinu. Ponosan sam na drvni sektor koji u hrvatskom izvozu učestvuje se 10% i već je dostigao vrednost izvoza od 1,290 milijardi američkih dolara. Od 2003. do 2015. godine izvoz drvnog sektora je povećan za skoro 300 procenata – rekao je za naš časopis Marijan Kavran, osnivač i organizator Kongresa pilanara. – Temelj za ovako impresivne rezultate je činjenica koju mi u sektoru često ističemo, a to je da se 48% hrvatske teritorije nalazi pod šumom, što je omogućilo višestoljetnu tradiciju ove industrije

koja danas, zajedno sa šumarstvom i drugim na šumi baziranim industrijama, zapošljava 53.000 ljudi – rekao je gospodin Kavran.

Drvena industrija Hrvatske je 2013. godine imala rast proizvodnje i izvoza od 21% u odnosu na prethodnu godinu, da bi 2014. godine proizvodnja i izvoz dalje rasli za 18% tako da je drvena industrija 2014. godine dostigla 1.290 milijardi dolara izvoza. Saznali smo da je i u prvih šest meseci 2015. zabeležen rast od 8,7% u preradi drveta, a kod proizvodnje nameštaja ostvaren je skoro isti rezultat...

– U strukturi izvoza Hrvatske drvena industrija direktno, u apsolutnim iznosima, učestvuje sa 10%, ali s obzirom da nema uvozne komponente, kad se to digne na nivo relativnih odnosa, onda je to znatno više – rekao nam je prošlog leta gos-

primarne prerade drveta

podin Zdravko Jelčić, predsjednik Upravnog odbora preduzeća Spin Valis, koji je istovremeno predsjednik Udruženja drvo-prerađivačke industrije u Hrvatskoj gospodarskoj komori – Drvni sektor ima veliki potencijal i

veliku budućnost stvaranja kvalitetnih i konkurentskih proizvoda za globalno tržište i smatram da ove pokazatelje do 2020. godine gospodin Jelčić.

6. Kongres pilanara je, bez sumnje, ostvario važne rezultate

u području bolje valorizacije primarne prerade drveta u zemljama JIE. Uz predstavnike drvnog sektora iz Hrvatske i susjednih zemalja jugoistočne Europe, na Kongresu je učestvovao niz sektorskih subjekata i institucija iz šireg evropskog okruženja (Litvanija, Rumunija, Mađarska, Austrija, Nemačka, Francuska, Italija).

Osim rasprava o trenutnim prilikama, izazovima i budućnosti sektora, Kongres je okupio važnu sektorsku podršku u delu sirovine i logistike. S druge strane, konkurencija na tržištu pilanskih proizvoda je sve snažnija pa se primena novih i sofisticiranih tehnologija nameće kao ključna pretpostavka za postizanje globalne konkurentnosti. O tome je na Kongresu izneto niz novih informacija i primera od strane prisutnih sponzora i dobavljača tehnolo-

gija, koji su svojom stručnošću i profesionalnim prezentacijama pomogli u boljem shvatanju tehnoloških izazova koji neminovno očekuju pilanare u regionu.

Na kraju, slobodni smo zaključiti da su na Kongresu prezentovane najbolje tržišne, komercijalne i tehnološke prakse u Evropi i da je time preko Kongresa dat veliki doprinos opstanku pilana u regionu i njihovoj izvesnijoj i boljoj budućnosti.

Posebno treba pohvaliti organizatore ovog skupa, Hrvatski drveni klaster i časopis Drvo & Namještaj, koji su stručno, sa velikim iskustvom i sluhom za tokove i potrebe branše organizovali 6. kongres pilanara, i na kraju najavili 7. kongres koji će biti održan 9.11.2016. godine takođe u Slavonskom Brodu. ■

Sušare za drvo

Automati za sušare

Vlagomeri za drvo, piljevinu i beton

NIGOS

ELEKTRONIK

www.nigos.rs / office@nigos.rs
+381 18 211-212, 217-468

Zakon u funkciji strateških ciljeva šumarstva

Narodna skupština RS je protekle jeseni usvojila Zakon o izmenama i dopunama Zakona o šumama sa ciljem kvalitetnijeg rešavanja problemi u oblasti očuvanja, zaštite, korišćenja i raspolaganja šumom i šumskim zemljištem kao prirodnim bogatstvom, zatim pitanja nadzora, kao i druga pitanja od značaja za šumu i šumsko zemljište u cilju ostvarivanja ciljeva postavljenih Strategijom razvoja šumarstva Republike Srbije. Zakon o šumama iz 2010. godine doneo je određene pozitivne promene u sektoru šumarstva, ali su se, u toku njegove primene, pokazali određeni nedostaci koji su prouzrokovali negativne efekte po šume Srbije, stoji u tekstu koji nam je dostavila Uprava za šume.

Pored navedenog, u periodu od 2010. godine do danas usvojeno je nekoliko zakonskih propisa i odluka koje se neposredno odražavaju na šumarski sektor, te je bilo neophodno postojeći zakon usaglasiti sa tim propisima. To se, pre svega, odnosi na nadležnosti Autonomne

pokrajine Vojvodine u oblasti šumarstva, kao i obaveza javnih preduzeća šumarstva da usklade osnivačka akta sa navedenim zakonom i Zakonom o javnim preduzećima.

Kao poseban problem uočena je pojava pustošenja i degradiranja državnih šuma koje nemaju korisnika, odnosno nekoga ko bi tim šumama gazdovao u ime države, kao vlasnika. U postupcima privatizacije raznih društvenih preduzeća, zadruga i slično, šume su izuzete, jer prema Zakonu o privatizaciji, kao dobro od opšteg interesa, nisu mogle da budu predmet privatizacije. Sa druge strane, Zakon o javnoj svojini iz 2011. godine je propisao da se pravni režim građevinskog zemljišta, poljoprivrednog zemljišta, šuma i šumskog zemljišta u javnoj svojini uređuje posebnim zakonom, a u Zakonu o šumama takve odredbe nisu postojale, što kao posledicu ima nekoliko desetina hiljada hektara državnih šuma kojima ne gazduje niko. S obzirom da se radi o otvorenom prostoru,

velikim površinama, te šume su bile na udaru šumokradica. Zakon o izmenama i dopunama Zakona o šumama uspostavlja pravni osnov da Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove šumarstva, odredi korisnika tih šuma, koji ispunjava zakonske uslove, i koji će te šume čuvati od nezakonitog korišćenja i njima gazdovati po principima održivosti i unapređenja stanja...

Najvažnije izmene

– Pored navedenih razloga, koji se odnose na pravo uređivanja, raspolaganja i gazdovanja šumama, postojali su i usko stručni razlozi za izmene Zakona o šumama, pre svega u oblasti planiranja gazdovanja šumama, prometa drveta i u kaznenoj politici – rekao je za naš časopis dipl. ing. Saša Stamatović, v.d. direktor Uprave za šume.

U oblasti planiranja gazdovanja šumama uvedena je nova prostorno – planska celina, šumska oblast. Ukupno se ustanovljava 7 šumskih oblasti – po

jedna na teritoriji autonomnih pokrajina, i 5 na području centralne Srbije. Šumske oblasti se ustanovljavaju objedinjavanjem postojećih šumskih područja, koja predstavljaju prostorne i prirodne celine, čime se obezbeđuje svrsishodnije i racionalnije planiranje u šumarstvu...

Kako česte vremenske nepogode i klimatske promene uopšte prouzrokuju velike štete u šumama – poplave, bujice, klizišta, ledolomi, vetrolomi, gradacije insekata i drugo, koji se učestalo javljaju i smenjuju iz godine u godinu, potrebna su značajnija ulaganja u prevenciju i sanaciju oštećenih površina. Izmenama Zakona o šumama omogućava se efikasnije postupanje i reagovanje u slučaju prirodnih nepogoda s jedne strane Ministarstva, a sa druge korisnika i vlasnika šuma. Usvojena je i odredba o oslobađanju obaveze sopstvenika i korisnika šuma da u slučaju saniranja posledica prirodnih nepogoda po sanacionom planu plaćaju naknadu za korišćenje šuma, jer se u takvim

situacijama ne može ni govoriti o korišćenju šuma.

– Značajno su unapređene odredbe kojima se uređuje promet i kontrola prometa drveta. Cilj ovih izmena je da se omogući sledljivost, odnosno poreklo drveta u prometu, a u potpunosti se daje nadležnost republičkim šumarskim inspektorima u oblasti kontrole prometa drveta, koja im je važećim zakonom ograničena, što je dovelo do povećanog obima bespravnih seča i prometa takvog drveta. Takođe, većim ovlašćenjima čuvara šuma omogućeno je da i oni učestvuju u kontroli prometa drveta i preduzimanju mera protiv lica koja nezakonito vrše promet drveta. Na kraju, kaznene odredbe su proširene tako da su sankcionisane sve radnje suprotne odredbama Zakona, a dodatno je pooštrena kaznena politika u postupanju nadležnih sudova, između ostalog u obaveznom izricanju mere oduzimanja predmeta pribavljenih izvršenjem prekršaja iz ovog zakona – kaže Stamatović.

Očekivani efekti

Pored usaglašavanja sa važećim propisima, očekuje se da će donošenje ovog zakona omogućava da se reše neki od navedenih aktuelnih problema u šumarstvu, pre svega u delu zaštite šuma od bespravnog korišćenja i uništavanja, zatim efikasnosti rada republičke šumarske inspekcije kroz veća ovlašćenja u oblasti kontrole prometa drveta i oštrij kaznenu politiku. Kao deo sistema zaštite šuma, posebno treba naglasiti uspostavljanje mehanizma zaštite državnih šuma koje nemaju korisnika.

Stvaranje odgovarajućih zakonskih pretpostavki je bez sumnje vrlo važan element u sistemu održivog gazdovanja šumama, kao jednog od osnovnih principa šumarstva, ali se mora razumeti samo kao jedan segment permanentnog procesa kreiranja i unapređenja sistema u svrhu ispunjavanja strateških ciljeva sektora šumarstva. ■

Konferencija o biomasi i obnovljivim izvorima energije

Nekoliko tehnologija, posebno energija vetra, male hidrocentrale, energija iz biomase i sunčeva energija, su ekonomski konkurentne, a kako bi se stručna i zainteresovana javnost upoznala sa najnovijim energetske trendovima i tehnologijama početkom decembra prošle godine u Zagrebu je održana 6. Međunarodna energetska konferencija o biomasi i obnovljivim izvorima energije.

Osnovni cilj konferencije je bio da utvrdi trendove, da upozna nove tehnologije i inovacije, ali i odgovornost za provođenje postojećih i donošenje novih zakonskih okvira kako bi se u budućnosti povećalo iskorišćavanje obnovljivih izvora energije drvene biomase.

Obnovljivi izvori energije imaju vrlo važnu ulogu u smanjenju emisije ugljen dioksida (CO₂) u atmosferu, a kao energent za sisteme grejanja imaju niz prednosti, od zaštite okoline, povećane sigurnosti snabdevanja, razvoja lokalnog privredništva i otvaranja novih radnih mesta, ali i znatno niže ukupne cene proizvedene toplotne energije.

Konferencija je učesnicima ovog skupa pružila mogućnost kvalitetnog informisanja o tehnološkim novitetima, raspoloživim količinama drvene sirovine u regionu, mogućnostima susreta sa potencijalnim domaćim i stranim partnerima i ulagačima u područje biomase, medijima, dobavljačima najnovijih tehnologija, kao i sa stručnjacima, specijalistima za energetske, tehnološke i komercijalne aspekte korišćenja biomase. Verujemo da će konferencija svojim raznovrsnim temama, u regionu doprineti implementaciji evropske energetske politike koja je do 2030. godine predviđala dodatno povećanje udela energije iz obnovljivih izvora. Predsednik Svetske asocijacije za bioenergiju (WBA), Heinz Kopetz, održao je predavanje o značaju korišćenja biomase te ulogi bioenergije u evropskoj energetske politici. Potrebno je zameniti fosilna goriva sa obnovljivim izvorima energije, istakao je Kopetz, koji već dugu niz godina deluje na području poljoprivrede, šumarstva i bioenergije te se u svom radu aktivno zalaže za bioenergiju kao najvažniji obnovljivi izvor energije. Potrošnja bioenergije u regionu nije na zadovoljavajućem nivou, mada obnovljivi izvori energije sve

Fotografije: Konferencija o biomasi

više postaju trend, posebno u Sloveniji i Hrvatskoj. U tom smislu je 36 firmi potpisalo ugovore za kupovinu ukupno 600.000 tona sečke i ogrevnog, višemetričnog drveta za proizvodnju električne ili toplotne energije iz kogeneracijskih postrojenja.

– Proizvodnja peleta je jedan od segmenata drvne industrije sa najvećim rastom. Pelet ne predstavlja nikakav problem niti bilo kakvu pretnju šumskom fondu jer se za proizvodnju peleta uglavnom koriste drveni ostaci, pre svega iz proizvodnje u pilanama. Upravo proizvodnja peleta pomaže čišćenju brojnih deponije drvnog ostatka. Pokretanje posla sa peletima je u startu velika investicija koja se veoma brzo isplati – tvrdi prof. dr Branko Glavonjić.

Finci i Šveđani prednjače u potrošnji energije na biomasu. Predsednik Svetskog udruženja za bioenergiju Heinz Kopetz istakao je kako je bioenergija budućnost. Potrošnja peleta, koji je vrlo atraktivan energent, lani je na svetskom nivou povećan za 22 posto, najviše u Evropi i SAD-u.

Za razliku od našeg dela Evrope, u skandinavskim zemljama poput Finske i Švedske već se trećina potrošene ukupne energije odnosi na biomasu.

ČISTA PRODUKTIVNOST HOLZHER SPRINT MAŠINA SA MOGUĆNOŠĆU UGRADNJE DO 14 NC MOTORA.

OPTIMALNO POREĐENJE CENE I PERFORMANSI SA ILI BEZ PC UPRAVLJANJA.

VERTIKALNI CNC OBRADNI CENTAR BUSILICA
JEDINSTVEN NA TRŽIŠTU

POSETITE NAS NA
BEOGRADSKOM
SAJMU NAMESTAJA U
NOVEMBRU 2015
I PO PRVI PUT POGLEDAJTE
PREZENTACIJU
TECTRA 6120...
EVOLUTION 7405...
AURIGA ...

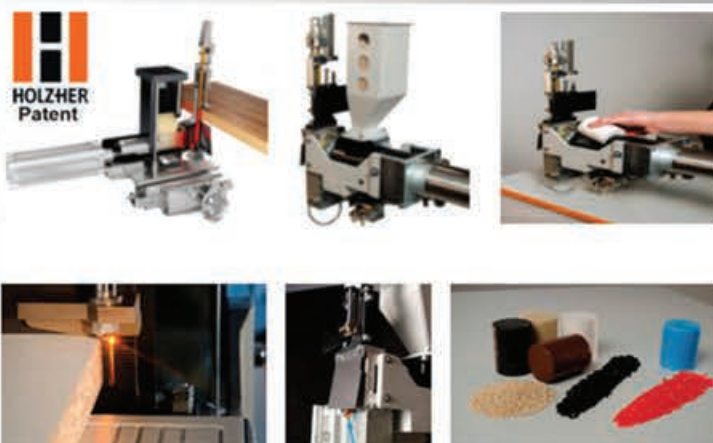
TRGOVINSKO PRIVREDNO DRUŠTVO
INTER HOLZ BALKAN D.O.O.
20.JULI 3-4 SMEDEREVSKA PALANKA
TEL:026 319 491
MOB:063 71 73 563;063 59 77 55
E-MAIL:INTERHOLZBALKAN@MTS.RS

NOVA TECTRA 6120
RASKRAJAČ PLOČA SA PRITISNOM GREDOM I VELIKIM
SPEKTROM SNAGE

PATENTIRAN JEDINSTVEN SISTEM NANOSA LEPKA U
TANKOM SLOJU NEVIDLJIV I U SLUČAJU PRELASKA NA
PUR LEPAK ZA SAMO 9 MIN POTPUNO VODOOTPORAN
SPOJ.

Uspešan sajamski nastup

NOVI ZASTUPNIK poznatog proizvođača mašina HOLZ HER za Srbiju, firma INTER HOLZ BLAKAN doo, imala je izuzetno uspešan nastup na 53. Sajam mašina, alata i repromaterijala za drvenu industriju u novembru 2015. godine.

Prošle godine je ostvaren VELIKI POPVRATAKA firme **HOLZ HER** na tržište Srbije sa novim zastupnikom preduzećem **INTER HOLZ Balkan doo**.

Kao što je i bilo najavljivano u našem prethodnom izdanju i kao što nam je rekao gospodin Željko Vučen, direktor preduzeć INTER HOLZ Balkan doo, na proteklom 53. Sajam mašina, alata i repromaterijala za drvenu industriju u novembru 2015. godine, po prvi put na srpskom tržištu su prikazani novi modeli mašina poznatog proizvođača HOLZ HER.

Značajno je istaći da su posetioci štanda firme INTER HOLZ Balkan mogli u radu, uz detaljne instrukcije i prezentaciju, videti: **EVOLUTION 7405 vertikalni CNC** po mnogo čemu jedinstven i **TECTRA 6120 raskrajača ploča** sa novim poboljšanim i modifikovanim agregatom testere i poboljšanim softverom kao i **kanterice STREAMER 1057 XL** i **AURIGA 1308 XL** sa novim sistemom stanice za lepak **GLU JET** opet po mnogo čemu jedinstvene i inovativne mašine...

Sva četiri dana na Sajmu mašina, alata i repromaterijala za drvenu industriju, vršene su prezentacije na IZLOŽENIM MAŠINAMA renomiranog proizvođača **HOLZ HER**.

– Najveće interesovanje bilo je upravo, prema našem očekivanju za **EVOLUTION 7405 Vertikalni CNC**, a možemo se i pohvaliti da je već nekoliko dana nakon Sajma stiglo prvih par porudžbina za ovu mašinu – kaže Željko Vučen, vlasnik firme Inter HOLZ Balkan.

– Nova **TECTRA 6120** je takođe privukla puno pažnje, pogotovo ako se uzme u obzir činjenica da ima unapređen agregat i da na sve linearne vođice firma HOLZ HER daje 10 godina garancije – kaže naš sagovornik.

– U cilju poboljšanja prodaje i povratka kupaca mašinama HOLZ HER u Srbiji, preduzeće **Inter HOLZ Blakan doo** izlazi u susret svim kupcima sa obezbeđenim servisom i kompletnom tehničkom podrškom – kaže Vučen, od koga smo takođe saznali da je prodato PRVO AUTOMATSKO SKLADISTE firme **HOLZ HER** u Srbiji koje će biti instaliranou u martu 2016. godine u Vranju, u preduzeću MORAVA ENTERIJER doo, ali o tome ćemo više pisati u našem narednom izdanju. ■

Nelikvidnost kao jedan od akutnih problema domaće privrede, aktualizovala je potrebu privrednih subjekata, banaka i stanovništva da naplatu svojih dospelih, a neizmirenih potraživanja pokušaju da ostvare sudskim putem. Odmah se valja suočiti s prilično raširenim uverenjem, nedoumicama pa i predrasudama koje prate ovakav način naplate potraživanja, i to najčešće one da je sudska naplata potraživanja sa jedne strane neefikasna, spora i neizvesna, a sa druge praćena nesrazmernim troškovima postupka, po logici skuplja dara nego mera, odnosno visokim sudskim taksama i skupim advokatskim uslugama. U skladu s tim kod poverilaca koji imaju potrebu za obraćanjem sudu radi naplate svojih potraživanja uobičajeno se otvara dilema da li se u tu svrhu uopšte isplati pokretanje sudskog postupka.

Postavlja se, prema tome, pitanje - jesu li zaista troškovi sudske naplate potraživanja previsoki, a sam postupak neefikasan, odnosno spor, neizvestan i nepredvidljiv?

Valjalo bi za početak kao odgovor na ta pitanja, skrenuti pažnju, da na odluku o pokretanju sudskog postupka utiču i okolnosti kao što su visina samog potraživanja, zatim da li postoji neko sredstvo obezbeđenja potraživanja (zaloga, hipoteka, menica itd.), pa sve do toga da li su pre pokretanja sudske naplate iscrpljene sve druge legalne mogućnosti i načini za naplatu potraživanja, s obzirom na to da **sudska naplata po pravilu dolazi na kraju, onda kada više nema drugih opcija**. Tako na primer, **poverioci će svakako biti više motivisani da pokušaju sa sudskom naplatom većih iznosa potraživanja dok bi za male sume (nekoliko hiljada dinara) bili skloniji otpisu**. Osim toga, ukoliko u konkretnom slučaju postoji neko sredstvo obezbeđenja potraživanja koje će ubrzati naplatu, to će sigurno olakšati odluku poverioca da sudski postupak pokrene.

Za odgovor na konkretno pitanje o isplativosti sudskog postupka radi naplate potraživanja treba imati u vidu i to da **Zakon o sudskim taksama određuje visinu sudskih taksi u srazmeri sa visinom potraživanja koje treba sudski naplatiti. Na istom principu se temelje i advokatske tarife za ovaj vid usluga**. Prema tome, troškovi koje poverilac mora da snosi prilikom sudske naplate potraživanja srazmerni su sa visinom potraživanja što treba da znači da nisu toliko da bi sudsku naplatu činili neisplativom. Ovu tvrdnju ćemo najbolje ilustrovati na konkretnim primerima visine sudskih taksi i advokatske tarife za određene iznose

potraživanja. Za ilustraciju ćemo uzeti jedno potraživanje u iznosu od oko 1.000 eura i drugo od oko 7.000 eura.

Tako na primer za podnošenje zahteva sudu opšte nadležnosti radi naplate potraživanja u visini od **100.000 dinara, visina sudske takse koju mora da plati poverilac je 5.900 dinara**. Nešto je veća naknada za potraživanje istog iznosa nastalog **iz ugovora u privredi za koje se zahtev podnosi privrednom sudu, pa taksa u tom slučaju iznosi 9.900 dinara**. U oba slučaja valja platiti i **trošak sastava predloga advokatu koji u skladu sa važećom tarifom iznosi 6.000 dinara**. Ukoliko bi poverilac podneo predlog za naplatu nešto većeg potraživanja, primera radi **750.000 dinara, tada bi sudska taksa pred sudom opšte nadležnosti bila 36.800 dinara, a pred privrednim 30.600 dinara**. **Naknada za sastav predloga u skladu sa advokatskom tarifom u tom slučaju bi iznosila 9.000 dinara** bez obzira na nadležnost suda.

Iz navedenih primera jasno je da je ubeđenje o previsokim sudskim taksama ipak samo predrasuda te da sudske takse ne bi trebalo da predstavljaju prepreku za pokretanje sudskog postupka radi naplate potraživanja. Trebalo bi takođe imati u vidu i činjenicu da poverilac samo inicijalno plaća navedene troškove, ali da **sud po donošenju svoje odluke, a na zahtev poverioca obavezuje dužnika da poveriocu izmiri troškove koji su nastali u vezi sa sudskom naplatom potraživanja**. To znači da ukoliko bi, na primer sud doneo rešenje kojim se određuje sprovođenje izvršenja prema dužniku, istim rešenjem sud bi obavezao dužnika da izmiri poveriocu i troškove koji obuhvataju sudsku taksu i trošak sastava predloga u skladu sa advokatskom tarifom. **Napla-**

ta tih troškova bila bi efikasna i uspešna onoliko koliko i naplata glavnog duga u konkretnom slučaju zato što se navedeni sudski troškovi namiruju istim sredstvima izvršenja kao i glavni dug (a to su npr. plenidba novčanih sredstava sa računa dužnika, prodaja njegove imovine itd.).

Nakon razjašnjenja pitanja o isplativosti – da visina sudskih taksi ne bi trebalo da predstavlja prepreku za pokretanje sudskog postupka radi naplate potraživanja – ostaje da se razjasni i druga dilema sa početka teksta o tome **da li je sudski postupak za naplatu potraživanja dovoljno efikasan i brz?** To su naime faktori koji presudno utiču na motivaciju poverioca da ulože svoje vreme i trud kako bi pokušao da svoja potraživanja naplati sudskim putem.

Ovde valja napomenuti i to da je uobičajena praksa da advokat pre pokretanja postupka pred sudom, najpre dužniku preporučenom poštom pošalje **opomenu pred utuženje sa naknadnim kraćim primere-nim rokom za ispunjenje obaveze prema poveriocu**. Ovakva advokatska opomena će često biti sasvim dovoljna da dužnika uveri u ozbiljnost poveriočeve namere da naplatu pokuša putem suda, te postoji mogućnost da će dužnik po prispeću iste preduzeti korake radi izmirenja duga ne bi li tako izbegao postupak pred sudom, koji je za njega neuporedivo skuplje i nepovoljnije rešenje.

Ipak, lica koja se nalaze u poziciji dužnika, ponekada imaju neosnovano ubeđenje kako bez većih poteškoća mogu izbeći sudsku naplatu dugova, a naročito ukoliko ne poseduju nikakvu imovinu na svoje ime ili su različitim pravnim poslovima blagovremeno preneli pravo vlasništva na sebi bliska lica.

Ovakvo ubeđenje rasprostranjeno je donekle i zahvaljujući tradicionalnom i u pri-

Naplata potraživanja sudskim putem

Da li je i koliko naplata potraživanja sudskim
putem efikasna i isplativa?

Na kakve odgovore upućuju nova zakonska rešenja u ovoj
oblasti, sudska praksa i advokatska iskustva?

ličnoj meri zastarelom shvatanju da je naš pravni poredak naklonjen dužnicima, a da je sudstvo neefikasno i sporo.

Što se tiče situacije **kada dužnik ne poseduje imovinu na svoje ime, ta okolnost nikako nije dovoljna garancija da potraživanje neće u nekom trenutku biti naplaćeno**. Naime, pošto sud donese rešenje o izvršenju, odnosno odluku u postupku pokrenutom radi naplate potraživanja, **rok za izvršenje takvog rešenja iznosi 10 godina**. To znači da ukoliko dužnik u roku od 10 godina stekne neku imovinu, realizuje neko potraživanje, primi uplatu na račun, počne da ostvaruje zaradu ili ostvari pravo na starosnu ili invalidsku penziju, tako ostvareni prihod ili imovina mogu postati predmet izvršenja odnosno plenidbe za račun poveriočevog potraživanja. Imajući u vidu da 10 godina nije baš kratak vremenski period, veliko je pitanje da li se bilo kome isplati da u tolikom roku pokušava da izbegava poverioce.

Još je nezahvalnija za dužnika situacija kada on preduzme pravne radnje na teret svoje imovine, odnosno izvrši raspolaganja u nameri izigravanja poverioca. Nisu, naime, retki slučajevi u praksi kada dužnik poklonom ili pravnim poslom uz simboličnu naknadu izvrši prenos svoje imovine na sebi bliska lica ili srodnike u nameri da izbegne ispunjenje svojih obaveza prema poveriocima. Ukoliko bi se ispostavilo da su takva raspolaganja preduzeta nakon nastanka obaveze dužnika prema poveriocu, ona tada podležu **tužbi za pobijanje pravnih radnji dužnika**. Uz pomoć te tužbe, koja je pravicima poznata pod nazivom **Paulijanska tužba**, poverilac je u prilici da efikasno osujeti dužnikovu nameru za izbegavanje obaveza. Naime, ukoliko bi poverilac uspeo u postupku po tužbi za pobijanje pravnih radnji dužnika, tada bi treća lica koja su na gore opisani način pribavila neku stvar ili pravo od dužnika, bila prinuđena da na osnovu odluke suda trpe namirenje poveri-

očevog potraživanja iz te pribavljene stvari ili prava.

Kada je u pitanju sam postupak sudske naplate potraživanja, u Srbiji je 2011. godine donet **Zakon o izvršenju i obezbeđenju** koji na savremeniji način reguliše materiju sudske naplate potraživanja, a treba napomenuti i da je u pripremi novi zakon koji bi regulisao ovu materiju, ali je nepredvidivo kada će biti usvojen i u kojoj meri će izmeniti rešenja iz sada važećeg Zakona. **Zakonom iz 2011. godine predviđen je efikasniji i relativno brz postupak za naplatu potraživanja**. Taj zakon predviđa da dužnik može pokrenuti **izvršni postupak** pred sudom radi naplate potraživanja i to svojim **predlogom za izvršenje na osnovu izvršne ili verodostojne isprave**. Zakon o izvršenju i obezbeđenju kao **izvršnu ispravu** predviđa **pravnosnažnu sudsku odluku i sudsko poravnanje, zatim izvod iz registra založnih prava na pokretnim stvarima, ugovor o hipoteci ili založnu izjavu i dr.** Osim izvršne ispra-

JUGOINSPEKT
NOVI SAD

DOO JUGOINSPEKT-NOVI SAD
PREDUZEĆE ZA KONTROLU KVALITETA I KVANTITETA ROBE I USLUGA

Novi Sad, Dunavska 23/1
tel: +381 21 422 733 fax: +381 21 6611 822
e-mail: drvo@juins.rs, www.juins.rs

Kontrolisanje nameštaja

i kontrolisanje proizvoda u skladu sa evropskim i nacionalnim standardima u akreditovanoj kontrolnoj organizaciji prema standardu SRPS ISO/IEC 17020:2002

Atestiranje, laboratorijsko ispitivanje, kontrolisanje i ispitivanje kvaliteta:

- podnih obloga-parketa
- vlažnosti cementne košuljice i nadzor pri ugradnji drvenih podova
- sirovina poluproizvoda i gotovih proizvoda od drveta
- stručna pomoć pri rešavanju reklamacija ugovorenih sirovina i gotovih proizvoda

Procesna kontrolisanja:

- kontrolisanje ulazne, međufazne i završne kontrole u procesima proizvodnje
- stručna pomoć pri projektovanju pilana
- stručna pomoć pri procesu sušenja drveta

DOO JUGOINSPEKT-NOVI SAD je sertifikovan prema SRPS ISO 9001:2008

ve, naš zakon poznaje i verodostojnu ispravu, po osnovu koje takođe može biti podnet predlog za izvršenje pred sudom. Kao **verodostojnu ispravu** zakon predviđa **mećnicu, ček, obveznicu, fakturu, bankarsku garanciju, obračun kamate, privremenu ili okonačnu situaciju u vezi sa izvršenim građevinskim radovima i drugo.**

Kada poverilac podnese predlog za izvršenje na osnovu izvršne ili verodostojne isprave, sud praktično odmah po prijemu predloga, ukoliko su ispunjeni zakonom predviđeni uslovi i forma predloga, bez održavanja ročišta donosi rešenje o izvršenju kojim obavezuje izvršnog dužnika da u zakonskom roku namiri potraživanje izvršnog poverioca zajedno sa odmerenim troškovima i kamatom od dana dospelosti duga. Ovako doneto rešenje, sud može početi da sprovodi čak i pre nastupanja pravnosnažnosti tog rešenja pa će tako bez efekta ostati eventualno izbegavanje izvršnog dužnika da primi rešenje kako bi pokušao da odugovlači postupak.

Pravno sredstvo koje stoji na raspolaganju dužniku radi zaštite svog interesa jeste ulaganje prigovora u zakonskom roku od 5 dana od dana kada mu je dostavljeno rešenje o izvršenju. Razlozi za prigovor su između ostalog činjenica da je **potraživanje ispunjeno** ili da **nije dospelo** ili da je **zastarelo** itd. Ipak dužnici bi trebalo da budu oprezni sa korišćenjem ovog pravnog sredstva jer ukoliko izvršni dužnik svojim prigovorom učini verovatnim neku od okolnosti koje predstavljaju razlog za usvajanje prigovora, sud će stvaiti van snage rešenje o izvršenju, a predmet uputiti u parnicu. Ova mala pobeda dužnika može se lako pretvoriti u Pirovu pobedu jer **ukoliko u parničnom postupku ne uspe da dokaže navode iz svog prigovora, dužnik će time samo napraviti dodatne troškove koje će potom morati da snosi zajedno sa glavnim dugom i troškovima izvršnog postupka.**

Za poverioca postoji mogućnost i da u parnici pokrene postupak naplate putem tužbe. Poverilac naime može, radi naplate dospelog potraživanja u novcu, podneti sudu **tužbu za izdavanje platnog naloga i to u slučaju da ne poseduje ispravu koja ispunjava uslove predviđene Zakonom o izvršenju i obezbeđenju da bi bila izvršna ili verodostojna isprava**, ali zato poseduje neku od isprava predviđenih odredbama **Zakona o parničnom postupku** koje se odnose na postupak po tužbi za izdavanje platnog naloga. **Postupak za izdavanje Platnog naloga spada u skraćene postup-**

Posebna napomena za čitaoce časopisa *DRVOTEHNICA* i za korisnike portala www.drvotehnika.info

Za čitaoce časopisa *DRVOTEHNICA* i za korisnike našeg portala, Advokatska kancelarija LAW OFFICE će u vremenskom periodu od 14 do 16 časova svakog radnog dana u nedelji (putem posebnog broja telefona 011/406-57-53) pružati besplatne pravne savete i konsultacije u vezi sa ovde obrađenom temom naplate potraživanja.

ADVOKATSKA KANCELARIJA – LAW OFFICE

Takovska 13, Beograd

www.businesslawserbia.com

ke predviđene ZPP-om. U navedenom postupku, ukoliko su ispunjeni zakonom predviđeni uslovi, sud bez održavanja ročišta izdaje nalog tuženom, odnosno dužniku da ispunji zahtev tužioca odnosno poverioca. Tako izdat platni nalog poverilac može upotrebiti kao izvršnu ispravu po osnovu koje će podneti predlog za izvršenje.

Što se tiče daljeg postupka izvršenja, a nakon donošenja rešenja o izvršenju, taj tok je diktiran predlozima izvršnog poverioca kojima se on opredeljuje za sredstva i predmete izvršenja svog potraživanja. Ukoliko je dužnik pravno lice, obično će se pokušati sa **blokadom njegovih računa**, što sprovodi odeljenje za prinudnu naplatu Narodne banke Srbije. Isto tako, ukoliko je dužnik **fizičko lice** koje se nalazi u radnom odnosu ili prima penziju, poveriocu će biti najjednostavnije da predloži da se potraživanje **namiruje obustavom 2/3 zarade ili penzije izvršnog dužnika**. Ako je pak potraživanje izvršnog dužnika nesrazмерно veliko, ili je nezaposlen, ili su mu računi u blokadi, poveriocu stoje na raspolaganju i **plenidba pokretnih i nepokretnih stvari izvršnog dužnika**, kao i **plenidba novčanih depozita i druge imovine**. Ako pak izvršni poverilac nema podataka o imovini izvršnog dužnika, on može od suda zatražiti da izvršnom dužniku naloži da pod pretnjom novčane kazne sudu dostavi ili na zapisnik izdiktira svoju **izjavu o imovini**. **Ta izjava dužnika mora sadržati istinite podatke predviđene zakonom, a naročito podatke o imovini, prihodima, računima, depozitima i potraživanjima dužnika, kao i radnjama koje je dužnik preduzeo na teret svoje imovine.** Ovo poslednje je naročito značajno zbog mogućnosti da poverilac pokrene već pomenuti postupak za pobijanje pravnih radnji dužnika ukoliko je ovaj preduzimao pravne radnje u cilju izbegavanja svojih obaveza.

Poverilac u postupku izvršenja ima mogućnosti da posredstvom suda ili dru-

gih nadležnih državnih organa vrši i druge provere kako bi utvrdio da li dužnik poseduje imovinu podobnu za sprovođenje izvršenja. Ove mogućnosti ukoliko se pravilno primenjuju, svode na minimum verovatnoću da dužnik izbegne naplatu potraživanja koje je predmet sudskog postupka.

Uprkos vidljivim ubrzanjima koje je u ovu materiju unela važeća zakonska regulativa, kao i napuštanju ranije svojevrstne bolecivosti naših sudova prema dužnicima, **još uvek je najslabija karika u celoj ovoj problematici određena sporost našeg pravosuđa, i to sporost koja nije karakteristična samo za ovu tematiku** nego je neka vrsta opšteg mesta. Ipak, imajući u vidu sadašnju sudsku praksu i advokatska iskustva, kao i sve što je ovde izneto u vezi sa sudskom naplatom potraživanja, **može se nedvosmisleno zaključiti da nema mesta velikom delu dilema iz uvodnog dela teksta.** Pogotovu ako se tome doda činjenica da drugih legalnih mogućnosti za naplatu potraživanja osim sudske nema, i da je alternativa o odustajanju od potraživanja zapravo najskuplja, a često podrazumeva i dodatne poreske troškove. Na pozitivan zaključak o isplativosti i svrsishodnosti sudskog postupka za naplatu potraživanja svakako utiče i efikasan i pažljiv način vođenja samog postupka, odnosno korišćenje svih zakonskih mogućnosti, što u velikoj meri može dovesti do željenih rezultata, tj do uspešne naplate kao i do svođenja nenaplativih potraživanja na nužni minimum.

U narednim tematskim serijalima tekstova posebno će biti obrađena naplata potraživanja kod fizičkih, a posebno kod pravnih lica i banaka, obzirom na praksu i određene specifičnosti koje prate te dve oblasti. Takođe će biti interesantno sagledati kako jedan preduzetnik ili vlasnik privrednog društva može da proceni da li treba pokušati sa naplatom potraživanja putem suda i koji je trenutak pogodan za to. ■

THINK WEINIG

WEINIG VarioRip 310 M

RaimannLine

WEINIG OptiCut 200 Serie

DimterLine

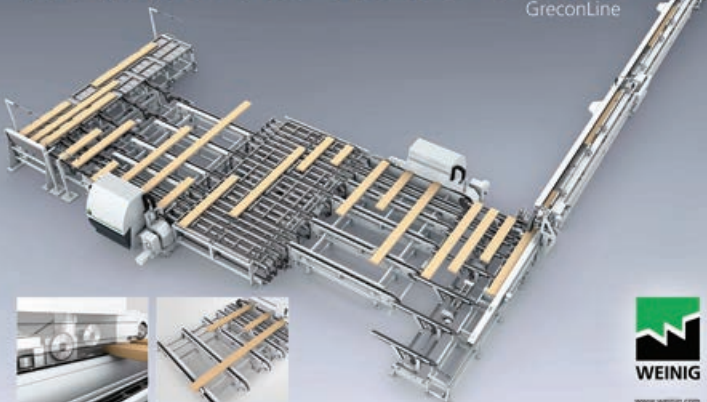

WEINIG Powermat 700

WEINIG HS 2000-6000

GreconLine

WEINIG Conturex 125 Vario

WEINIG ProfiPress L II Serie

DimterLine

MW GROUP SCG doo, Čupićeva 1/1, 37000 Kruševac

Tel.+381 (0)37 445 070, (0)37 445 075, Fax.+381 37 445 070, E-mail: mwgroupscg@mts.rs, www.mwgroup.rs

**Na Beogradskom sajmu
od 10. do 15. novembra 2015.
godine održan 53. Sajam nameštaja,
opreme i unutrašnje dekoracije
i 53. Sajam mašina, alata
i repromaterijala za drvenu industriju**

Beogradski Sajam *promenjen koncept*

PRIPREMIO: D. Blagojević

Pod sloganom *BEOGRADSKI SAJAM NAMEŠTAJA - SADA, 53. Sajam nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije*, kao i po prvi put zasebna manifestacija, 53. Sajam mašina, alata i repromaterijala za drvenu industriju, okupili su, proteklog novembra, oko tri stotine domaćih i stranih izlagača, poslovne ljude i brojne posetioce čime se, uprkos još uvek prisutnim društvenim teškoćama, beogradski Sajam nameštaja ponovo potvrdio kao regionalni lider i centar za industriju nameštaja, a održao se i na vrhu najvećih sajmova u ovom delu Evrope. Ove atraktivne manifestacije, koja svake godine privuku veliku pažnju poslovnih ljudi i široke publike, otvorio je ministar Željko Sertić i pohvalio rast proizvodnje u drvenoj industriji, koja je, kaže ministar, 2014. godine izvezla robe u vrednosti 100 miliona evra*), a za samo 6 meseci 2015. godine izvoz je bio 280 miliona evra. Osim toga, izvozi se sve više gotovih proizvoda, umesto polufabrikata, a od 678 kompanija koje se bave proizvodnjom nameštaja i preradom drveta, više od 90 posto je u privatnom sektoru, a firme koje su još u rukama države, polako se pripremaju za privatizaciju. Sertić je među njima pohvalio SIMPO,

koji se posle 27 godina, ponovo pojavio na Sajmu nameštaja sa novom kolekcijom. Ministar je naglasio da pomoć države preduzećima nije kao nekada i da se više ne može dogoditi da gubitcima na kraju godine država sanira dugove. Privatni preduzet-

nici su nova nada, a naša Vlada 2016. godinu promoviše kao godinu preduzetništva – naglasio je ministar Sertić.

Novi koncept – dva sajma pod jednim krovom

Prateći aktuelna privredna dešavanja u zemlji i svetu menadžment Beogradskog sajma je još u novembru 2014. godine, najavio novi koncept Sajma nameštaja. Partnerima i saradnicima, rečeno je tada, biće otvoren jedan novi svet – svet neograničenih mogućnosti, jer je sajamska industrija upravo takva – uvek puna dešavanja, novih ljudi, kontakata i poslova. Šta je novi koncept videli smo upravo na proteklom Sajmu nameštaja kada se, bar za nekoliko sajamskih dana, stekao utisak da bi Beogradski sajam mogao biti generator privrednih dešavanja u oblasti industrije nameštaja.

Sajam nameštaja kao i Sajam mašina, alata i repromaterijala su protekle jeseni bili jedinstveno mesto ponude i potražnje, konkurentnosti značajnih privrednih grana i prilika da se na jednom mestu sagleda najnovija produkcija velikog broja značajnih domaćih proizvođača nameštaja svih vrsta

*) U našem izdanju pre tačno godinu dana, na osnovu podataka PKS, objavili smo sledeći podatak: "...drvena industrija Srbije je 2013. godine izvezla robe u vrednosti oko 500 miliona dolara i imala suficit od 152 miliona dolara, a za šest meseci 2014. godine izvoz je imao vrednost od 273 miliona dolara, a suficit je iznosio 101 milion dolara."

A u prošlom broju našeg časopisa smo objavili da je, pored poljoprivrede, drvena industrija i dalje jedina prerađivačka industrija u Srbiji koja ostvaruje značajan suficit u spoljno-trgovinskom prometu. Za sedam meseci 2015. godine izvoz drvene industrije je iznosio 310 miliona dolara (278 miliona eura), a uvoz 175 miliona dolara (157 miliona eura). Suficit od 135 miliona dolara pokazuje tendenciju porasta, pa se može očekivati bolji rezultat na kraju 2015. godine nego u 2014. godini. Posebno treba istaći izvoz nameštaja (189 miliona dolara) koji je za sedam meseci 2015. bio za 10,5% veći nego u istom periodu 2014. godine.

Koji podaci su tačni, oni koje je spomenuo ministar Sertić ili ova dva koje smo objavili u naša dva izdanja, nismo ispitivali. Uostalom našu statistiku odavno definišu kao tačan zbir netačnih podataka.

nameštaja

znatno inovirao ovu manifestaciju

Šta je novi koncept videli smo upravo na proteklom Sajmu nameštaja kada se, bar za nekoliko sajamskih dana, stekao utisak da bi Beogradski sajam mogao biti generator privrednih dešavanja u oblasti industrije nameštaja.

Uvođenje Hosted Buyer Programa i prisustvo oko 50 velikih svetskih kompanija u svojstvu kupaca, kako je saopšteno sa Beogradskog sajma, bez sumnje je otvorilo mogućnosti za nove poslovne aranžmane, plasiranje domaćeg nameštaja na nova tržišta i podsticaj izvoza.

Drvena industrija je jedna od retkih privrednih grana koja u našoj zemlji beleži pozitivne rezultate, a proizvođači nameštaja iz Srbije kontinuirano ostvaruju suficit i oslanjajući se na domaće sirovine, izvoze finalne proizvode na zahtevna tržišta.

Uz novine i unapređenja koncepta, Sajam nameštaja je zadržao već dugu tradiciju, po kojoj sajmovi nisu samo poslovnog, već izložbeno prodajnog karaktera, što je posebno primamljivo za posetioce i kupce, kojima je većina izlagača nudila sajamski popust.

i namena, proizvoda za uređenje enterijera i kompletne unutrašnje dekoracije kao i industrije repromaterijala i mašina koje se koriste u prerade drveta i proizvodnje nameštaja. Tradicija i konzistentnost manifestacije doneli su ugled i pozitivnu reputaciju ovom događaju koji je, prvenstveno zahva-

ARTISAN Tešanj, BiH, nagradjeni eksponat *INVITO COLLECTION*
autor *Michael Schneider*

KVADRA DESIGN nagradjena stolica *STRAIN*
autor *Simon Morasi Piperčić*

ljujući izlagačima i ovoga puta bio sinonim za kvalitet. Značaj ovoj sajamskoj manifestaciji dala je i činjenica da su svoj proizvodni program, posetiocima, nakon niza godina, predstavile kompanije Simpo, Forma Ideale, Vitorog, Natuzzi, kao i da se sajmu po prvi put priključio svetski lider u proizvodnji

nameštaja i opreme za stambeni prostor – IKEA, te američki proizvođač i čuveno ime u industriji nameštaja, firma Herman Miller, sa revolucionarnim rešenjima u domenu kancelarijskih fotelja, stolica i stolova.

Novina, ali i prioritet Sajma nameštaja bilo je podsticanje i realizacije ideje koja ja

Fotografije: arhiva Sajma nameštaja

Nagrađeni na 53. Međunarodnom sajmu nameštaja u Beogradu

za cilj imala temeljniju prezentaciju srpske privrede prema svetu kroz takozvani HOSTED BUYER PROGRAM. Po uzoru na moderne svetske i evropske sajmove, Beogradski sajam je izlagačima, domaćim proizvođačima nameštaja, organizovao posetu kupaca iz sveta, a dovođenje kupaca u Srbiju za vreme trajanja Sajma za cilj je imalo pregovore i, nadamo se, konkretizaciju poslovnih aranžmana sa našim privrednicima o plasmanu njihovih proizvoda na strana tržišta. Uvođenje Hosted Buyer Programa i prisustvo oko 50 velikih svetskih kompanija u svojstvu kupaca, kako je saopšteno sa Beogradskog sajma, bez sumnje je otvorilo mogućnosti za nove poslovne aranžmane, plasiranje domaćeg nameštaja na nova tržišta i podsticaj izvoza. Susretanje izlagača i kupaca, arhitekata i dizajnera sa poslovnim ljudima, Sajam čini jedinstvenim mestom ugovaranja saradnje i obostanih interesa. Dugoročan i ozbiljan pristup ovom programu sigurno bi dao rezultate, podsticaj razvoju naše privrede i povećanje izvoza.

Uz novine i unapređenja koncepta, Sajam nameštaja je zadržao već dugu tradiciju, po kojoj sajmovi nisu samo poslovnog, već izložbeno prodajnog karaktera, što je posebno primamljivo za posetioce i kupce, kojima je većina izlagača nudila sajamski popust. Sveobuhvatan izložbeni program, najbolji pregled domaće i inostrane ponude na jednom mestu, sajamske pogodnosti, popusti

i drugi povoljni uslovi kupovine, kreativna rešenja za stambene i poslovne ambijente, učinili su ovu manifestaciju nezaobilaznim događajem, a ukupnoj slici o manifestaciji kao multimedijalnom događaju doprineo je sadržajan prateći program: konferencije, prezentacije, predavanja...

Broj izlagača na nivou prethodne manifestacije

Svoj proizvodni program na proteklom, novembarskom 53. Sajmu nameštaja predstavilo je više od 300 izlagača iz 11 zemalja.

Pored domaćih učesnika, izlagači su stigli iz Nemačke, Italije, Kine, Turske, Bugarske, Poljske, Češke, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije. Uz prisustvo rekordnog broja poslovnih posetilaca i učesnika iz oblasti dizajna i arhitekture, Sajam nameštaja je obišlo 61.205 posetilaca, sapoštila je pres služba beogradskog Sajma nameštaja.

Godinu dana ranije, na 52. Sajam nameštaja je, prema saopštenju pres službe, takođe učestvovalo oko 300 izlagača, od kojih je 100 stigla iz inostranstva. Inostrani izlagači su tada došli iz 15 zemalja: Austrije, Nemačke

Fotografije: arhiva Sajma nameštaja

Dodeljena tradicionalna sajamska priznanja

I ovoga puta na 53. Sajmu nameštaja u Beogradu su dodeljena sajamska priznanja. Inovacije u konceptualnom domenu imale su odraz i na redizajn tradicionalne nagrade „Zlatni ključ“ i „Diploma“ koje Sajam nameštaja dodeljuje, a koje po tradiciji predstavljaju garanciju kvaliteta i stvaraju određeno poverenje kod potrošača. Značaju nagrada, saopštili su predstavnici Beogradskog sajma, doprineo je ugled i kredibilitet internacionalnog žirija koji je vrednovao i ocenjivati proizvode... A mi našim čitaocima u originalu prenosimo sajamsko saopštenje:

PRESS službe beogradskog Sajma nameštaja)**

NAGRADE

53. Međunarodni **Sajam Nameštaja**, **Opreme** i **Unutrašnje Dekoracije** i 53. Međunarodni **Sajam Mašina**, **Alata** i **Repromaterijala** iz oblasti **Drvene Industrije**

Internacionalni žiri u sastavu: Matteo Zorzenoni iz Italije, Miha Klinar iz Slovenije, Nikola Radeljković iz Hrvatske i Vesna Pejović iz Srbije, je doneo sledeće odluke:

ZLATAN KLJUČ u robnoj grupi **NAMEŠTAJ ZA SEDENJE – STOLICE** se dodeljuje: Proizvođaču: **KVADRA DESIGN doo**, Beograd za proizvod: stolica „STRAIN“ autor proizvoda: Simon Morasi Piperčić.

U robnoj grupi **NAMEŠTAJ ZA ODMOR – KREKETI, TROSEDI, DVOSEDI I FOTELJE**, nominovani su:

1. **CATRA HOME FASHION doo** Ristovac, za sof, „FEUILLE“

2. **Natuzzi** za tapaciranu fotelju „RE-VIVE“

ZLATAN KLJUČ u robnoj grupi **NAMEŠTAJ ZA KUHINJE I OBEDOVANJE** se dodeljuje: proizvođaču: **ARTISAN doo** Tešanj, Bosna i Hercegovina, za proizvod: „INVITO COLLECTION“ autor proizvoda: Michael Schneider.

U robnoj grupi **NAMEŠTAJ ZA OPREMANJE RADNOG PROSTORA – KANCELARIJSKI NAMEŠTAJ**: nominovana je **ERGONOMSKI OPTIMIZOVANA RADNA JEDINICA**, autor: Danko Radulović.

U robnoj grupi **PROIZVODI ZA OPREMANJE I UNUTRAŠNJE UREĐENJE STANOVA I JAVNIH OBJEKATA**, nominovani su:

1. „BABILA“ stolica, Pedrali, a **ZLATAN KLJUČ** se dodeljuje: proizvođaču: **TON** za proizvod: „SPLIT“ stolica, autor: Arik Levy

Priznanja su dobili:

FORMA IDEALE, Kragujevac, za ukupan promotivni nastup

MATIS, IVANJICA, za najlepše uređen izložbeni prostor

SIMPO, Vranje, za vizuelno osmišljen i funkcionalno opremljen izložbeni prostor

TOP TECH WOODWORKING, Beograd, za kompletan asortiman proizvodnog programa

DRVOPROOF - PLUS, Beograd, za društveno odgovornu aktivnost „Mali kuvari“
PRESS BEOGRADSKOG SAJMA NAMEŠTAJA

****)** Preneli smo originalano saopštenje Beogradskog sajma o dodeli priznanja na novembarskom Sajmu nameštaja, gde su inovacije u konceptualnom domenu nametnule kompletan redizajn sajamskih nagrada, a radikalan raskid sa tradicijom, zapazili smo, nije sa odobravanjem primljen kod izlagača. Da li je ključ zlatan ili zlatni, nećemo raspravljati, ali moramo reći da su svi zvanični dokumenti, od poziva za medije na konferenciju za štampu, pre otvaranja Sajma nameštaja, do dokumenta koji smo ovde preneli, bremeniti ugrađenim pravopisnim greškama. Na ovom dokumentu ih je više od deset, obeležio smo ih žutom bojom, a na spomenutom pozivu za novinare izbrojao sam, zajedno sa nekoliko lektora srpskog jezika, 24 pravopisne greške. Sajamsku administraciju sam četiri dana pre početka Sajma nameštaja upozorio na pravopisne greške, ali nije bilo ni odgovora niti su namerno ugrađene pravopisne greške ispravljene. Drvna industrija jeste velika i značajna, ali se, ako nisu na početku rečenice, ove reči uvek piše malim slovom... Drskost i neznanje često idu zajedno, pogotovo ako su zaštićene... Zato i sada, po ko zna koji put, citiram Geteovu misao: *Ništa nije opasnije od neznanja koje postane aktivno*. A šta nam donosi potuđenje i kako treba čuvati jezik čitajte na našim narednim stranicama.

D. Blagojević

ke, Italije, Češke, Turske, Poljske, Grčke, Kine, Rumunije, Bugarske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Slovenije, Hrvatske i Crne Gore.

Analizirajući podatke o broju izlagača i izlagačkom prostoru, prošle godine smo za beležili da su broj izlagača na Sajmu name-

štaja, a time i površina izložbenog prostora, od 2007. do 2014. godine praktično prepolovljeni. Prema saopštenjima sajamske press službe 2007. godine na Sajmu nameštaja je učestvovalo oko 600 izlagača od čega 150 inostranih; 2008. godine oko 550 od čega

150 inostranih; a od 2009. do 2012. godine na Sajmu je izlagalo oko 500 izlagača od čega su četvrtina ili trećina bili izlagači iz inostranstva. Naredne, 2013. godine Sajam nameštaja je imao nešto više od 400 izlagača od čega oko 100 inostranih, a 2014. godine, nešto manje od 300 od kojih je 100 bilo iz inostranstva. Po broju izlagača 53. Sajam nameštaja u novembru 2015. godine je bio približan prethodnoj manifestaciji, ali su promene koncepta, kao i neke organizacione

TON nagrađena stolica **SPLIT**
autor Arik Levy

promene, znatno inovirale ovu manifestaciju i dali joj sasvim novi karakter. Programskim naglaskom na dizajnerski segment, 53. Sajam nameštaja je dobio novi, kulturološki aspekt koji će, verujemo, na našem prostoru podići nivo doživljaja i uopšte poimanja enterijera, smatra organizator.

Vidimo se i na narednom Sajmu nameštaja u novembru 2016.

Verujemo da je i na protekloj sajamskoj manifestaciji bilo poslovnih aktivnosti koje su manje više zadovoljile ambicije većeg broja izlagača. Protekli Sajam nameštaja je, bez sumnje, bio prilika za domaće proizvođače nameštaja da prikažu svoj proizvodni program i svoje mogućnosti. Istovremeno to je bila prilika da se domaća i inostrana konkurencija sagleda izbliza. Sajam je stručnim krugovima, ali i široj publici, omogućio uvid

u vrhunske domete oblikovanja nameštaja i uređenja prostora za stanovanje i rad.

Uprkos svetskoj ekonomskoj krizi i gašenju sličnih sajmova u regionu, treba posebno naglasiti da je protekli Sajam nameštaja u Beogradu i ovoga puta premašio očekivanja i zadržao regionalno liderstvo. U vreme kada tržište podrazumeva i diktira stalno usavršavanje i visoke standarde, Sajam nameštaja je, uz novu energiju i sve postojeće reference, sigurno i dalje najveći privredni događaj u Srbiji i regionu u oblasti drvne industrije i proizvodnje nameštaja.

Istina, jasno se vidi kako je u proteklih osam kriznih godina Sajam nameštaja permanentno bio manji i jasno se oseća da kriza još ne jenjava. Vitalnost prerade drveta i proizvodnje nameštaja sigurno imaju granicu, a država bi napokon trebalo da odgovornije podrži ovu industriju... Podsećamo da je još pre više od tri godine, otvarajući jubilarni 50. sajam nameštaja, novembra 2012. godine, ministar Rasim Ljajić naglasio da država treba da subvencijama i podsticanjem izvoza pomaže domaće proizvođače nameštaja kako bi što više izvozili u zemlje sa kojima imamo sporazume o slobodnoj trgovini, kao što je Rusija. On je još tada najavio da će državna delegacija Srbije boraviti u Rusiji radi dogovora o otvaranju distributivnog centra za proizvođače nameštaja iz Srbije. I ništa...

Poznato je da srpska ekonomija već dugo stoji na staklenim nogama i da je kod nas politika pre svega i iznad svega. Kako na srpsku privredu primarno utiče politička situacija, jasno je da onda ima malo mesta za optimizam. Već smo se više puta uverili da naši politički stratezi uvek imaju pregršt lepih reči koje mogu opravdati i obećati sve. Oni uvek kalkulišu sa najpovoljnijim varijantama, a narod već naviknut na njihove česte promašaje, skoro da im ne zamera. To je, ustvari, indikator da ih narod više i ne uzima ozbiljno... Tako sam pisao pre dve ili tri godine, tako mislim i danas.

A ministar Sertić je, otvarajući Sajam nameštaja, rekao da su privatni preduzetnici

Primerbe i predlozi kroz pohvale novom konceptu i organizaciji Sajma nameštaja

U anketi koju smo, kroz razgovor, proveli kod većeg broja vlasnika ili menadžera firmi i koju delimično objavljujemo na narednim stranama, naši sagovornici su uglavnom hvalili novi koncept i organizaciju Sajma nameštaja. Kažu da nije loše što Sajam nameštaja traje dan kraće, ali da bi bilo dobro da Sajam mašina, alata i reproduktivnog materijala traje dan duže, da uđe u vikend, da ima sajamsku subotu... Bilo je, istina retkih tvrdnji da su izlagački prostor i ulaznice preskupi, pa da je zato evidentno smanjen broj izlagača, izlagačkog prostora i posetilaca. Evidentna je još jedna zamerka organizatoru Sajma koji, navodno, sa izlagačima komunicira jednostrano i samo dok se ne zaključi ugovor. Neki izlagači tvrde da su imali probleme da bi zadržali svoje tradicionalno, prethodno sajamsko mesto i da organizatora uopšte ne zanima kako je izlagač prošao i da li je zadovoljan svojim sajamskim nastupom. Drugačije rečeno, organizator ne neguje poslovni odnos sa svojim komitentima... Međutim, i pored zamerki većina anketiranih je bila zadovoljna nastupom na Sajmu nameštaja, promocijom, dogovorenim poslovima, očekivanjima i sajamskom prodajom.

Ne bi bilo na odmet da organizator Sajma nameštaja uzme u razmatranje razmišljanja i stavove izlagača koji bi mu mogli biti od koristi, a naša dobra namera ima samo za cilj vaše detaljnije informisanje o nekim stavovima izlagača, pa ovde prenosimo nekoliko kraćih razmišljanja anketiranih:

... Dobro je što ovogodišnji Sajam nameštaja pokazuje znatan napredak u odnosu na prethodne godine i što su doveli strane kupce kojima su platili troškove dolaska i boravka.

... smatram da bi država trebalo da se više angažuje i stimuliše mala i srednja preduzeća, da nam da malo vetra u leđa, što bi se osetilo kroz veće zapošljavanje i izvoz, jer je nesumnjivo da u malim i srednjim preduzećima ima dosta potencijala. Ove firme su stabilne i fleksibilne, a to država ne primećuje ili, nažalost, ne želi da primeti. Naše društvo je bremenito problemima, velika je nezaposlenost i nezainteresovanost, pa i mi u proizvodnji imamo problema, od toga da je teško naći kvalifikovanu radnu snagu, pa dalje.

... pad naše proizvodnje smo zaustavili 2014. godine, a 2015. smo imali skoro isti obim proizvodnje. Zadovoljni smo našim sajamskim nastupom i dogovorenim prodajama. To su nagoveštaji da bi moglo biti bolje, a naše nastojanje ide u tom pravcu, isto kao što se takve tendencije uopšte osećaju i na Sajmu nameštaja. Dakle, kako je van Sajma, tako je i na Sajmu nameštaja, pa se nekim organizacionim promenama i sajamskoj administraciji može dati veći značaj nego što one objektivno imaju. Sajam je bolji samo ukoliko je stanje u privredi bolje.

nova nada, a da Vlada Republike Srbije 2016. godinu promoviše kao godinu preduzetništva. Da li će to biti istinska pomoć i stvaranje adekvatnog ambijenta za rad ili još jedan udar na one koji već dugo rade dva puta vi-

še samo da bi opstali na tržištu, ostaje da se vidi...

To je ukratko nagoveštaj društvenog ambijenta u kome će, za desetak meseci, biti održan naredni 54. Sajam nameštaja. Znamo

CATRA HOME FASHION, Ristovac, sofa FEUILLE

... očigledno je da je sajamski prostor popunjeniji nego prethodne godine, što znači da ima više izlagača i to je dobro. Isto tako nama se čini da je i poseta Sajmu bila veća, a to znači da je bilo više kupaca i trgovaca. Primetili smo takođe da je bilo posetilaca iz zemalja zapadne Evrope, ali se nama niko nije predstavio, tako da nismo sigurni da li su to bili kupci koje je najavljujivo Sajam i navodno doveo na ovu manifestaciju. Dakle, bilo je stranaca, ali smo zapazili da ovoga puta nije bilo kupaca iz Rusije.

... prvo mislim da vreme održavanja sajma nije pogodno za proizvođače jer nam je novembar špic sezone, pa bi pomeranje u prve prolećne dane bilo za proizvođače pogodnije i drugo da su sajamske nagrade ili priznanja loše postavljene, ne samo od onih koji biraju te nagrade, već bi trebalo da postoji sasvim drugačija kategorizacija. Jer, ovo nije sajam dizajna, već sajam nameštaja gde bi trebalo pratiti korporativni imidž firmi i onih koji su osovina ove branše, pa bi trebalo nagrađivati najuspešnije, one koji ulažu u kadrove i imaju najviše obrazovanih u firmi, one koji imaju dinamičan razvoj i inovativnost, one koji najviše izvoze itd. Mislim da nagrade treba tako usmeriti, a ne da nagradu dobije neko ko ima jednog zaposlenog. Dizajn jeste deo nameštaja, ali nije za branšu presudan.

... u odnosu na prethodne godine ovaj Sajam nameštaja je nešto bolji, a to bi mogao biti znak da naša drvna industrija više ne propada, da je u poniranju dodirnula čvrst oslonac i sada joj, hoću da verujem, predstoji napredak. Ja sam uvek govorio da nam treba više nameštaja od masivnog drveta u koji treba uložiti više rada, više dodatne vrednosti i da ne treba izvoziti proizvode primarne prerade. Jer, preradom trupca u rezanu građu, njegova vrednost se duplira, a finalizacijom u nameštaj, vrednost trupca se uvećava sedam puta.

... očigledan je napredak i Sajam nameštaja je ovoga puta bolji nego prethodnih godina, a posebno kvalitet daje odvajanje mašina i repromaterijala u posebne hale, odnosno koncipiranje paralelne sajamske manifestacije, koja bi ipak trebalo da traje i u subotu. U delu nameštaja ima dosta novina, uočljiv je kvalitativni pomak, posebno u hali tri, tako da mi se čini da se oseća napredak što me posebno raduje, jer to može biti nagoveštaj da nam svima može biti bolje.

... Sajam nameštaja je u jednoj tranzicionoj fazi, izlazi iz faze okrenutosti krajnjem kupcu i ulazi u fazu biznis (B2B) poslovanja, gde veliki broj distributera i dobavljača širom sveta pokušava da pronađe svoju poslovnu šansu upravo ovde na Sajmu nameštaja. Istina, sa dugom tradicijom i odličnom lokacijom sajmište je uvek bio mesto primamljivo za šetnje i povoljne kupovine, ali sa druge strane Sajam mora da traži šansu u B2B poslovanju... Mi smo se posebno spremili za taj aspekt poslovanja i zadovoljni smo na Sajmu ostvarenim kontaktima, pogotovo što je ovaj Sajam uvertira za slične sajamske manifestacije širom Evrope gde ćemo takođe učestvovati.

Opširnije informacije iz naše sajamske ankete izlagača objavili smo na našim narednim stranama.

da će i tada među proizvođačima biti kolebanja i neodlučnosti, ali se sa puno vere nadamo da će organizator imati razumavanja za privredu, da će imati snage, jasne ciljeve i strategiju kojom će animirati proizvođače

i posetioce, pa da nam 54. Sajam nameštaja bude još bolji. Iskustvo u organizaciji proteklog, 53. Sajma nameštaja će im sigurno biti od koristi. A menadžment Beogradskog sajma se upravo tu istinski dokazao. ■

Pretplatite se na sva naša izdanja i u 2016. godini!

13 godina
uz svoje
čitaoce

GODIŠNJA
PRETPLATA
za Srbiju
1980 dinara
za inostranstvo
50 evra

U službi
prerade
drveta
i proizvodnje
nameštaja

Ponudite svoje
proizvode
i usluge
oglašavanjem
u časopisu
DRVOTEHNIKA
i na portalu
DRVOTEHNIKA.INFO

www.drvotehnika.info
www.drvotehnika.com
info@drvotehnika.info
tel. +381 (0)11 2139 584
+381 (0)11 7700 364

DRVOTEHNIKA.INFO
portal drvne industrije

on-line izdanje
www.drvotehnika.info

servis drvne industrije

**DRVNA INDUSTRIJA
SRBIJE NA
JEDNOM MESTU**

Industrijska mašina za blanjanje i profilisanje Lesmak POWERLINE RM624

2 godine
garancije!

- Četverostrane mašine za blanjanje serije Powerline su mašine dobro poznate po izuzetnoj izdržljivosti i pouzdanosti.
- Industrijska mašina izrađena uz pomoć nemačke tehnologije.
- Mogućnosti 4, 5, 6 i 7 vretena.
- Finalizacija mašina u Sloveniji.
- Veliko iskustvo Lestroj servis tima – više od 240 mašina serije POWERLINE!

Tehničke specifikacije i oprema:

- 6 vretena
- Obrađuje 240x180 mm, profilira do 45 mm!
- Brzina pomaka 6-30 m/min (inverter)
- Kardanski sistem pomicanja
- HardCrom radne ploče
- Automatsko podmazivanje ploča i vodilica
- Pneumatska pritisna papuča za gornje i levo vreteno
- Ukupna težina mašine 4800 kg
- CE norme

Redovna cena: 41.390 EUR

Akcijska cena: 31.900 EUR

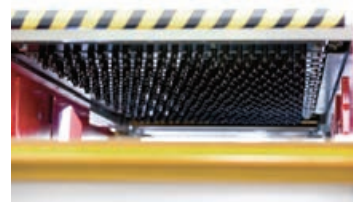
Dvostrana mašina za blanjanje

2 godine
garancije!

Izuzetno robustna mašina za blanjanje od jednostavnih dasaka do najzahtevnijih obradaka.

Sve cene uključujuje montažu i obuku. Prevoz plaća kupac.

Ekskluzivno zastupništvo i servis:
Lestroj d.o.o. (Lestroj) Industrijska zona, Trzin, Slovenija

*Velika akcija u toku
januara i februara 2016.*

2 godine
garancije!

**PRODAJNI
HIT!**

Mašina za
izradu lamela
**DUPLA
HORIZONTALNA
TRAČNA
TESTERA HPL-6**

Minimalni otpad materijala 1 mm!!!

Tehničke specifikacije i oprema:

- Maksimalna širina obradka 320 mm (opcija 400, 600, 1300 mm)
- Maksimalna visina obradka 250 mm
- Hidraulički pomak tapete 5-25 m/min
- Hidrauličko naprezanje testere
- Motori 2 x 20 HP
- CE normativi

Redovna cena: 25.890 EUR

Akcijska cena: 17.900 EUR

Goodtek GT-410

Tehničke specifikacije i oprema:

- Radna širina 405 mm (opcija 635 mm ili 1020 mm)
- Visina obrade 200 mm (opcija 300 mm ili 400 mm)
- Pogon gusenicom za istovremeno rendisiranje obradka različitih debljina!
- Mogućnost rendisiranja neravnih obradaka!
- Težina 3500 kg
- CE certifikat

Redovna cena: 22.490 EUR

Akcijska cena: 15.500 EUR

tel.:+386 1 561 05 30, fax:+386 1 561 05 33
www.lestroj.si info@lestroj.si

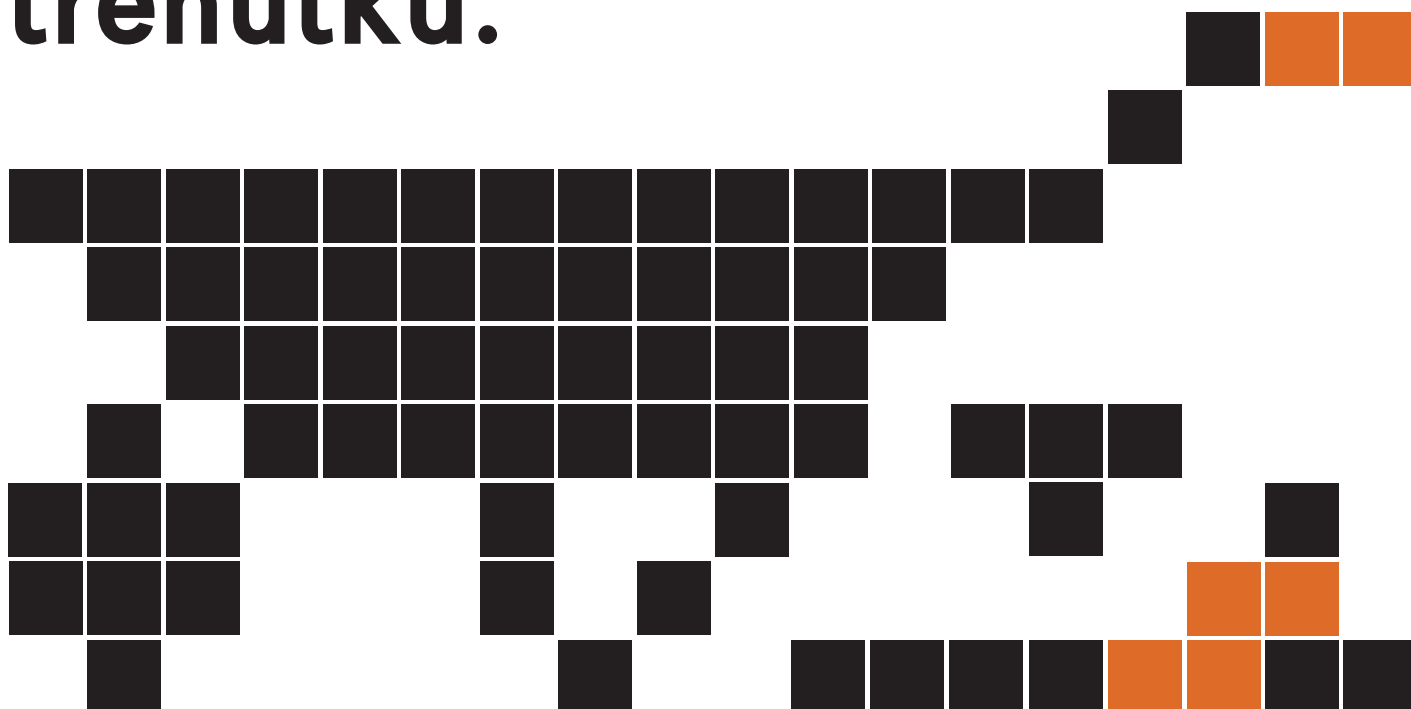
LESSTROJ[®]
LESNOOBDELOVALNI STROJI

Međunarodni sajam
građevinarstva

19-23. aprila 2016.

**Prava odluka
u pravom
trenutku.**

**BEOGRADSKI
SAJAM**

Novi koncept je dao dobre rezultate ali uvek može biti bilje

Na Sajmu nameštaja u Beogradu koji je trajao od 10. do 15. novembra 2015. godine, razgovarali smo sa pedesetak vlasnika ili menadžera firmi. Cilj nam je bio da kroz kraće predstavljanje njihovog programa rada, daju i svoje viđenje Sajma nameštaja. Neke od tih izjava objavljujemo bez većih redakcijskih intervencija, uvereni da za organizatore Sajma nameštaja ovi stavovi i razmišljanja mogu biti predmet razmatranja.

Fotografije: D. Blagojević

DRVO TRADE NV, Surčin

Vlado Ilić, vlasnik i direktor

– Sajam nameštaja je, u odnosu na prethodne godine, znatno uspešniji, a izlagačima su doveli i potencijalne ino kupce. Kod nas su svraćali Danci, Mađari i Rumuni. Razgovarali smo i razmenili kontakte i s obzirom da im se naš proizvodni program dopao, verujem da će nešto biti realizovano... Ja, međutim, smatram da bi država trebalo da se više angažuje i stimuliše mala i srednja preduzeća, što bi se osetilo kroz veće zapošljavanje i izvoz, jer je nesumnjivo da u malim i srednjim preduzećima ima dosta potencijala. Ove firme su stabilne i fleksibilne, a to država ne primećuje ili, nažalost, ne želi da primeti. Naše društvo je bremenito problemima, velika je nezaposlenost i nezainteresovanost. Na drugoj strani je veliki odliv mladih i stručnih ljudi među kojima će manji broj uspeti da se snađe i dobro pozicionira, dok većini neće biti znatno bolje nego što je ovde... A nakon 25 godina upornog rada i razvoje moja firma je i dalje u preradi masivnog drveta koji naš narod zna da ceni. Posedujemo najmoderniju tehnologiju i kvalitetnu sirovinu. Proizvodimo prozore i vrata, brodski pod i parket, deking, brvnare, drvene fasade, ekskluzivni nameštaj po meri, a posebno je atraktivan naš vinski progra. U našem programu je i termo drvo, a u ponudi imamo termo-tretirani jasen, hrast, grab, bukvu, beli bor, bagrem, javor i ariš – kaže gospodi Vlado Ilić.

CATRA home fashion, Ristovac

Danijale Trajković, direktor

– Mi već osam godina izlazimo na Sajmu nameštaja u Beogradu. Sada smo odlučili da budemo u hali tri koja je koncipirana na znatno drugačiji način, kao dizajn hala u kojoj je, rekla bih, ekskluzivniji nameštaj kako po dizajnu, tako i po kvalitetu obrade... Dobro je što ovogodišnji Sajam nameštaja pokazuje znatan napredak u odnosu na prethodne godine i što su doveli strane kupce kojima su platili troškove dolaska i boravka. Dolazili su i na naš štand, mada su to naši poznanici još sa sajma u Kelnu. Takođe su nam dolazili potencijalni kupci iz Saudijske Arabije. Inače mi skoro kompletnu proizvodnju izvozimo, najviše u Nemačku i Švajcarsku. U Beogradu imamo salon u Ulici Cara Dušana broj 26. Mi imamo viziju i namera nam je da dizajnerski osvežimo naše proizvode i da im, možda, damo još veću različitost, odnosno ekskluzivnost, uvereni da svaki proizvod ima svoga kupca. Namera nam je da uz kvalitet uvek inoviramo i da kod naših kupaca budimo interesovanje koje odskae od uljuljkane svakidašnjice – kaže gospođa Danijala Trajković.

DALLAS company, Tutin

Senad Pepić, generalni menadžer

– Već tradicionalno DALLAS company je i na ovom Sajmu nameštaja na istom mestu u hali 1 gde smo izložili najnovije modele koji po kvalitetu, funkcionalnosti i udobnosti zadovoljavaju sve zahteve modernog tržišta. Kao i prethodnih godina našim kupcima smo dali sajamski popust od 25%, a tu je i niz drugih pogodnosti kao što su besplatna isporuka i montaža, prodaja nameštaja na kredit i na rate, kreditne kartice, zatim besplatna stručna pomoć našim kupcima kako i na koji način opremiti i oplemeniti životni i radni prostor... DALLAS company je stabilna firma, a osim tržišta naše zemlje, izvozimo u sve zemlje bivše Jugoslavije. Imali smo i posete nekih poslovnih partnera koji su detaljno razgledali izložene modele, a imali su i pozitivan utisak i komentare. U svakom slučaju mi smo otvoreni za saradnju... Sajamsku ponudu nameštaja ja bih ocenio vrlo dobrom ocenom, jer se ovde može naći dobrih modela koji su isti ili slični onome što se nudi u Evropi. Nama su sajamske posete, komentari posetilaca i prodaja potvrda da smo na pravom putu i da radimo na pravi način – kaže gospodin Pepić.

ARTISAN, Tešanj

Armin Huremović, menadžer prodaje

– Bio je ovo naš drugi nastup na Sajmu nameštaja u Beogradu, a naša odluka da ponovo dođemo je direktna posledica činjenice da smo bili zadovoljni našim prvim nastupom. Takođe, činjenica da je Sajam znatno inoviran uticala je na našu odluku da poslovnu 2015. godinu završimo ovim sajamskim nastupom. Prethodno smo u januaru 2015. izlagali na sajmu u Kelnu gde smo pokazali novu kolekciju, zatim na sajmu u Budvi gde smo prvi put izlagali i na sajmu u Holandiji, u Zandamu blizu Amsterdama... Inače, ARTISAN je fabrika u kojoj su spojene visoka tehnologija, odnosno CNC obrada i ručni rad. Dakle, specijalizovani smo za ručnu proizvodnju visokokvalitetnog nameštaja od masivnog drveta, a insistiranje na ručnoj izradi nas bitno razlikuje od drugih... U odnosu na prethodni, ovaj Sajam nameštaja je, bez sumnje, zabeležio osetan napredak i to nas raduje – kaže Armin Huremović iz Tešnja.

SIMPO, Vranje

Sladjan Disić, generalni direktor

– Nakon mnogih problema koje smo imali u proteklih nekoliko godina, mi smo u saradnji sa Vladom Republike Srbije i pre svega zaslugom premijera i resornog ministarstva uspeali da napravimo finansijsko ekonomsku konsolidaciju i da od 12. januara 2015. godine radimo u kontinuitetu. S obzirom da je država sa fondovima i sa lokalnom samoupravom većinski vlasnik kapitala u SIMPU oni su u novembru 2014. izvršili promenu svih organa upravljanja, a usvojena je i nova poslovna politika od 2015. do 2020. godine koja je apsolutno tržišno usmerena. U tom smislu je dogovoren i naš nastup na Sajmu nameštaja u Beogradu gde smo se vratili nakon 27 godina. Za ovaj Sajam mi smo proizveli potpuno novu kolekciju i smatramo da je ovo pravi trenutak za novi početak. Kolekcija je prilagođena zahtevima tržišta, kako po dizajnu i funkcionalnosti tako i po cenama i uslovima prodaje. Naš cilj je da već do kraja 2016. godine postanemo tržišno održiv sistem i da budemo profitabilna firma. Posle višegodišnjih teškoća, uz spomenutu pomoć Vlade RS i finansijsku konsolidaciju gde smo se rešili i viška zaposlenih, uz promenjen i tržištu prilagođen proizvodni program, verujemo da ćemo već ove godine ostvariti pozitivan rezultat – kaže uz neskriven optimizam gospodin Disić.

PINOLES, Beograd

Stevan Panić, generalni direktor

– Nakon nekoliko godina mi smo se odlučili da izađemo na Sajam nameštaja prvenstveno zato što smo od Sajma dobili uveravanja da će to biti neka bolja izložba, da će biti organizovane posete stranih kupaca i mogućnosti

poslovnih dogovora... Prethodnih godina Sajam nameštaja je permanentno i u svakom pogledu beležio pad. Ovoga puta su, kažem, presudila uveravanja da će biti bolje i tu smo, mada nema nikog od naše konkurencije... Mi smo izložili neke specifične i nove materijale i brendove, a što se Sajma tiče treba reći da je formiranje posebnog Sajma mašina i repromaterijala bolja varijanta jer na ovakvu manifestaciju dolaze poslovni ljudi, pa su mogući i neki poslovni dogovori. Nisam očekivao da će biti ovako, ali sam prijatno iznenađen i mi iz PINOLESA smo zadovoljni. Treba istaći da smo organizovali i četiri prezentacije gde su predstavnici naših dobavljača (KALTSIDIS, EGGER, KRONOSPAN i SKIN) prezentovali svoje materijale i način rada što je bila korisna edukacija našim kupcima, arhitektama, studentima – kaže gospodin Panić.

PROSTORIJA, Zagreb

Tomislav Knezović, vlasnik i direktor

– Mi uistinu imamo iskustva u izlaganju na sajmovima. Izlagali smo u Kelnu, Milanu, Parizu, Štokholmu i redovno u Beogradu gde nam je drago doći jer Beograd ima dobru publiku i kupce koji razumeju dizajn. Mi smo ovde usmereni sa razlogom, a imamo i naš prodajni centar

koji je verovatno naš najlepší i najbolji salon. Izuzetno sam zadovoljan sa Sajmom nameštaja gde se primećuje da je dat akcenat na veći kvalitet i dizajn što se posebno primećuje u hali 3. Uopšte, primećuje se veći nivo i to je za mene pozitivno iznenađenje. Voleo bih da se i kod drugih proizvođača sa ovih prostora pokaže inicijativa za kvalitetnijim dizajnom i vlastitim brendiranjem jer bi to značajno promenilo percepciju kvaliteta i firmi, proizvođača nameštaja sa ovih prostora – kaže gospodin Knezović.

ATLAS, Užice

Ema Polić, marketing menadžer

– Već dvanaest godina ATLAS redovno izlaže na Sajmu nameštaja uvek na istom mestu, u centralnom delu hale jedan i već tradicionalno ljudi znaju gde će nas naći. Logično, poznaju nas i po kvalitetu naših proizvoda i uvek se vraćaju, što nas raduje. Mi iz godine u godinu pravimo kvalitativan pomak, a to mogu potvrditi kako naše kolege iz branše, tako i naši kupci. Naša tendencija i cilj je da uvek proizvodimo kvalitetan i bolji nameštaj. Za 22 godina našeg postojanja mi smo uložili ogroman

napor i trud da dokažemo da se u Srbiji može napraviti nameštaj jednako kvalitetan kao što je u Italiji ili Nemačkoj... Preko 70% proizvodnje ATLAS izvozi u zemlje regiona, Evropsku uniju i Rusku federaciju. Dugogodišnje teškoće na našem tržištu mi smo prevazilazili upornošću i većim radom, uvek u potrazi za novim kupcima i tržištima. Zato smo permanentno beležili porast proizvodnje uprkos teškoćama u plasmanu i namera nam je da tako nastavimo... Naši utisci sa ovog Sajma nameštaja su pozitivni. Zadovoljni smo nastupom i posetom, a imali smo i sajamski popust. Sajam nameštaja je zabeležio veliki pomak i napredak u odnosu na nekoliko prethodnih godina kako u organizaciji, tako i u promeni koncepta, što je imalo pozitivan rezultat... Još da spomenem da je kompanija ATLAS proteklog septembra u Beogradu, kod Kombank ARENE, otvorila svoj najveći prodajni objekat. U saradnji sa italijanskim brendom Pensarecasa, sa kojim izlažemo i na Sajmu nameštaja, mi smo kupcima predstavili najnovije svetske trendove i ponudili totalno novi koncept na našem tržištu – kaže Ema Polić.

IKEA Serbia doo

Maja Vujašković Đureinović, marketing menadžer

– Mi smo ove godine prvi put na Sajmu nameštaja u Beogradu i nisam sigurna da ćemo ponovo izlagati jer IKEA nema praksu da nastupa na sajmovima. Ovoga puta naša odluka je motivisana namerom da se ipak, ma koliko bili u svetu poznati, na neki način predstavimo srpskom tržištu, jer krajem ove godine u Srbiji, na lokaciji Bubanj Potok kod Beograda, otvaramo prvu robnu kuću. Nastup na Sajmu nameštaja smo iskoristili da posetioce upoznamo sa našim razvojnim konceptom, našom istorijom i korporativnim vrednostima, kao i da ih upoznamo sa malim delom asortimana, uz napomenu da u našim robnim kućama ima 9500 artikala... Takođe je bitno da smo ovu priliku koristili da građane upoznamo sa detaljima našeg poslovanja, a na našem štandu su sve vre-

me trajanja Sajma nameštaja bile naše kolege iz organizacione jedinice koja se bavi nalaženjem i saradnjom se našim potencijalnim dobavljačima, odnosno drvoprerađivačima i proizvođačima nameštaja koji proizvode za naše robne kuće. To je inače naša strateška orijentacija i praksa. U Srbiji već imamo takvih firmi i verujem da će ih biti još – kaže Maja Vujašković Đureinović.

BEGRADSKI SAJAM

Aleksandar Ivković, direktor marketinga Beogradskog sajma

– Mi smo još od Sajma nameštaja 2014. godine najavljivali promene, a na ovom Sajmu smo, praktično, uz promenu koncepta, uveli i neke organizacione promene počev od hale tri koja je namenjena kompanijama koje akcenat stavljaju na dizajn i nešto kvalitetniji nivo svojih eksponata. Programskim naglaskom na dizajnerski segment, Sajam nameštaja dobija novi, kulturološki aspekt koji će na našem prostoru podići nivo doživljaja i uopšte poimanja enterijera. Cilj nam je da doprinesemo afirmaciji svih činilaca industrije nameštaja, građenja sistema vrednosti kako bismo postali mesto okupljanja eksperata iz oblasti dizajna, proizvodnje nameštaja i srodnih privrednih grana... Drugi važan segment najznačajniji u poslovnom smislu je činjenica što smo organizovali poslovne posete stranih kupaca. Reč je o poslovnim posetiocima čiji je dolazak organizovao i snosio Beogradski sajam, a koji su u poziciji da spajajući tržišta kreiraju tražnju na tržištima na kojima posluju. Dovodeći kupce u Srbiju za vreme trajanja Sajma nameštaja, imali smo na umu njihovu slobodu da prema svom izboru vode pregovore sa izlagačima i eventualno dogovore poslovni aranžman što bi imalo konkretne i merljive rezultate, konkretno podsticaj naše privrede i povećanje izvoza... Treća značajna novina ovogodišnje manifestacije je izdvajanje Sajma mašina, alata i repromaterijala u zasebne hale i termin, a po mišljenjima izlagača koja su doprla do nas, čini se da je to pun pogodak.

Pored svega što sam rekao, značajna je, za ovu manifestaciju i za našu privredu, činjenica da su se na Sajam nameštaja vratile neke naše značajne firme. To prvenstveno mislim na SIMPO i Formu Ideale, a predstavile su se u najboljem svetlu. Takođe je značajno da su po prvi put na Sajmu nameštaja u Beogradu učestvovala IKEA koja će do kraja 2016. godine u Srbiji sagraditi prvi prodajni objekat i poznati američki proizvođač i čuveno ime u industriji nameštaja, firma Herman Miller, koja u ponudi ima revolucionarna rešenja u domenu kancelarijskih foteља, stolica i stolova... Ovo je samo početak i najava nekih novih vetrova koji dolaze sa Beogradskog sajma i nadamo se da će na sledećem Sajmu nameštaja svi ovi aspekti biti povećani. Učinićemo sve da Sajam nameštaja bude daleko bolja i uspešnija manifestacija, pre svega u poslovnom smislu – kaže direktor marketinga Beogradskog sajma, gospodin Aleksandar Ivković.

MW GROUP SCG, Kruševac

Vesna Spahn, vlasnik i direktor

– Nakon šest ili sedam godina WEINIG je ponovo na Beogradskom sajmu i odmah da kažem da su prostor i mesto gde se održava 53. međunarodni sajam mašina, alata i repromaterijala iz oblasti drvne industrije dobro odabrani i primereni, da je prostor odlično pripremljen, a važno je što je ova manifestacija odvojena od Sajma nameštaja, isto kao što je važno da se obe manifestacije odvijaju paralelno, a da Sajam mašina traje kraće. To je dobro i dovoljno, što znači da je menadžment Beogradskog sajma uvažio stare zahteve privrednika i, po ugledu na slične evropske manifestacije, obe ove sajamske manifestacije učinio modernijim i profitabilnijim. Sada na Sajam mašina dolaze poslovni i zainteresovani ljudi, pa je smisao ovakvog sajamskog okupljanja ispunjen. Istina, Beogradski sajam je trebalo da malo više promovise ovu, praktično novu manifestaciju, jer utisak je da jedan broj drvoprerađivača nije imao informaciju o ovoj manifestaciji... Mi u firmi WEINIG smo zadovoljni sajamskim nastupom, imali smo veliki

broj susreta i kontakata. Verujem da će neki od sajamskih dogovora biti realizovani, pa već razmišljamo i o narednoj manifestaciji – kaže gospođa Vesna Spahn. Podsećamo da je poznati nemački proizvođač mašina i opreme za obradu punog drveta, firma WEINIG, prošle godine obeležila 110 godina postojanja, a zastupnik ove firme na našem tržištu, preduzeće MW GROUP SCG iz Kruševca je proteklog oktobra napunilo 15 godina postojanja, rada i razvoja.

FOREST, Mladenovac

Jovan Pavlović, direktor

– Mi smo porodična firma sa dugom tradicijom. Obradom drveta se od 1961. godine bavio moj deda, a 1995. je posao preuzeo moj otac. Tada je nastao FOREST i počeli smo se baviti proizvodnjom nameštaja od punog drveta, a 2005. godine smo počeli proizvodnju drvenih kuća, vikendica, parkovskih mobilijara, dečijih igrališta itd. Mi smo uspešna porodična firma, dugo smo na tržištu na kome nije lako opstati, ali se uz nadu da će biti bolje, trudimo da opstanemo i našim kupcima budemo od koristi. Ima naznaka koje nagoveštavaju oporavak, a mi se trudimo da povećamo asortiman i podignemo kvalitet proizvoda, da proširimo tržište i dalje da budemo prepoznatljivi. Mi dugo izlažemo na sajmovima nameštaja i građevinarstva i svedoci smo činjenice da je od 2008. godine, koja se može uzeti kao vrhunac obima rada i prodaje, Sajam nameštaja permanentno beležio pad, a padao je i obim naše proizvodnje. Taj pad je kod nas zaustavljen 2014. godine, a 2015. smo imali skoro isti obim proizvodnje. Mi smo zadovoljni našim sajamskim nastupom i dogovorenim prodajama. To su nagoveštaji da bi moglo biti bolje i naše nastojanje ide u tom pravcu, isto kao što se takve

tendencije uopšte osećaju i na Sajmu nameštaja. Dakle, kako je van Sajma, tako je i na Sajmu nameštaja, pa se nekim organizacionim promenama i sajamskoj administraciji može dati veći značaj nego što one objektivno imaju. Sajam je bolji samo ukoliko je stanje u prirodi bolje – kaže Jovan Pavlović.

MILENBOOS, Neradovac – Vranje

Nikica i Ivica Nikolić, vlasnici

– Već nekoliko godina mi redovno izlažemo na Sajmu nameštaja u Beogradu i uvek na istom mestu u hali jedan, a naša firma – MILENBOOS iz Vranja proizvodi tapacirani nameštaj za dnevne boravke vrhunskog kvaliteta i modernog dizajna. Materijali u kojima se izrađuju garniture za dnevni boravak su: koža, štof i eko koža. Cilj preduzeća je praćenje savremenog dizajna i neprekidno razvijanje novih modela.

Trudimo se da našim kupcima ponudimo raznovrstan, udoban, kvalitetan i po dizajnu moderan nameštaj čiji je rok isporuke do trideset dana i ceni primerene kvalitete. Način plaćanja može biti na rate i odložen, ali smo otvoreni za saradnju i uvek se možemo dogovoriti sa našim kupcima i dobavljačima... Što se tiče Sajma nameštaja nama se čini da je ovoga puta bolji od prethodnog. Mi smo imali solidnu posetu, veliki broj kontakata, pa očekujemo da će biti i narudžbi. Mladi smo, snažni i ambiciozni, praktično mi smo firma u ekspanziji, pa u tom smislu već razmišljamo o sledećem

Sajmu nameštaja. Za sada se veći deo naše proizvodnje prodaje na domaćem tržištu, ali imamo i izvoza uglavnom u susedne zemlje – kažu braća Nikica i Ivica Nikolić.

MATIS, Ivanjica

Dragan Lazović, vlasnik i direktor

– U periodu između dva Sajma nameštaja MATIS je znatno uznapredovao. Pre svega smo finalizirali fabriku nameštaja masiva, pustili smo u pogon na Balkanu najsavremeniju fabriku dušeka i samim tim smo u potpunosti definisali kompletnu MATIS grupu. Proizvodimo pločasti i tapacirani nameštaja, zatim nameštaja od masiva i dušeka, pa smo na taj način upotpunili većinu potreba krajnjeg kupca, odnosno potreba tržišta nameštaja. Kroz prizmu svih tih četiri kategorije proizvodnje mi smo u prethodnom periodu puno uložili u razvoj proizvodnje, ali i u razvoj maloprodaje i sopstvenog brenda. Zato imam razloga da budem ponosan i zadovoljan jer nas na prostorima Srbije kupci prepoznaju i kada kupuju nameštaj ne zaobilaze MATIS. A kod nas uz kvalitet mogu odmah dobiti isporiku, kvalitetnu montažu i servis, kao i ekskluzivan garantni rok od dve do četiri godine. Na Sajmu nameštaja smo prezentovali sve kategorije naše proizvodnje, ali smo imali prezentaciju i u jednom od naših salona u Beogradu i vrlo smo zadovoljni razmišljanjem naših kupaca, ali i veleprodajnih saradnika, pa imamo razloga za optimizam uvereni da uz kvalitetan rad, ozbiljnost u poslu i energiju, za MATIS predstoji dalji napredak i temeljno stvaranje pozicije u regionu, što je i bio naš cilj... A Sajam nameštaja je proteklog novembra uistinu bio efektivniji nego prethodni, ali je i dalje ostajem pri svom stavu. Prvo mislim da vreme održavanja sajma nije pogodno za proizvođače jer nam je novembar špic sezone, pa bi pomeranje u prve prolećne dane bilo za proizvođače pogodnije i drugo da su sajamske nagrade ili priznanja loše postavljene, ne samo od onih koji biraju te nagrade, već bi trebalo da postoji sasvim drugačija kategorizacija. Jer, ovo nije sajam dizajna, već sajam nameštaja gde bi trebalo pratiti korporativni imidž firme i onih koji su osovina ove branše, pa bi trebalo nagrađivati najuspešnije, one koji ulažu u kadrove i imaju najviše obrazovanih u firmi, one koji imaju dinamičan razvoj i inovativnost, one koji najviše izvoze itd. Mislim da nagrade treba tako usmeriti, a ne da nagradu dobije neko ko ima jednog zaposlenog. Dizajn jeste deo nameštaja, ali nije za branšu presudan – kaže gospodin Lazović.

ESTIA, Zemun

Petar Bajić, vlasnik i direktor

– ESTIA kao i uvek izlaže na Sajmu nameštaja na istom mestu, u hali dva, nivo A, a tu smo da bismo proverili nove programe, nove proizvode i da bismo testirali tržište radi nekih povratnih informacija koje bi usmeravale našu orijentaciju. Ove godine smo izložili jedan potpuno moderan kuhinjski program i sa druge strane jedan potpuno rustični, sa puno rada i profila u drvetu, stilski rađen, sve u cilju da još jednom ocenimo utiske tržišta i na osnovu toga trasiramo dalji razvoj firme. Za nas Sajam nije prevashodno mesto prodaje, već mesto gde ostvarimo neke kontakte čija realizacija, ukoliko bude dogovorena, može doći znatno kasnije. Imali smo veliki broj kontakata sa domaćim posetiocima Sajma, ali je bilo interesovanja i stranih kupaca, od Dubaia do zapadne Evrope. Neke ponude ćemo razmotriti, a šta će bite, to ćemo videti... Sajam je ovoga puta bolji nego prethodnih godina, a posebno kvalitet daje odvajanje mašina i repromaterijala u posebne hale, odnosno koncipiranje paralelne sajamske manifestacije koja bi ipak trebalo da traje i u subotu. U delu nameštaja ima dosta novina, uočljiv je kvalitativni pomak, posebno u hali tri, tako da mi se čini da se oseća napredak što me posebno raduje, jer to može biti nagoveštaj da nam svima može biti bolje – kaže gospodin Petar Bajić.

FOREST, Požega *Dejan Đurić, vlasnik i direktor*

– Što se Sajma nameštaja tiče, očigledno je da je sajamski prostor popunjeniji, što znači da ima više izlagača. Isto tako nama se čini da je i poseta Sajmu bila veća, a to znači da je bilo više kupaca i trgovaca. Primetili smo takođe da je bilo posetilaca iz zemalja zapadne Evrope, ali se nama niko nije predstavio, tako da nismo sigurni da li su to bili kupci koje je najavljiivo Sajam i navodno doveo na ovu manifestaciju. Dakle, bilo je stranaca, ali smo zapazili da ovoga puta nije bilo kupaca iz Rusije, kao na prethodnom Sajmu nameštaja... U svakom slučaju mi smo zadovoljni našim sajamskim nastupom, prikazali smo neke nove modele i to je primećeno. Mi već sedam godina redovno izlažemo, a naš nameštaj je klasičan i ekskluzivan. To je ekskluzivan nameštaj, a taj kvalitet neki ljudi prepoznaju i to su naši kupci koji se, uglavnom uvek vraćaju, odnosno šalju svoje prijatelje ili rodbinu. Zato mi kažemo da je preporuka najbolja reklama – kaže gospodin Dejan Đurić.

CASA ITALIA, Bačka Palanka

Saša Trečak, direktor marketinga

– Sajam nameštaja je ove godine generalno napravio iskorak u smislu promene načina poslovanja i po prvi put organizovano doveo veleprodajne kupce iz Evrope. Istina, za sada to još nije u dovoljnom broju i kvalitetu, pa neće biti ozbiljnijih rezultata, ali je bitno da je Sajam napravio taj prvi korak, koji će, ukoliko se ta praksa nastavi, dati prave rezultate. Koncept da se poslovni deo Sajma odvoji od maloprodajnog je odavno poznat, a to su proizvođači i ranije u nekoliko navrata tražili. Istina je da svi mi ovde pokušavamo da troškove izlaganja pokrijemo maloprodajom, a što se nas tiče još nismo dostigli prošlogodišnji nivo, mada nemamo razloga da budemo nezadovoljni... Dakle, Sajam je ove godine primarno ulaganje u budućnost, a za naš proizvodni program interesovanje su pokazali kupci iz Belgije i Nemačke. Videćemo da li će biti rezultata, ali će na sledećem Sajmu, nadamo se, biti više stranih trgovaca i kupaca... A mi smo ove godine nastupili sa nekoliko novih kožnih modela i potrudili smo se da usavršimo ono po čemu smo poznati, a to je udobnost sedenja. Posetioci i naši kupci su zadovoljni – kaže gospodin Saša Trečak.

RADOVIĆ ENTERIJER, Požega

Ivan Radović, direktor

– Radović enterijer na Sajmu nameštaja redovno izlaže od 2006. godine, a ovoga put smo imali nešto veći izložbeni prostor, oko 205 kvadratnih metara. Većina izlagača je uočila da je protekla sajamska manifestacija nešto drugačije organizovana u odnosu na prethodne godine; mašine i alati su bili izdvojeni kao zasebna celina, zaseban sajam, tako da je za nas, proizvođače nameštaja, koji želimo da ispratimo i taj deo, čini mi se, bilo još praktičnije i lakše da odemo u te dve hale gde smo mogli bez neke velike gužve da pogledamo mašine i alate i popričamo sa dobavljačima. To je jedna od dobrih strana proteklog Sajma... Mislim da svi mi Sajam nameštaja doživljavamo kao lepo druženje, ali svakako i priliku da nešto uradimo i zaradimo. A mi smo, kao i prethodnih godina zadovoljni i posetom i organizacijom, ali treba istaći da je sajamska manifestacija, nakon višegodišnje stagancije, i pada, ove godine, čini mi se bila i kvalitetnija i bolja nego prethodnih godina. To je možda naznaka da ćemo opet krenuti nekim trendom rasta i da će taj sajam biti sve bolji. Treba iskoristiti sve te, da kažemo, pozitivne vibracije, pa se i organizator može još više potruditi da iskoristi taj pozitivan trend i da na narednom Sajmu nameštaja bude još više tih stranih izlagača, ali i stranih kupaca. Lepo je što se, nakon višegodišnjeg odsustva, na Sajmu pojavio SIMPO i što je izlagala IKEA, isti kao što bi bilo još bolje da drvna industrija Srbije prikaže sve svoje mogućnosti. Dosta kvalitetnih firmi nisu bile prisutne na Sajmu nameštaja, a ja se nadam da će se steći uslovi i za njihovo pojavljivanje na ovoj manifestaciji. Tada će Sajam biti još bolji, a mi se više upoznat, više sarađivati, bolje raditi i više izvoziti... Mi smo već prepoznatljiviji po proizvodnji trpezarijskog nameštaja, stolova i stolica, vitrina, klub stolova i spavaćih soba i to sve u kombinaciji masiva i furniranih pločastih materijala. Firma postoji od 2004. godine kao Radovic Enterijer, a pre toga je bila zanatska radnja, još od 1984. godine – kaže direktor Ivan Radović.

Lestroj, Trzin Slovenija

Domen Stupica, generalni menadžer

– Mi smo na Sajmu nameštaja redovno od 2009. godine i što se tiče tržišta Srbije nama su ciljna grupa kupci koji se bave preradom masivnog drveta. Naš proizvodni program je specijaliziran, dakle naše mašine su namenjene preradi masivnog drveta. U našoj ponudi su već deset godina i četverostrane blanjalice kineskog proizvođača Reignmac koje imaju povoljne cene, odličan kvalitet i sigurnost u procesu rada, pa tako konkurišu najboljim proizvođačima. Četverostrane blanjalice Reignmac sve više osvajaju tržište za šta imamo dokaz i pozitivno iskustvo preko dve stotine firmi u ovom regionu koje su investiru u ovu mašinu. Takođe imamo prese, tračne pile, blanjalice, linije za dužinsko nastavljanje drveta, vakumske sušare itd i uvek tražimo i našim kupcima nudimo najbolje rešenje – kaže gospodin Domen Stupica.

BOREAL, Kraljevci – Ruma

Petar Borović,
vlasnik i direktor

– Firma BOREAL proizvodi nameštaj od punog drveta, uglavnom od hrasta i oraha, a bavimo se i opremanjem ekskluzivnih enterijera. U Beogradu imamo jedno prodajno mesto, a oko 90% naše proizvodnje je izvoz u zapadnu Evropu, a u Rusiji i Crnoj Gori radimo enterijere. Mi uglavnom radimo unikatno i neke proizvode koji su u malim serijama, a kojima se posvećuje više pažnje. Što se Sajma tiče, treba istaći da je Sajam nameštaja mnogo bolji nego prethodnih godina. Potrudili su se, doveli i potencijalne kupce iz inostranstva, a kod nas su dolazili kupci iz Engleske, Danske, Nemačke, Italije, Austrije, Belgije. Kontakti su uspostavljeni, a posle ćemo videti... I još jednom da kažem da se menadžment Beogradskog sajma uistinu potrudio i nadam se da smo dotakli dno i čvrst oslonac, te da nam predstoji napredak i razvoj, kako privrede tako i Sajma. Pogotovo je ekskluzivna hala tri, gde se vidi da region ne zaostaje za Evropom – kaže Petar Borović.

Rašo Milić, dipl. ing.

Na Sajmu nameštaja u Beogradu smo sreli našeg starog znanca gospodina Rašu Milića koji je dugo radio u Privrednoj komori Srbije i bio sekretar Odbora za šumarstvo i preradu drveta

i koga, verujemo, poznaje većina sajamskih izlagača. Odbor koji je naš sagovornik Rašo Milić godinama uspešno vodio, kažu, u PKS više ne postoji (!?), a mi smo Rašu pitali šta misli o Sajmu nameštaja...

– U odnosu na prethodne godine ovaj Sajam nameštaja je nešto bolji, a to bi mogao biti znak da naša drvna industrija više ne propada, da je u poniranju dodirnula čvrst oslonac i sada joj, hoću da verujem, predstoji napredak. Ja sam uvek govorio da nam treba više nameštaja od masivnog drveta u koji treba uložiti više rada, više dodatne vrednosti i da ne treba izvoziti proizvode primarne prerade. Jer, preradom trupca u rezanu građu, njegova vrednost se duplira, a finalizacijom u nameštaj, vrednost trupca se uvećava sedam puta. Do kraja prošlog veka naša drvna industrija je bila veliki izvoznik i uvek smo imali suficit, a onda smo godinama bili u deficitu uglavnom zbog uvoza ploča. U proteklih nekoliko godina, opet smo u suficitu, ali nam je izvoz mali. Zato govorim o proizvodnji vrednog nameštaja od masiva koji, uz dobar dizajn, uvek ima tržište na zapadu... Odvajanjem mašina, alata i repromaterijala u zasebnu sajamsku manifestaciju je dobar potez, istina za početak nedovoljno promovisan, ali u narednom periodu ovo će sigurno biti solidna manifestacija – kaže gospodin Rašo Milić.

FORMA IDEALE, Kragujevac

Nilola Ružičić, rukovodilac
Službe za odnose sa javnošću

– Forma Ideale je regionalni lider u proizvodnji nameštaja, a 2015. godine smo obeležili 20 godina rada i razvoja i bili generalni sponzor 53. Međunarodnog sajma nameštaja u Beogradu. Firma je, naime, osnovana 1995. godine kao zanatska radnja i bavila se proizvodnjom klub stolova. Nakon dvadesetogodišnje uzlazne putanja, kompanija danas poseduje 50.000 kvadratnih metara proizvodnog i skladišnog prostora u Kragujevcu i Majdanpeku gde proizvodimo i skladištimo pločasti i tapacirani nameštaj. Zapošljavamo oko 1300 ljudi, od čega 500 u maloprodaji, isto toliko u proizvodnji i oko 300 u ostalim granama poslovanja. Oko 70% proizvodnje Forma Ideale izvozi u 23 zemlje sveta i dobitnik je brojnih priznanja. Osim sjajnog odnosa cene i kvaliteta i pouzdanog i konstantnog lagera koji distributerima omogućava permanentno snabdevanje, tu je izuzetno povoljna rabatna politika i stimulativni uslovi prodaje, kao i mogućnosti kupovine preko interneta u čemu smo pionir na ovom tržištu. Uz sopstveni asortiman, Forma Ideale u svojoj maloprodajnoj mreži od 26 salona nameštaja raspoređenih u 22 grada širom Srbije, prodaje i nameštaj drugih domaćih i stranih proizvođača. Na novembarskom Sajmu nameštaja Forma Ideale je predstavila odabrane modele iz svog bogatog asortimana, ali moram istaći da je Sajam nameštaja u jednoj tranzicionoj fazi, da izlazi iz faze okrenutosti krajnjem kupcu i da ulazi u fazu biznis (B2B) poslovanja, gde veliki broj distributera i dobavljača širom sveta pokušava da pronađe svoju poslovnu šansu upravo ovde na Sajmu. Istina, sa dugom tradicijom i odličnom lokacijom sajmište je uvek bio mesto primamljivo za šetnje i povoljne kupovine, ali sa druge strane Sajam mora da traži šansu u B2B poslovanju... Mi smo se posebno spremili za taj aspekt poslovanja i zadovoljni smo na Sajmu ostvarenim kontaktima, pogotovo što je ovaj Sajam uvertira na slične sajamske manifestacije širom Evrope gde ćemo takođe učestvovati – kaže gospodin Nilola Ružičić.

- nameštaj po meri, projektovanje i opremanje prostora
- univer, radne ploče, medijapan, lesanit, špreploče
- obrada na CNC mašini
- krivolinijska sečenja i kantovanje
- okov i galanterija
- furniranje po želji kupca
- veliki izbor furnira
- unutrašnja vrata savremenog dizajna

 AGACIJA

Novi Beograd

Tošin bunar 232g

tel/fax. 011 319 0974, 319 2600

Batajnica

Majora Zorana Radosavljevića 370

tel/fax. 011 848 8218, 377 4699

Batajnički drum 303

(Auto-put Beograd-Novi Sad)

www.agacija.com

ESTIA, 11080 Zemun, Batajnički drum 6n
tel/fax: 011/316 42 51, 316 16 29, 219 76 32
estia.beograd@gmail.com, office@estia.co.rs
www.estia.co.rs

PROIZVODIMO I MONTIRAMO

- nameštaj za opremanje stambenih objekata: kuhinje, spavaće sobe, dečije sobe, kupatila, sobna vrata
- sve vrste kancelarijskog nameštaja
- opremanje apoteka i laboratorija
- opremanje svih drugih poslovnih i javnih objekata
- izrada frontova za nameštaj i uslužno lakiranje drveta
- projektovanje svih vrsta nameštaja, kao i konsultacije u realizaciji željenih formi i izgleda

Tehnička škola DRVO ART je i proteklog novembra izložila radove svojih učenika na 53. Sajmu nameštaja u Beogradu. Maštovite radove učenika posetioci Sajma nameštaja mogli su da vide u hali 3A, namenjenoj školama i fakultetima.

Svi radovi koji su prikazani na novembarskom Sajmu nameštaja nastali su u okviru međunarodne kreativne radionice koju je u martu 2015. godine organizovala DRVO ART škola u Beogradu. Tema radionice bila je „Stojeća polica“, a u radionici su, osim domaćina, učestvovali učenici iz Dizajnerske škole iz Beograda, IPSIA Brugnera iz Brunjere (Italija) i Nacionalna gimnazija za priložni izkustva „Trevnenska škola“ iz Travne (Bugarska). Pri-

likom izrade prototipova, učenici su, osim drveta, koristili i nove materijale – RAUVISIO mineralne ploče debljine 10 mm koje im je i ova puta donirala nemačka kompanija REHAU sa kojom je škola uspostavila čvrsto socijalno partnerstvo još pre tri godine.

Zahvaljujući tome, kompanija REHAU je ranije učeničke radove, u čijoj izradi su korišćeni njeni materijali, prikazala na vodećem svetском sajmu repromaterijala za industriju nameštaja INTERZUM u

Aktivni i kreativni učenici Tehničke škole DRVO ART

Kelnu. Kreativni nastavnici i učenici Tehničke škole DRVO ART su dobili priliku da svoju veštinu i talenat prikažu i skandinavskoj publici. Naime, i pored jasnih propozicija konkursa namenjenog visokoškolskim ustanovama, žiri Međunarodnog sajma nameštaja u Štokholmu prihvatio je aplikaciju ove srpske srednje škole priznavši tako da zaslužuju da se nađu rame uz rame sa svojim starijim kolegama. Škola će izlagati u zoni „Grinhaus“ (Greenhouse) koja je namenjena

- TRADICIJA 130 GODINA
- 80 ODSTO PROIZVODA SE IZVOZI
- POSEBNE POGODNOSTI ZA DOMAĆE KUPCE!

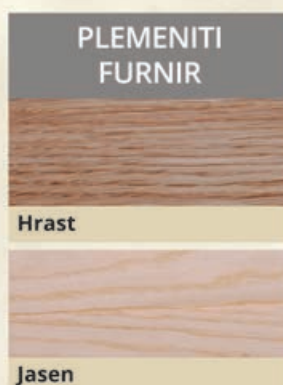
FSC 100%
SGS-COC-009088

STANDARDNE DIMENZIJE
2200 x 2550 mm x 1220-1260 mm
DEBLJINA: od 4 do 40 mm, prema zahtevu kupca.
Topolovu šperploču proizvodimo u kvalitetu: B/B, B/BB, BB/BB, BB/C i C/C

STANDARDNE DIMENZIJE
2200-2550 x 1260 mm.
DEBLJINA: od 14 do 42 mm, prema zahtevu kupca, i kvaliteta B/BB

STANDARDNE DIMENZIJE
DEBLJINA: od 0,6 mm
ŠIRINA: od 90 mm i šire
DUŽINA: od 750 do 3500 mm

STANDARDNE DIMENZIJE
DUŽINA: od 1300, 2100, 2400 i 2600 mm.
PREČNIK: 90, 100 i 110 mm

PROIZVODNJA: Đure Daničića 104, 22000 Sremska Mitrovica
Tel: +381 22 621672, Fax: +381 22 624298
office@novidrvnikombinat.rs, www.novidrvnikombinat.rs
PRODAJA: Mob: +381 63 554918
aleksandra.novakovic@novidrvnikombinat.rs
MALOPRODAJA: Tel: +381 22 624-297, Mob: +381 63 665 479
maloprodaja@novidrvnikombinat.rs

obrazovnim institucijama. Sajam se održava u periodu od 9. do 13. februara 2016. godine, a pripreme su već odavno otpočele. Odabrani su eksponati koji će biti izloženi, a prilikom odabira, vodilo se računa o ukusu skandinavske publike za koju se zna da voli jednostavan i funkcionalan nameštaj. Školu će predstavljati nastavnici Jelena Obradov i Vladislav Mitić, kao i učenice Maša Milčić i Ivana Palamar.

Na vodećem svetskom sajmu repromaterijala za industriju nameštaja - INTERZUM, nemačka kompanija REHAU izložila je na svom štandu radove učenika Tehničke škole Drvo ART i učenika njihovih partnerskih škola učesnica Kreativne radionice „Dizajn igralište – Design Playground“ u nameri da pokaže javnosti koje su sve mogućnosti novih materijala koje proizvodi ova nemačka firma sa predstavništvima na 170 lokacija, u preko 100 zemalja i fabrikama u 44 zemlje, sa oko 19.000 zaposlenih.

Kao što je poznato Sajam INTERZUM je vodeći svetski sajam repromaterijala za industriju nameštaja i enterijera. Održava se svake

Fotografije: arhiva Škola DRVO ART

druge godine u Kelnu (Nemačka). Na njemu se predstavljaju trendovi i vizije životnog prostora budućnosti kroz primenu novih materijala, izvanrednog dizajna i izuzetnih inovacija. Protekli Sajam INTERZUM je održan od 5. do 8. maja 2015. godine, uz učešće 1512 izlagača iz 62 zemlje. Broj posetilaca je prešao 53.000 iz 148 zemalja sa svih kontinenata.

Pažnju kompanije REHAU škola DRVO ART je privukla zahvaljujući svojoj proaktivnosti i inovativnosti. Uspostavljeno je čvrsto socijalno partnerstvo, pa su tako predstavnici kompanije REHAU i škole DRVO ART odlučili da se upuste u avanturu kombinovanja drveta i novog materijala RAUVISIO koje REHAU proizvodi i koji je donirala školi. Kao rezultat, nastale su stone lampe tokom čije izrade su nastavnici i učenici uspeali da pomere očekivane granice korišćenja ovog materijala. To, kao i odlično izbalansiran odnos atraktivnog dizajna i praktičnosti prototipova bili su dovoljni da vodeći ljudi firme REHAU donesu odluku da školske lampe predstave na svom štandu kao primer kako njihove RAUVISIO mineralne ploče mogu biti korišćene na brojne i različite načine.

Pored toga, poziv da poseti Sajam INTERZUM i predstavi projekat Međunarodne kreativne radionice „Dizajn igralište“ koju škola DRVO ART organizuje počev od 2009. godine dobila je i direktorka Tehničke škole DRVO ART, dr Zorica Đoković. Tokom susreta, razgovaralo se i o novim vidovima saradnje, a čelnici firme REHAU nisu krili da je saradnja sa Tehničkom školom DRVO ART bila odlična ideja. Dogovorena je tema za Radionicu 2016. godine čiji sponzor će ponovo biti REHAU, uključivanje novih učesnika u radionicu, nagrađivanje najuspešnijih učenika, stručna praksa za učenike u objektima kompanije REHAU u Nemačkoj i pokušaj implementacije projekta u ostalim zemljama u kojima REHAU posluje.

Nije izostala ni medijska pažnja. Stručna revija „Furniture solutions“ objavila je, na četiri strane, izuzetno afirmativan članak o saradnji kompanije REHAU i Tehničke škole DRVO ART iz Beograda, gde se govorilo o „intrigantnim“ lampama koje su proizvod te saradnje. ■

PITURA[®]
FABRIKA BOJA I LAKOVA

- ✓ 1K i 2K vodorazredivi lakovi i premazi
- ✓ 2K poliuretanski lakovi i premazi
- ✓ vodorazredivi i poliuretanski lakovi za parket
- ✓ lepkovi za drvo i parket
- ✓ bajčevi / vodeni, nitro, univerzalni
- ✓ impregnacije

ISO 9001 ISO 14001 ISO 27001 OHSAS 18001

zaštitni i dekorativni premazi za drvo u eksterijeru i enterijeru / nove podloge i reparacija / premazi specijalne namene

PITURA d.o.o. Batajnički drum 10v, Beograd, Srbija

T +381 11 3755 434 E info@pitura.co.rs W www.pitura.co.rs

DEPROM & KLEIBERIT
LEPKOVI

Poznati dobavljač lepkova za drvoprerađu, stolariju i proizvodnju nameštaja **DEPROM** doo Rača predstavlja standardnu i inovativnu ponudu lepkova i vezivnih sredstava vodećeg evropskog proizvođača **KLEIBERIT** iz Nemačke.

- lepkovi za drvo D2, D3, D4 i brzovezujući
- poliuretanski D4 i konstruktivni lepkovi
- kant - lepkovi u granulama i patronima za sve vrste mašina za kantovanje
- urea - lepkovi u prahu za furniranje u vrućim presama
- lepkovi za oblaganje profila - topivi kao i
- disperzioni termoreaktivni za 3D lepljenje u vakuum i membranskim presama
- tapetarski lepkovi za sunder, meblo i drvo
- silikoni, PUR-pene, diht mase
- učvršćivači, razređivači, čistači, paste itd

Garantovani **KLEIBERIT** kvalitet, originalno pakovanje, brza i redovna dostava, stabilan lager i mogućnost kreditiranja kupaca, tehnička podrška uz optimalne preporuke, neke su od naših osobina koje nas izdvajaju kod odluke proizvođača za saradnju sa nama.

t/f 034 752 202
063 88 53 453
deprom@ptt.rs
www.deprom.rs

Ovlašćeni zastupnik **KLEIBERIT**
DEPROM doo
Prodaja lepkova i vezivnih sredstava
Rača KG 34 210

PIŠE: mr Mare Janakova Grujić,
istoričar umetnosti

Keboni drvo (*kebony wood*) je specijalno obrađeno drvo odličnih karakteristika modificirano u procesu koji se naziva kebonizacija (*kebonization*). Ovaj proces smatra se ekološkom procedurom koja pospešuje karakteristike drveta uz pomoć biootpada industrije šećera.

Reč je o vrlo otpornoj i veoma izdržljivoj alternativi impregnim pločastim fasadnim oblogama i tropskom drvetu. Ovako modificirano drvo proizvodi se u istoimenoj norveškoj firmi, po kojoj je i dobilo ime. Procesom, koji se zasniva na tečnom ekstratu iz biootpada, učvršćuju se celulozna vlakna u drvetu, povećava gustina materijala, i proizvod se čini krućim i značajno tvrdim od prirodnog, netretiranog drveta.

Kebonizacijom se, dakle, postiže da ćelije drveta budu trajno ukrućene, što umanjuje skupljanja i uvijanja za oko 50% u poređenju sa običnim drvetom. Polimer se čvrsto vezuje za ćelijsku strukturu tako da proces nije povratan. Vrlo značajna činjenica je i ta da keboni ne sadrži nikakve hemikalije koje mogu dospeti u okruženje i nauditi čoveku ili okolini. U fazi raspadanja, koja nastupa od trenutka kada se ovako tretirano drvo zamenjuje i baca, sa njim se može raditi sve što i sa običnim drvetom (iverje, itd).

Keboni se može izrađivati od nekoliko vrsta drveta: bor i žuti bor, smreka, hrast, jasen ili bukva. Sirovine za preradu nabavljaju se iz šuma namenjenih za eksploataciju sa strogim nadzorom.

Keboni drvo

Keboni drvo je izdržljiva alternativa impregnim pločastim fasadnim oblogama i tropskom drvetu, a ne sadrži nikakve hemikalije koje mogu dospeti u okruženje i nauditi čoveku ili okolini.

Boja *Kebony* drvenih panela je zlatno braon koja se vremenom pretvara u sivkastu. Kada je izložen suncu i kiši, keboni dobija zanimljiv površinski izgled sa srebrno-sivom patinom.

Keboni je pokazao izdržljivost i dugovečnost u oštrim klimama, bez ikakve potrebe za farbanjem ili impregnacijom. Povećana mu je i otpornost na gljivice, insekte, truljenje i mikroorganizme. Održava se običnim čišćenjem površine.

Norveška vila od keboni drveta

Zbog svojih tehničko-tehnoloških svojstava, ali i izrazitog ekološkog karaktera, keboni drvo je u poslednje vreme izuzetno popularno u graditeljstvu. Njegova upotreba sve je veća ne samo na severu Evrope, već i u Americi. Na primeru *Vile Melkevejen* u Oslu mogu se upoznati njegove likovno-estetske vrednosti.

Fotografije: arhiva autora

Projektanti ovog objekta, arhitektonski biro *LOGG Arkitekter* iz Osla osmislio je vilu kao luksuzni dom koji će izrazito biti ekološki u funkcionisanju, i savremen u dizajnu. Vila je smeštena na sunčanom obronku brda koji nadgleda Oslo, a njena fasada se sastoji od obilja zastakljenih površina i od drvenih partija koje sačinjavaju horizontalno postavljene keboni elementi.

Prozori visine od poda do plafona imaju prevashodno funkciju iskorišćenja impresivnih vizura na grad i okolinu. Pored drveta, pale-tu prirodnih materijala upotpunjuju kamen, škrljci i staklo, zahvaljujući čemu se objekat stapa s pejzažom.

Horizontalna fasadna obloga *Kebony* na ovoj vili predstavlja dominantan materijal fasade. Proizvedena je u Oslu korišćenjem održivo gajenog drveta koje je, nakon seče, injektirano sa nehemijskim proizvodima na bio-bazi, a potom tretirano toplotom i pritiskom. Na taj način stvoren je veoma izdržljiv fasadni materijal koji ne zahteva održavanje tokom vremena.

Tradicionalno skandinavsko graditeljstvo podrazumeva arhitekturu koja se i u enterijeru, a posebno u eksterijeru, bazira na drvetu. Vrste drveta koje su zastupljene u ovom delu kontinenta pokazuju mnogo bolje karakteristike u kontekstu otpornosti i izdržljivosti. Međutim, imajući u vidu klimatske promene ali i imperativne da savremena arhitektura mora biti i trajna, kao i da zadovolji specifične estetske kriterijume današnjice, nova tehnologija proizvodnje keboni drveta predstavlja nedvosmisleni revolucionarni tehnološki i primeni drveta.

Omaž staroj, tradicionalnoj skandinavskoj arhitekturi prisutan je, dakle, na *Vili Melkevejen* u Oslu, ali kroz veću prizmu savremenosti. Objekat je sagrađen tokom perioda od dve godine i sastoji se od 300 m² korisne površine. Čine ga četiri spavaće sobe koje su organizovane u dva glavna bloka u obliku slova T, i veliki korpus dnevnih prostorija. Kuća takođe poseduje veliku spoljašnju terasu, spa sobu, kao i gostinski apartman sa kupatilom i kuhinjom. ■

WOODWORKING MACHINERY

WRAVOR[®]

SLOVENIA

**NEW
PRODUCT**

WRC

MAŠINE ZA OBRADU DRVETA

Tel.: +386(0)3 757 19 10

- HORIZONTALNE TRAČNE PILE - BRENTA
- LINIJE ZA REZANJE, SORTIRANJE, GULJENJE
- MAŠINE ZA KRAJČENJE, ŠTUCANJE, AMERIKANERJI

www.wravor.com wravor@wravor.si Jednom Wravor... vek Wravor!

Zavarivanje drveta trenjem

Da bi se postiglo povezivanje dva uzorka drveta, korišćeno je zagrevanje brzim i kratkim osciliranjem, trenjem, u kombinaciji sa pritiskom. U principu, svaka vrsta drveta može biti zavarena.

Fotografije: arhiva autora

Drvo je prirodni polimerni supstrat i najrasprostranjeniji regenerativni materijal na zemlji. Njegove dimenzije su, međutim, relativno ograničene zbog oblika i prečnika stabla. Kako bi bili u mogućnosti da gradimo složene strukture, efikasnije veze između komada drveta su postale neophodne. Na primer, postoje dve ustanovljene vrste veza koje se obično koriste. S jedne strane, postoje metalni konektori poput vijaka, navojnih šipki ili eksera, a sa druge strane imamo hemijska proizvedena lepila koja kreiraju snažne veze. Velika prednost druge vrste veze je krutost u odnosu na metalne konektore. Na drugoj strani, dug i visok pritisak je potrebno primeniti kako bi se zalepljeni spojevi uspešno povezali. Pored toga, upotreba ovih lepkova i dalje implicira zabrinutost u vezi njihovog uticaja na zdravlje i životnu sredinu tokom primene, kao i za kasnije odlaganje.

U cilju prevazilaženja dimenzionih ograničenja drveta, a uz zadržavanje njegovih fizičkih i ekoloških karakteristika, obećavajuća alternativa za korišćenje sintetičkih lepkova su adheziv-trenjem zavarene veze. Tehnologija zavarivanja trenjem se obično koristi za termoplastične materijale i metal. Istraživanje koje je sprovedeno u laboratoriji za drvene konstrukcije IBOIS, počelo je sa primenjivanjem ovog principa na malim uzorcima drveta. Da bi se postiglo povezivanje dva uzorka drveta, korišćeno je zagrevanje brzim i kratkim osciliranjem, trenjem, u

kombinaciji sa pritiskom. Uvođenje toplotne energije dovodi do termičkog razlaganja na polimerna jedinjenja u ćeliji drveta. Hemijski proizvod ovog procesa degradacije formira viskozni sloj, tremački omekšali materijal, koji stvrdnjava kada se trenje zaustavi i interfejs hladi, dok se primenjuje određeni pritisak. U principu, svaka vrsta drveta može biti zavarena.

Istraživanje, koje je u toku, ima za cilj da proceni potencijal ove tehnologije za primenu u prefabrikacionim procesima za građevinsku industriju. Izazov predstavlja rešavanje tehničkih uslova za unapređenje ove tehnologije do malih uzoraka na uzorke strukturne veličine. Nehomogenost u kvalitetu lepljenja i snaga spojeva se pojavljuje, naročito ako su zavarene ploče jele većih dimenzija. Ova nehomogenost, ovde označena kao efekat razmere, bi mogla značajno

da se smanji ukoliko se olakša isparavanje pare iz interfejsa tokom zavarivanja.

Zapravo, istraživanje se fokusira na procesu i primenjivanju trenja zavarene masivne drvene ploče. Uzorci manjih dimenzija su proizvedeni i uspešno testirani na savijanje i smicanje. Ipak, dugotrajna otpornost veze mora biti osigurana. U stvari, najveći izazov je osetljivost na varenje u odnosu na različit sadržaj vlage u drvetu. Relativno krta veza je veoma osetljiva na bubrenje i skupljanje drveta. Menjanje klimatskih uslova može dovesti do pukotina unutar interfejsa.

Osim toga, strukturni dizajn trenjem zavarenih komponenti za drvene konstrukcije zahteva proračunato predviđanje snage. Prva istraživanja u okviru ovog istraživačkog rada koriste metode verovatnoće za određivanje nosivosti opterećenih zavarenih spojeva sa spojem koji je paralelan i sa spojem koji je unakrsan u odnosu na pravac vlaknaca. Očekuje se da će biti pronađen dobar odnos između proračunate i eksperimentalno utvrđene snage. Dalja istraživanja će proširiti ova istraživanja na složenije sisteme, kako bi se simulirale realnije situacije bliže elementima punog obima.

Pripremila: Miljana Ristović

Izvor: ibois.epfl.ch

NAJAVA DOGAĐAJA

Prerada drveta u Srbiji mogućnosti racionalnog snabdevanja sirovinom

Zbog velikog interesovanja stručne javnosti, na proleće će se u Nišu održati stručni skup pod nazivom:

**Prerada drveta u Srbiji
mogućnosti racionalnog
snabdevanja sirovinom**

**Skup će organizovati
Šumarski fakultet
Univerziteta u Beogradu
u saradnji sa relevantnim
domaćim institucijama.**

**Predviđa se učešće
snabdevača sirovinom
i najznačajnijih proizvođača
iz oblasti pilanske prerade,
proizvodnje furnira, ploča
na bazi drveta, peleta...**

**Očekuje se više
od 200 učesnika iz Srbije
i zemalja u regionu.**

**Detaljnije informacije mogu
se dobiti na telefon
011 3053-828
i preko mejl adrese**

skup.preradadrвета2016@sfb.bg.ac.rs

**a uskoro i na sajtu
Šumarskog fakulteta.**

Foto: J. Radojičić

Izvoz 4 puta veći od uvoza

PIŠE: dipl.ing. Lazo Šinik

Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta Republike Srpske, prema podacima Katastra iz 2009. godine, iznosi oko 1.282.412 ha ili 51,7 % od ukupne površine Republike Srpske. Od ukupne površine šuma, šume u svojini Republike zauzimaju 982.893 ha ili 77 %, dok površina privatnih šuma iznosi 281.965 ha ili 22 %. Na površine uzurpiranih šuma i šumskog zemljišta otpada 17.554 ha ili 1 %.

Korišćenje šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike Srpske, uključujući i obavezu održavanja, obavlja Javno preduzeće šumarstva Šume Republike Srpske a.d. Sokolac, na osnovu posebnog ugovora koji je ovo javno preduzeće zaključilo sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske, uz prethodnu saglasnost Vlade RS.

Javno preduzeće šumarstva organizovano je kao akcionarsko društvo u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima i Zakonom o privrednim društvima. Imovina javnog preduzeća je u svojini Republike Srpske.

U sastavu Javnog preduzeća šumarstva Šume Republike Srpske a.d. Sokolac, nalazi se 28 organizacionih delova i to 25 šumskih gazdinstava, zatim Centar za semensko-rasadničku proizvodnju Doboj, Centar za gazdovanje kršom Trebinje i Istraživačko-razvojni i projektni centar Banja Luka. Javno preduzeće šumarstva Šume Republike Srpske a.d. Sokolac zapošljava oko 4.500 radnika.

Obimi seča na godišnjem nivou, sa svojom prostornom, kvalitativnom i kvantitativnom dimenzijom, definišu se Proizvodno-finansijskim planom JPŠ Šume RS. Ovaj planski dokument kreira se na bazi izvođačkih projekata koji se rade na osnovu usvojenih šumsko – privrednih osnova.

Ukupna planirana proizvodnja šumskih drvnih sortimenata (etat) u državnim šuma-

ma u 2015. godini iznosila je 1.960.252 m³, a prodaja je u potpunosti orijentisana prema domaćim prerađivačima. Realizacijom planiranog etata očekuje se finansijski prihod u iznosu od oko 160 miliona KM.

Izvršenje planiranog obima proizvodnje Javnog preduzeća u mnogome zavisi od preduzeća registrovanih za izvođenje radova u šumarstvu. Naime, ova preduzeća izvrše više od 70 % fizičkog obima proizvodnje Javnog preduzeća Šume RS. Licenciranih preduzeća za izvođenje radova u šumarstvu ima oko 100 a zapošljavaju oko 2.000 radnika.

U drvoprerađivačkoj industriji Republike Srpske posluje oko 500 privrednih subjekata koji se bave proizvodnjom rezane građe, elemenata, ploča, građevinske stolarije, podnih obloga i parketa, furnira, drvenih kuća i drugih proizvoda od drveta u kojim je zaposleno oko 9000 radnika što zajedno sa

radnicima u šumarstvu i seči drveta čini oko 15.000 zaposlenih.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku Republike Srpske o zaposlenim u poslovnim subjektima po oblastima za 2014. godinu u oblasti šumarstvo i seča drveta zaposleno je 5580 radnika, u oblasti prerada drveta i proizvodi od drveta zaposleno je 6015 radnika, a u oblasti proizvodnja namještaja zaposleno je 2806 radnika.

Od ukupne proizvodnje u prerađivačkoj industriji, drvna industrija Republike Srpske učestvuje sa više od 16 % ili 10,5% u ukupnoj industriskoj proizvodnji Republike Srpske. Od ukupnog izvoza u prerađivačkoj industriji, proizvodi iz drvne industrije učestvuju sa 21,4 % ili 16,6 % od ukupnog izvoza Republike Srpske.

Spoljnotrgovinska razmjera na godišnjem nivou je oko 500 miliona KM, a izvoz je 4 puta veći od uvoza. U 2014. godini os-

Fotografije: D. Blagojević

tvareni izvoz je iznosio blizu 400 miliona KM što predstavlja 16,2% ukupno ostvarenog izvoza iz Republike Srpske od čega nameštaja oko 160 miliona KM i proizvoda od drveta (građevinska stolarija, parketi, podne obloge, ploče, furnir, drvo obrađeno po dužini i drugi proizvodi od drveta) oko 235 miliona KM dok je uvoz iznosio 92 miliona KM.

Konkretno, prema podacima Zavoda za statistiku Republike Srpske u 2014. godini u oblasti šumarstva ostvareni je veći obim proizvodnje za 1% u odnosu na 2013. godinu, u preradi drveta je takođe ostvaren obim proizvodnje veći za jedan procenat dok je u proizvodnji nameštaja ostvarena dvocifrena stopa rasta i proizvodnja je veća za 14,4 % u odnosu na prethodnu 2013. godinu. Treba se prisjetiti da su 2014. godinu obeležile ve-

like poplave u maju i avgustu i da su pojedini kapaciteti za preradu drveta i proizvodnju nameštaja pretrpjeli veliku štetu ali su relativno brzo vraćeni u proizvodni proces.

U posmatranom periodu ostvareni su zapaženi izvozni rezultati. Izvezeno je proizvoda od drveta i nameštaja u vrednosti od 392 milion KM ili 14,55% ukupnog izvoza iz Republike Srpske, što predstavlja povećanje izvoza za 15% u odnosu na prethodnu 2013. godinu. Ostvarena vrednost uvoza u 2014. godini iznosila je 92 miliona KM. Izvoz nameštaja ostvaren je u vrednosti od 158,5 miliona KM a vrednost izvezenih proizvoda od drveta iznosila je 232,5 miliona KM. Ostvareni izvoz je za 4,3 puta veći od ostvarenog uvoza.

Oblasti šumarstva, prerade drveta i proizvodnje nameštaja su u 2014. godini ostva-

rile suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni u iznosu od 300 miliona KM.

U periodu januar – avgust 2015. godine u oblasti šumarstva ostvareni obim proizvodnje je veći za 8,7% u odnosu na isti period 2014. godine, dok je prodaja šumskih drvnih sortimenata veća za 16,3%. Za period januar-avgust 2015. godine u odnosu na isti period prethodne godine u oblasti drvoprerađivanja i proizvoda od drveta ostvarena je proizvodnja manja za 6,1%, dok je proizvodnja nameštaja povećana za 10%. Industrijska proizvodnja za prvih osam meseci 2015. godine u odnosu na isti period prethodne godine u Republici Srpskoj veća je za 5,2% dok je proizvodnja u prerađivačkoj industriji RS povećana za 3,6 procenata.

U posmatranom periodu (januar-avgust 2015. godine) ostvareni su zapaženi izvozni rezultati. Izvezeno je proizvoda od drveta i nameštaja u vrednosti od oko 280 milion KM ili 16,6% ukupnog izvoza iz Republike Srpske, što predstavlja povećanje izvoza za 11,32% u odnosu na isti period prethodne 2014. godinu. Ostvarena vrednost uvoza u posmatranom periodu 2015. godini iznosila je 64,5 miliona KM. Izvoz nameštaja ostvaren je u vrednosti od 117,5 miliona KM i povećan je za 16,09% a vrednost izvezenih proizvoda od drveta iznosila je 161,8 miliona KM i povećana je za 8,1% što zajedno čini porast izvoza za 11,32%. Ostvareni izvoz je za 4,32 puta veći od ostvarenog uvoza. Treba naglasiti da je povećanje izvoza u oblasti drvoprerađivanja i proizvoda od drveta za 8,11%, i pored činjenice da je ostvaren manji fizički obim proizvodnje za 6,1%, a to je znak da je u izvozu povećano učešće proizvoda sa većom dodatnom vrednošću te da se tako na najbolji način ostvaruju strateški ciljevi povećanja stepena finalizacije proizvoda drvoprerađivačke industrije Republike Srpske.

Najznačajniji spoljnotrgovinski partneri u oblasti drvoprerađivačke industrije i proizvodnje nameštaja Republike Srpske su zemlje Evropske unije i zemlje bivše Jugoslavije, ili konkretnije, to su: Nemačka, Hrvatska, Italija, Srbija, Holandija, Austrija, Francuska, Slovenija, Češka, Rumunija i Makedonija.

Javno preduzeće šumarstva i privredna društva drvoprerađivačke industrije Republike Srpske organizovani su u Udruženje šumarstva i prerade drveta Privredne komore Republike Srpske. Organe udruženja čine Skupština koja broji 45 članova, od kojih su 9 iz šumarstva i Izvršni odbor koji broji 17 članova, od kojih su tri iz šumarstva. Ovo se čini najboljim načinom za povezivanje i unapređenje odnosa između šumarstva i drvoprerađivačke industrije Republike Srpske. ■

Prva generacija ivanjičkih tehničara obeležila 50 godina od mature

Daleke 1962. godine u Ivanjci je Škola učenika u privredi prerasla u Školski centar za stručno obrazovanje kadrova za privredu. Osim radničkih zanimanja, te godine su upisana dva odeljenja učenika po četvorogodišnjem nastavnom programu za zvanje tehničara drvene struke i jedno odeljenje za odrasle.

Prvu diplomu tehničara u Ivanjci stekao je Ranko Trifunović, najbolji đak iz redova odraslih, u junu 1965. godine. Iz te generacije diplomiralo ih je još 17 i svi su bili dobri privrednici, oslonac razvoju drvoprerađivačke delatnosti u Ivanjci i šire u Srbiji.

Povodom obeležavanja 50 godina od mature, prva generacija ivanjičkih tehničara se okupila 10. oktobra 2015. godine i, zajedno sa svojim profesorom dipl.ing. Dobrivojem Gavovićem, proslavila svoj i školski jubilej. Iskoristili su priliku da osveže sećanja na proteklo vreme i događaje.

Na zajedničkoj fotografiji (gledano s leva na desno) su: Trifunović Ranko, Šunjevarić Mileta, Jovičić Milenko, Vujović Radoslav, Randić Hranislav, Todorović Vlajko, Gavović Dobrivoje, Vidaković Andrija, Vukašinović Milosav i Rabrenović Tomislav.

PIŠE: dr Miladin Brkić

Poznato je da su se čvrsta biogoriva upotrebljavala od pamtiveka. U čvrsta goriva ubrajamo drvenu i poljoprivrednu biomasa. Drvena biomasa može biti u obliku: cepanica, grana, sečke, strugotine i piljevine. Poljoprivredna biomasa se koristila u obliku: kukuruzovine (stabljike kukuruza), šapurike od klipa kukuruza, slama, ljuske od plodova, koren stabla, koštice od voća i drugo. Sva ta biomasa prvo se sekla na dužinu prema veličini ložišta i u rinfuzi se ručno ubacivala u peći. Poznate su razne peći za sagorevanje čvrste biomase: mangali, irske peći, bubnjare, štednjaci, furune, kaljeve peći, kamini, kotlovi i drugo. Ubranje, transport, skladištenje, usitnjavanje i naročito stalno ručno loženje biogoriva bio je naporan posao.

Drugom polovinom šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog veka pretežno se koriste peći na naftu (naftarice), naročito u Vojvodini, osamdesetih i prvom polovinom devedesetih godina dolazi do primene termoakumulacionih peći na električnu energiju, kasnije, kao i danas, masovno se koriste peći i kotlovi na zemni gas. Dobro je poznato šta se poslednjih decenija dešavalo u svetu sa cenom nafte, električne energije i gasa. Takođe, treba istaći napore svetske zajednice da se smanji potrošnja fosilnih (klasičnih) vrsta goriva u cilju smanjenja globalnog zagađenja i zagrevanja atmosfere. Zbog svega toga, početkom ovog veka ulažu se ogromni naponi da se vratimo korišćenju čvrstih i obnovljivih vrsta biogoriva, ali na savremen način.

Naime, poslednjih decenija značajno se razvila tehnologija, tehnika, a naročito elektronika, korišćenje peći i kotlova na čvrsta biogoriva, mašine i uređaji za mehanizovanu pripremu, pakovanje, transport, skladištenje i automatsko loženje biogoriva. Naročito su

Danas se postavlja pitanje ekonomičnosti, ekolozičnosti i održivosti upotrebe čvrste biomase, kao alternativne vrste fosilnom gorivu. Potencijalne količine ostataka drvene i poljoprivredne biomase su velike, u Srbiji iznose oko 20 miliona tona svake godine. Kod nas se za sada od nevedene količine koristi do pet procenata.

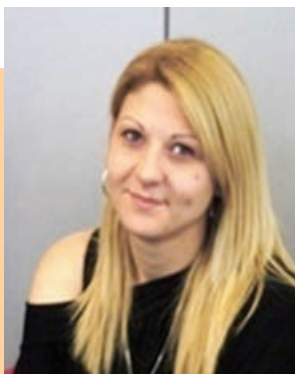
Fotografije: arhiva autora

poznate švedske, danske i nemačke mašine za usitnjavanje drvene biomase, razvijaju se i domaća rešenja ovih mašina, proizvedena je moćna tehnika mehanizovanog ubiranja i baliranja ostataka poljoprivredne biomase, proizvode se automatske mašine, uređaji i postrojenja za peletiranje i briketiranje usitnjene drvene i poljoprivredne biomase, proizvode se peći i kotlovi s automatizovanim, kontinualnim, hranjenjem ložišta. Sve je namješteno da se koristi na dugme, kao kod upotrebe tečnog goriva, električne energije i zemnog gasa. Danas se postavlja pitanje ekonomičnosti, ekolozičnosti i održivosti upotrebe čvrste biomase, kao alternativne vrste fosilnom gorivu. Potencijalne količine ostataka drvene i poljoprivredne biomase su velike, tj. one u Srbiji iznose oko 20 miliona tona svake godine. Mi za sada od nevedene količine trošimo do pet procenata. Ekonomičnost korišćenja čvrstog peletiranog i briketiranog biogoriva je bila u rangu cene korišćenja zemnog gasa. Ekolozičnost biogori-

va je značajno veća nego kod fosilnih goriva. Naime, sagorevanjem čvrstog biogoriva značajno se smanjuje zagađenje i zagrevanje atmosfere. Održivost korišćenja ovog biogoriva je u tome što je ono obnovljivo svake godine, što nam ovo gorivo propada svake godine u velikim količinama, što za njega ne moramo da izdvajamo devizna sredstva, što možemo da ga u peletiranom i briketiranom obliku prodajemo u zemlji i inostranstvu.

Detaljnija objašnjenja upotrebe peletiranih i briketiranih biogoriva možete naći u nedavno objavljenoj knjizi **Razvoj i opremanje pogona za peletiranje i briketiranje biomase** čiji su autori dr Miladina Brkića i msc. Zorice Gluvakov sa Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu. ■

Knjigu možete poručiti preko redakcije časopisa DRVOtehnika na telefon 011 213 95 84 ili putem e-maila: info@drvotecnika.info

PIŠE: MSc Zorica Gluvakov

Osnovni uslov koje čvrsto biogorivo treba da ispuni kako bi se našlo u širokoj primeni, jeste da bude pogodno za transport i skladištenje. Od svih potencijalnih načina eksploatacije biomase, energetske pelete su se pokazale kao najbolji predstavnici ovog energenta, čime je njihova primena najčešće moguća u širokom spektru postrojenja za sagorevanje. Njihova forma omogućava ostvarenje automatizovanog loženja, što predstavlja značajnu prednost, a samim tim i proširuje njihovu primenu u urbanim sredinama. Pored navedenog, za uspešnu primenu energetskih peleta od biomase ne sme se izostaviti standardizacija kvaliteta istih. Uslovi definisani standardima se moraju ispoštovati kako bi se ovaj energent mogao što sigurnije koristiti.

Na međunarodnom nivou postoje nacionalne i evropske norme i standardi kvaliteta, koji pokušavaju da postave pravila za sve veći i različitiji spektar vrsta biogoriva. Evropski komitet za standardizaciju oformio je dvadesetsedam tehničkih specifikacija za čvrsta biogoriva koja su tokom godina do-

punjene i usvojene kao Evropski standardi (EN). Kada su EN standardi postali važeći, nacionalni standardi su morali biti povučeni ili prilagođeni ovim EN standardima. Klasifikacije, specifikacije i osiguranje kvaliteta čvrstih biogoriva imaju za cilj da povećaju upotrebu biogoriva tako da i potrošač i prodavac mogu jednoobrazno da definišu kvalitet biogoriva na osnovu porekla biomase, „pakovanja” do prodaje i da se obezbedi adekvatno poverenje da su specifični zahtevi za kvalitetom ispunjeni. Metodologija treba da omogući proizvođačima i snabdevačima čvrstih biogoriva da dizajniraju sistem sigurnosti kvaliteta goriva da bi osigurali poslovanje: da postoji mogućnost ulaženja u trag, da se kontrolišu zahtevi koji utiču na kvalitet proizvoda, da krajnji potrošač ima poverenje u kvalitet proizvoda. Dakle, neophodno je da se garantuje kvalitet biogoriva kroz ceo lanac proizvodnje, tj. od početka prikupljanja biomase do prodaje biogoriva i da se obezbedi adekvatno poverenje da su ispunjeni specifični zahtevi kvaliteta. Pokazatelji kvaliteta energetskih peleta mogu se pode-

liti na biološke, hemijsko-termičke i fizičko-mehaničke. Biološki pokazatelji određeni su vrstom, strukturom, anatomskom građom i usitnjenošću biomase (veličinom čestice). Fizičko-mehanički pokazatelji pokazuju geometrijske parametre peleta, gustinu peleta, abraziju i otpornost na pritisak. Hemijsko-termički pokazatelji određeni su sadržajem pojedinih hemijskih elemenata u peletima, sadržajem pepela, vlage i energetske vrednosti (toplotne moći) peleta. Pored navedenog, čvrsta biogoriva moraju biti opisana deklaracijama kvaliteta koje nabavljač treba da obezbedi krajnjem potrošaču ili trgovcu na malo. Deklaracija kvaliteta treba da sadrži najmanje sledeće: snabdevača (osoba ili firma koja obezbeđuje kontakt informacije), reference specifikacije tehničke sigurnosti kvaliteta, poreklo i izvor, oblik trgovine, normativna svojstva i hemijski tretman, ukoliko je biomasa hemijski tretirana.

U savremenim uslovima življenja, kada se akcenat stavlja na očuvanje životne sredine i održivi razvoj, goriva proizvedena iz biomase sve više dobijaju na značaju, te se pelete smatraju jednim od vodećih energenata. Dakle, glavni razvoj primene ovog energenta jeste potreba za povećanjem sigurnosti u snabdevanju energijom uz očuvanje životne sredine.

Detaljnija objašnjenja o mogućnosti upotrebe peletiranih i briketiranih biogoriva s obzirom na kvalitetne osobine možete naći u nedavno izdatom priručniku: **Metode za određivanje kvaliteta energetskih peleta od biomase** čiji su autori: msc Zorica Gluvakov, dr Miladin Brkić i msc Zlatko Košut. ■

Knjigu možete poručiti preko redakcije časopisa DRVOTEHNIKA na telefon 011 213 95 84 ili putem e-maila: info@drvotehnika.info

Fotografije: arhiva autora

PIŠE: dipl. ing. Vjekoslav Ribarević

STON-ING, Zagreb

stoningdoo@inet.hr, vjekoslav.ribarevic@zg.t-com.hr

U Evropi, a naročito u Evropskoj uniji mali broj država može se pohvaliti energetsom nezavisnošću. Neke od njih su Rusija, sa bogatim zalihama plina i Norveška, sa obiljem nafte i sa preko 90% primarne energije iz hidro potencijala, no većina ipak zavisi od uvoza. Ovakva situacija, potpomognuta svešću o potrebi smanjenja emisije gasova staklene bašte, stavila je u prvi plan ulaganja u obnovljive izvore. Među takvim izvorima, CO₂ neutralnim, su i postrojenja na bazi sagorevanja biomase.

Prva dilema pri planiranju izgradnje ove vrste postrojenja jeste njihova lokacija. Naravno odgovor je jasan – što bliže izvorima energenta, drvne biomase. Naredna dilema vezana je uz rezultate izgradnje kogeneracijskih postrojenja na biomasu, a to su toplotna i električna energija. Dakle, potrebna je lokacija što bliže potrošačima toplotne energije, kao i mogućnost predaje električne energije uz prihvatljive troškove.

Jedan od uslova je plansko-prostornog karaktera: lokacija mora biti u zoni u kojoj je izgradnja energetskih postrojenja dozvoljena važećim urbanističkim planovima. Kada sagledamo spomenute uslove nudi nam se nekoliko rešenja: prvo lokacije uz gradska naselja, a po mogućnosti unutar industrijske zone; i drugo lokacija uz prerađivačko-proizvodne pogone sa celogodišnjom potrošnjom toplotne energije.

Prva lokacija kogeneracijsko postrojenje vidi u funkciji toplifikacije naselja. Ovakve lokacije su česte, a uslov da budu i opravdane jest gustoća potrošnje (što veća potrošnja u što užem krugu oko energane) i zadovoljavajuća letna potrošnja toplotne energije. U ovom smislu treba razmotriti i trigeneracijski potencijal lokacije (proizvodnja i prodaja rashladne energije).

U drugu lokaciju, po učestalosti (od niže ka višoj), spadaju: lokacije uz stakleničku proizvodnju (voća, povrća, cveća) pri čemu se treba razmotriti i rashladni kapacitet; sledeća, učestalija, lokacija je uz postrojenja za proizvodnju briketa i/ili peleta, i konačno drvoprerađivačka industrija koja neretko raspolaže i kapacitetima za proizvodnju briketa i/ili peleta.

Ova poslednja lokacija ima više prednosti koje je stavljaju u prvi plan, a to su: unutar drvoprerađivačkih pogona se generiše i energent (kao nusproizvod); u ovim pogonima postoji potreba za toplotnom energijom (hidrotermička prerada drveta, zagrevanje radnih prostora, oplemenjivanje drvnog ostatka proizvodnjom briketa i/ili peleta), i konačno u drvoprerađivačkim pogonima, po pravilu, postoje kotlovi loženi drvnom masom, te oprema za njeno prikupljanje, uskladištenje, kao i kadrovi sa potrebnim iskustvom.

Postoji i jedna prednost sa stanovišta elektroenergetskog sistema, a to je činjenica da se u drvoprerađivačkim pogonima troše značajne količine električne energije. Ova lokacija energetski izvor upravo locira na mesto potrošnje električne energije.

Kogeneracijska postrojenja

Parna turbina sa generatorom i vodenim kondenzatorom

Generator, turbina i kondenzatora ORC uređaja

Fotografije: arhiva autora

Istovremeno s analizom kogeneracijskog potencijala neke lokacije otvara se i dilema o tehnološkom rešenju koje je opravdano primeniti. Generalno gledano, a posebno u svetlu lokacije kogeneracijskog postrojenja unutar drvoprerađivačkog pogona, potrebno je poći od energetskog nivoa na kojem potrošači koriste toplotnu energiju, količini potrebne toplotne energije po energetskim nivoima i naravno, sezonskim oscilacijama potrošnje.

Kogeneracijske tehnologije bazirane na sagorevanju drvne biomase koje nam stoje na raspolaganju su:

- parno-turbinska postrojenja sa parnim kotlom visokog pritiska,
- postrojenja sa ORC uređajima i termouljnim kotlom, i
- postrojenja s isplinjavanjem drvne mase i plinskim motorom.

Tehnologija isplinjavanja drvne mase, iako odavno poznata, zbog visokih troškova održavanja i nemogućnosti da troši sav drveni ostatak nastao u drvoprerađivačkom procesu nije doživjela znatniju primjenu.

na drvnu biomasu

Koja od dve preostale tehnologije ima prednost i upućuje na sveobuhvatnu analizu potrošača toplotne energije i njihovo razvrstavanje po temperaturnim nivoima? Kao potrošači kojima je potrebna najviša temperatura javljaju se komore za termičku modifikaciju drveta, a slede sušare za furnir. Nadalje dolaze prese i komore za savijanje, a zatim komore za parenje drveta. Tek nakon ovih potrošača dolaze najčešći potrošači, a to su sušare za rezanu građu. Sušare za piljevinu s ciljem njenog briketiranja mogu biti u rangu sušara za rezanu građu, ali i iznad njih.

Parno-turbinska postrojenja po pravilu koriste pregrejanu paru pritiska 35–70 bara i temperature pregrevanja 350–480 stepeni C. Za potrebe osiguravanja dovoljnih količina toplotne energije koriste se kondenzacijske turbine s jednim ili dva oduzimanja. Oduzimanje na višem pritisku je za potrebe visokotemperaturnih potrošača, dok je za niskotemperaturne potrošače oduzimanje bliže izlazu iz turbine. Uobičajeno je jedno oduzimanje neregulisano, a jedno regulisano. U izuzetnim situacijama, a zavisno o karakteru potrošnje, instaliraju se turbine sa protiv pritiskom.

Postrojenja s ORC uređajima po pravilu su u sprezi sa termouljnim kotlom temperature 315 stepeni C, a toplotna energija za potrebe potrošača se uzima sa kondenzatora uređaja. Ova toplotna energija je

na nivou 80–110 stepeni C. Kada su potrebne manje količine toplotne energije više temperature onda se energija uzima iz termouljnog kruga.

Po pravilu postrojenja s ORC uređajem imaju veći ukupni stepen učinka, dok parna postrojenja imaju fleksibilnost u pogledu promennjivog odnosa korisne toplotne i proizvedene električne energije. Relativni nedostatak parnih postrojenja jeste osetljivost na pripremu vode i probleme vezane uz predaju toplote okolini (kod kondenzacijskih postrojenja). Problem predaje toplote kondenzacije okolini je posebno izražen u letnim mesecima u uslovima visokih spoljnih temperatura.

Investicijski su obe tehnologije na približno istom nivou (uz manja odstupanja u zavisnosti od snage postrojenja), dok su uz parno-turbinska postrojenja vezani viši pogonski troškovi i troškovi održavanja.

I konačno, obe tehnologije treba sagledati u kontekstu određene lokacije i uslova primene. Ono što je od posebnog značaja jeste napomena da je za dimenzioniranje kogeneracijskog postrojenja presudna potrošnja toplotne energije, a ne želja investitora da ima određenu (električnu) snagu postrojenja.

Sigurno je da se prioritete lokacije za kogeneracijska postrojenja na bazi sagorevanja drvene biomase nalaze u drvoprerađivačkim pogonima i pogonima za proizvodnju briketa i/ili peleta. ■

NESTA DOO, Beli Potok, Kružni put 20
tel/fax: 011/ 3943 255, mob: 063/334-735
nesta_doo@yahoo.com
nesta.laminati@yahoo.com

Porodična tradicija za Vaš siguran korak

- Proizvodnja i prodaja klasičnih parketa i brodskih podova
- Veliki izbor najkvalitetnijih nemačkih laminata
- Renomirani brendovi lepkova i lakova za parket
- Ugradnja parketa i laminata po sistemu „ključ u ruke“

www.nestaparketi.co.rs

Drveni penasti materijali

Većina konvencionalnih penastih materijala se izrađuje od petrohemijskih plastika što ih čini ekološki neprihvatljivim proizvodima. Sada je na vidiku nova alternativa – penasti materijal proizveden isključivo od drveta, koji nije štetan za okolinu, a takođe se može i reciklirati. Dugoročno, drvena pena bi mogla zameniti konvencionalne proizvode za toplotnu izolaciju, pakovanje i primenu kod laganih konstrukcija.

Penasti materijali se koriste za izolaciju zgrada, zaštitu osetljive robe tokom transporta, a ugrađuju se i u lagane strukture. Takvi materijali su lagani, pristupačni za proizvodnju i dobri izolatori, ali imaju i nedostatak. Budući da su proizvedeni od nafte ili prirodnog plina, nisu ekološki prihvatljivi. Dugoročno, ovi proizvodi od nafte se moraju zameniti materijalima koji potiču iz obnovljivih izvora.

Obnovljiv i ekološki prihvatljiv

Istraživači sa *Fraunhofer instituta za istraživanje drveta, Wilhelm Klauditz instituta u Braunschweigu* usvojili su vrlo obe-

lac odseka za tehnologije i tehnološke sisteme za obradu materijala baziranih na drvetu. Još jedna prednost drvene pene jeste da se, za razliku od konvencionalnih penastih proizvoda, drvena pena lako reciklira nakon upotrebe. Na primer, ako se koristi kao materijal za pakovanje, može se jednostavno odbaciti u otpadnu kantu za recikliranje papira. Novi materijal ima tako veliki potencijal da je osvojio i nagradu *GreenTec 2015* u kategoriji Izgradnja i život. Početak proizvodnje drvene pene započinje vrlo finim brušenjem drveta, i to sve dok sitne drvene čestice ne postanu viskozna masa. Zatim se toj masi dodaje plin koji je pro-

Izolacijske ploče od čvrste pene su 100% bazirane na drvetu.

© Manuela Lingnau / Fraunhofer WKI

Fraunhofer WKI je osvojio GreenTec Award nagradu za 2015. godinu u kategoriji Izgradnja i život. © GdW / Urban Ruths

ćavajući pristup problemu razvijanjem metode za stvaranje pene od drvnih čestica. „Naša drvena pena se može koristiti na isti način kao i konvencionalne plastične pene, ali su u potpunosti prirodan proizvod napravljen od održivih sirovina“, objašnjava profesor *Volker Thole*, rukovodi-

širuje u penu. U kontroliranim uslovima pena otvrdnjava. Proces otvrdnjavanja je potpomognut prirodnim materijama sadržanim u samom drvetu. Nova proizvodna tehnika temelji se na određenim hemijskim postupcima. „Sličan je postupku dizanja testa i pečenju hleba u pećnici.“

objašnjava *Thole*. Nastala drvena pena je lagan osnovni materijal koji može biti formiran u krute ili fleksibilne ploče. One se mogu lako rezati na željene dimenzije baš kao i drugi drveni proizvodi.

Drvena pena kao izolator

Drvena pena je idealan materijal za kućnu izolaciju gde je cilj zadržati toplotu unutar ambijenta i u njemu stvoriti ugodnu atmosferu za stanare. Osim dostupnih proizvoda plastičnih pene koja se uglavnom baziraju na petrohemijskoj bazi, dostupno je i nekoliko alternativnih izolacionih materijala od drveta, kao što su ploče od drvenih vlakana ili vuna od drvenih vlakana. Međutim, one su manje otporne na deformacije. „Tanki listovi vlaknaste izolacije imaju tendenciju postupnog urušavanja pod vlastitom težinom zbog nakupljanja vlage, posebno u sredini. To negativno utiče na njihova izolaciona svojstva“, kaže *Thole*. Na-

suprot tome, nove drvene pene u svakom su pogledu dobre kao konvencionalne plastične pene. „Analizirali smo naše penaste proizvode u skladu s važećim standardima za izolacijske materijale i dobili vrlo obećavajuće rezultate, ne samo u smislu njihovih toplinsko izolacijskih svojstava, nego i s obzirom na njihovu mehanička i hidrodinamička svojstva“, kaže *Thole*. Drugim rečima, drvene pene izoluju kao konvencionalne plastične pene, a otporne su na pritisak i vlažnost vazduha. Naučnici trenutno eksperimentišu sa različitim vrstama drveta kako bi se utvrdilo koje vrste drveća pružaju najbolju sirovinu za ovu aplikaciju. Takođe, oni rade na utvrđivanju odgovarajućeg postupka za masovnu proizvodnju drvene pene na industrijskom nivou. Očekuje se da će proizvodi bazirani na drvenoj peni biti spremni za komercijalizaciju u roku od nekoliko godina. ■

PROIZVODNJA NAMEŠTAJA // PROJEKTOVANJE // OPREMANJE ENTERIJERA // IZVOĐENJE GRAĐEVINSKO-ZANATSKIH RADOVA

www.gajinzenjering.rs

GAJ - INŽENJERING I OPREMANJE d.o.o. ZEMUN

Cara Dušana 266, 11080 Zemun, Srbija, (+381 11) 316-21-29, FAX (+381 11) 2617-142

PIŠE: dr Goran Milić

Industrijsko parenje rezane građe je postupak koji se u drvenoj industriji primenjuje već decenijama. To je proces u kom se na drvo deluje zasićenom vodenom parom pri čemu je najčešći cilj promena boje. Međutim, ciljevi parenja mogu biti i smanjenje higroskopnosti drveta, ujednačavanje vlažnosti po debljini građe pre veštačkog sušenja, omekšavanja drveta radi kasnije obrade ili savijanja, sterilizacija, ili ublažavanje kolapsa. Na rezultate u pogledu ovih ciljeva presudno utiču trajanje parenja, primenjena temperatura, kao i pritisak pare. Promena boje, kao najčešći cilj, obično se pripisuje hidrolizi ekstraktiva i polifenolnim jedinjenjima koja nastaju tokom parenja, ali rezultati parenja u velikoj meri zavise od vrste drveta.

Neki eksperimenti su pokazali da je brzina sušenja parenog drveta veća u odnosu na nepareno (prvenstveno u nadhigroskopnom području, tj. na početku sušenja). Suprotstavljena su mišljenja o značaju uticaja parenja na higroskopna svojstva drveta: neka istraživanja su pokazala da pareno drvo uspostavlja nižu vlažnost ravnoteže sa okolnim vazduhom u odnosu na nepareno (što znači da će manje menjati svoje dimenzije u eksploataciji), dok neki istraživači tvrde da su te promene beznačajne za praksu.

Bukova građa se kod nas decenijama parila „na crveno“, prvenstveno za izvoz. Ovim procesom, koji se najčešće obavljao direktnim metodom (para se direktno ubrizgava u parionicu) uspešno se izjednačavala boja lažnog srca sa okolnim drvetom. U poslednjih dvadesetak godina, na tržištu se češće traži tzv. svetlo parena bukova građa i to najpre zbog nemogućnosti dobijanja neparene, „bele“ bukve koja bi nakon sušenja imala ujednačenu boju po debljini (bez sendvič efekta). Istovremeno, za razliku od boje neparene, svetlo crvena boja blago parene bukve je – kada se prodaje u sirovom stanju – dokaz kupcu da je drvo prošlo sterilizaciju (temperatura viša od 56°C). Parenje „na svetlo“ najčešće se ostvaruje primenom nižih temperatura i kraćim trajanjem. Kako se radi o istovremenom procesu, a i zahtevi kupaca se razli-

Uticaj blagog parenja na

Slika 1. Naizmenično složeni redovi neparene i blago parene rezane građe bukve

Slika 2. Boja blago parene (levo) i neparene (desno) bukve posle sušenja

Fotografije: arhiva autora

kuju, različite su procedure koje se primenjuju u praksi. Pojedini proizvođači primenjuju maksimalnu temperaturu 80°C i kraće vreme aktivnog parenja – npr. 8 časova, što daje ukupno vreme parenja 20-24 časa. Neki koriste i više temperature (do 90°C), uz još kraće aktivno parenje – do 6 časova. Različit je pristup i kod slaganja građe, dok neki proizvođači koriste uobičajen princip slaganja u pune („slepe“) složajeve, drugi građu slažu na letvice. Parenje drveta je prvenstveno hemijski proces, tako da slaganje na letvice ne doprinosi kvalitetnijem parenju. Ipak, ovakvo slaganje doprinosi bržem dostizanju željene temperature i u delovima složaja koji su udaljeniji od izvora pare, što u situacijama gde je parenje znatno kraće nego ranije može biti značajno. Kod parenja na crveno aktivna faza traje i do 36 časova, tako da nije previše bitno da li je sva građa dostigla željenu tem-

peraturu 2-3 časa ranije ili kasnije. Kod parenja na svetlo tih 2-3 časa može biti značajno. Slaganje na letvice naravno umanjuje kapacitet parionice, ali ovo kod većine proizvođača nije problem, jer je ciklus parenja znatno kraći nego ranije pa se ostvari više ciklusa. Konačna boja građe je prvenstveno funkcija kombinacije temperatura – vreme. Na proizvođačima je da odrede optimalnu kombinaciju u odnosu na zahtevanu boju, ali i stanje parionice. Ukoliko se kod slaganja bez letvice primeti da je građa do koje para sporije pristize nedovoljno parena, moguće je sledeće rešenje: podizanje temperature do npr. 60°C obaviti relativno brzo, a potom znatno usporiti rast temperature do konačne. Na ovaj način će sva građa u sušari imati ujednačeniju temperaturu pre faze aktivnog parenja. Istovremeno, nema rizika od previše crvene boje građe koja je bliža izvoru pare, jer je pro-

kvalitet sušenja rezane građe bukve

mena boje drveta na temperaturama do 70-75°C vrlo blaga. Treba dodati da će se – bez obzira da li je građa složena na letvice ili bez njih – ovaj problem veoma retko događati ukoliko su stanje parionice i obavljanje procesa korektni (dovoljna količina pare, dobra izolacija bez slabih mesta...).

Sušenje rezane građe bukve parene na crveno se u praksi najčešće odvija po oštrijim režimima u odnosu na režime predviđene za neparenu bukvu (ovo se ostvaruje različitom korekcijom izmerene vlažnosti za parenu i neparenu bukvu i/ili posebnim režimima). Oštrij uslovi se mogu primeniti zbog toga što boja drveta pri sušenju kod takve građe više nije problem, ali i zato što na ovaj način parena građa ima ujednačeniju vlažnost po debljini, manja naprezanja koja su posledica biološkog rasta i generalno manji rizik od grešaka sušenja. Zbog svega navedenog se izbegava sušenje neparene i parene rezane građe zajedno. Međutim, nema preciznih podataka kako se pri sušenju ponaša svetlo parena bukova građa koja je danas kod nas najčešći tip bukove građe. Zbog toga je u Laboratoriji za hidrotermičku obradu drveta Šumarskog fakulteta u Beogradu osušen složaj formiran naizmeničnim slaganjem redova neparene i blago parene rezane građe bukve debljine 50 mm (slika 1). Prethodno je parenje obavljeno na građi slo-

ženoj na letvice, a primenjena je temperatura 80°C. Ukupan proces parenja je trajao 23 časa. Građa je sušena do 10% vlažnosti (početna temperatura 37°C, završna 62°C) pri čemu su sonde za merenje vlažnosti bile postavljene u 4 parene i 4 neparene daske. Tokom čitavog procesa vlažnost je određivana i na osnovu promene mase (gravimetrijski) na jednoj parenoj i jednoj neparenoj dasci. Ukupan proces sušenja (uključujući zagrevanje i kondicioniranje) je trajao 21 dan.

Početna vlažnost parenih dasaka (46%) bila je nešto viša nego neparenih (41%) što je posledica toga da građa nije bila potpuno sirova pre parenja, pa je pri parenju čak i povećala svoju prosečnu vlažnost (dodatni razlog je što je po završetku parenja ostala još 2 dana u parionici u vlažnoj klimi, dok je neparena građa bila napolju na prirodnom sušenju). Zbog toga su i profili vlažnosti tokom sušenja kod parenih dasaka bili oštrij, odnosno uočena je veća razlika u vlažnosti između centra i površine dasaka nego kod neparenih. Međutim, na kraju sušenja profili vlažnosti su bili vrlo slični, a nema razlike ni u konačnoj vlažnosti. Takođe, merenje razmaka – kao mere skorelosti – je pokazalo slične vrednosti i kod parene i kod neparene građe. Time je pokazano da se uobičajeni režimi za sušenje građe bukve mogu koristiti i pri sušenju blago parene građe. S obzirom

na nešto višu početnu vlažnost blago parenih dasaka, a iste ili čak bolje rezultate u pogledu kvaliteta sušenja, može se pretpostaviti da se čak i blago parena građa „bolje ponaša” pri sušenju u odnosu na neparenu.

Treba istaći da su sonde u sušari na kraju sušenja pokazivale nešto više vrednosti za vlažnost od realnih (određenih gravimetrijski), naročito za blago parenu građu. Ukoliko se proces sušenja ne kontroliše ovo može dovesti do presušivanja građe. Proizvođači sušara najčešće prave razliku između parene i neparene bukove građe u smislu zadavanja tipa drveta pri merenju vlažnosti (u ovom slučaju: neparena bukva – oznaka 3, parena bukva – oznaka 2). Ipak, zbog različitih uslova parenja, praktično je nemoguće imati posebne krive zavisnosti električni otpor – vlažnost koje bi pokrile ceo spektar mogućnosti. Zbog toga se korisnicima može preporučiti da pri kraju sušenja (npr. ispod 15% vlažnosti) povremeno promene oznaku tipa drveta (u ovom konkretnom slučaju sa 3 na 2 i obrnuto) kako bi odredili koja zavisnost daje tačnije izmerenu vlažnost. Ove vrednosti je naravno potrebno proveriti gravimetrijski.

Boja blago parenog i neparenog drveta na kraju sušenja se razlikuju (slika 2), ali je ta razlika manja nego pre sušenja. Treba istaći da je, očekivano, varijacija boje veća kod blago parene građe. ■

NAJAVA DOGAĐAJA

Prerada drveta u Srbiji mogućnosti racionalnog snabdevanja sirovinom

Zbog velikog interesovanja stručne javnosti, na proleće će se u Nišu održati stručni skup pod nazivom:

Prerada drveta u Srbiji: mogućnosti racionalnog snabdevanja sirovinom.

Skup će organizovati Šumarski fakultet Univerziteta u Beogradu u saradnji sa relevantnim domaćim institucijama. Predviđa se učešće snabdevača sirovinom i najznačajnijih proizvođača iz oblasti pilanske prerade, proizvodnje furnira, ploča na bazi drveta, peleta...

Očekuje se više od 200 učesnika iz Srbije i zemalja u regionu.

Detaljnije informacije mogu se dobiti na telefon 011 3053-828 i preko mejl adrese skup.preradadrвета2016@sfb.bg.ac.rs a uskoro i na sajtu Šumarskog fakulteta.

Foto: Pilana/Chez Republic

Crkva od drveta

PIŠE: mr Mare Janakova Grujić,
istoričar umetnosti

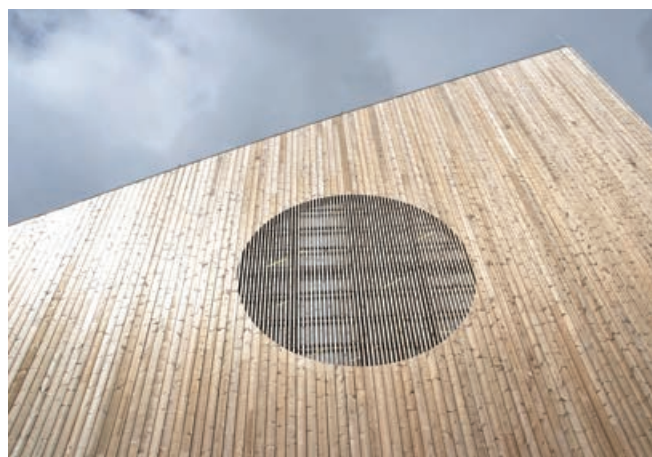
Impresivna crkva u Knarviku, gradiću smeštenom na zapadnoj obali Norveške, severno od Bergena, predstavlja autorsko ostvarenje sagrađeno u potpunosti od drveta. Knarvik je živopisan, tipično skandinavski gradić, lociran na preseku četiri fjorda, koji je dugo čekao na svoje sakralno sedište. Kada su se konačno stekli uslovi za to, crkva je dobila najlepšu lokaciju u selu – deo uzvišenja sa koga se centar grada vidi kao na dlanu, ali i izuzetno bogat pejzaž sa fjordovima.

Posao projektovanja dobio je arhitektonski biro iz Osla, *Reiulf Ramstad Arkitekter*, budući da je visoko specijalizovan za drvenu arhitekturu. Autori su se kretali putem reinterpretacije tradicionalne norveške crkve od oblica, kao tipu sakralnog graditeljstva koje je u Norveškoj cvetao između 11. i 13. veka, podrazumevajući zidove napravljene od uspravnih dasaka ili vertikalnih oblica. Rezultat je trebalo da bude moderna kapela koja je verodostojan svedok svog vremena. Ekspresivna forma, dramatično izlomljena površina, drvo kao osnovni i jedini materijal, postulati savremene formule crkve nasleđeni još od čuvene Le Korbizjeove crkve u Ronšanu (1950-54), duhovnost na uštrb svake materijalnosti..., jesu samo neki od postulata ovog projekta.

Objekat ima 2.250m² i predstavlja najveću crkvu u okolini. Njegova veličina je pažljivo određena, imajući u vidu gabarite samog lokaliteta – tako ona predstavlja vrlo suptilan prelaz iz građenog u negrađeno, prirodno okruženje. Poštovanje konteksta bila je vrlo

važna stavka tokom procesa projektovanja. Kompozicija se završava velikim piramidalnim tornjem, koji sa suptilnim ali naočitim drvenim krstom na vrhu predstavlja novi simbol mesta. Iako vrlo ekspresivna, kompozicija ima naglašen pravac sever-jug, kao tradicionalnu odliku hrišćanskih crkava.

Ulaz u crkvu dat je u formi poligonalnog uvučenog prostora koji leži ispod zvonika. U planu osnove, objekat je podeljen na dva nivoa, čime se postiglo razdvajanje sakralnog prostora od administrativnog i kulturnog. Međutim, ova dva prostora se neprestano prožimaju, stvarajući fluidan karakter građevine. U aspektu spoljašnjosti, oštre, ugaone strukture forme prodiru u pejzaž, i tako oblikuju svojevrsnu varijaciju postojeće prirode i njenih okomitih stena. Celokupna forma je koliko kompaktna, toliko i transparentna, jer fasadna platna nisu puna već snabdevena nizom uzanih izduženih prozora, koji se na celoj jednoj bočnoj fasadi čak prostiru od tla do vrha krova. Isti princip korišćen je i u enterijeru – smenjivanjem punog i pra-

Fotografije: arhiva autora

znog, uvučenog i ispupčenog, definiše se intenzivna ritmičnost i impresivnost kompozicije, ali i princip duhovnosti, za koji je još od vremena gotičke arhitekture ustanovljeno da se putem *zastajanja daha* povezuje sa psihološkim dejstvom na vernike.

Drvo se pokazalo kao potreban i dovoljan element materijalizacije. Njegova gama i tekstura obezbeđuju neophodnu likovnost i estetsku komponentu prostora. Sa druge strane, drvo kao materijal uverljivo učestvuje u opštem stilskom izrazu – minimalizmu. Njegova upotreba povezana je sa nastojanjem autora da se graditeljstvo vrati primarnoj geometriji i jednostavnosti građenja, a prostor oči-

sti od svakog viška. Upotrebjeno drvo je impregnirani norveški bor, ostavljen u svom izvornom, rustičnom obliku. Na kraju, upotreba drveta kao jeftinog i svima dostupnog i poznatog materijala, ima veze sa pobedom duhovnosti nad materijalizmom u svakom smislu.

Kroz ovaj objekat, koji se zahvaljujući svojoj pitomosti i toploj drvenoj strukturi uvlači u kulturno nasleđe kraja, egzistirajući kao da je oduvek tu i postojao, Knarvik i arhitekti iskazali su nameru da ovo svetilište načine platformom za sveukupni razvoj njihove društvene zajednice, od umetnosti, preko duhovnosti, do muzike. Tako ovaj hram ima funkciju i kulturnog centra i sedišta mesne zajednice. ■

KAHL Wood Pelleting Plants

Quality worldwide.

AMANDUS KAHL GmbH & Co. KG · Dieselstrasse 5-9 · D-21465 Reinbek/Hamburg · Phone: +49 40 727 71 0
info@akahl.de · www.akahl.de

INDUSTRIAIMPORT d.o.o. · Jirecekova 11, 21000 Novi Sad · Tel. +381 21 453 977, +381 21 453 978
Mob: +381 63 538 120, +381 64 144 2441 · industriaimport@eunet.rs · www.industriaimport.rs

PIŠE: Isidora Gordić

Saune svima dostupna blagodet

Blagotvorni uticaj sauna i različitih oblika parnih kupatila po ljudsko zdravlje poznat je od davnina o čemu svedoče brojni materijalni dokazi i zapisi.

Asteci i severnoamerički indijanci su koristili kolibe i specifične šatore za prezno-javanje i duhovno i telesno pročišćavanje, kao i skiti u srednjoj Rusiji. Antički grčki le-kar Hipokrat sa Kosa je u 5. veku p.n.e. zapi-sao detaljna uputstva za izazivanje prezno-javanja. Rimska civilizacija ostavila nam je u nasleđe brojne *terme* – banje. Neke od njih i danas postoje. U Japanu su bile poznate *onsens* banje, nastale u VIII veku, koje su, kao i rimske, bile mesta društvenog života i okupljanja, ali i mesta za očišćenje i ritualno obnavljanje, kako tela tako i duše. German-ski narodi su koristili prirodne pećine koje su ispunjavali parom, tako što su na užare-no kamenje prethodno sipali vodu. Kultu-rološki, nama su najbliža turska kupatila – *hamami*, koji su nastali početkom IX veka u Otomanskom carstvu, koja su takođe imala višestruku ulogu, a sačuvala su se i u XX ve-ku kod nas.

Najspecifičnija od svih je, ipak, finska sau-na i razlikuje se od većine drugih kupatila ko-ja koriste princip toplog vazduha. U Finskoj se koristi vekovima i prema dostupnim po-dacima na njenoj teritoriji ima oko 1,5 milion sauna. Koren reči je *savu* – finska reč za dim, dok je boravak u dimu – *savuna*. Reč je iz fin-skog ušla u većinu svetskih jezika.

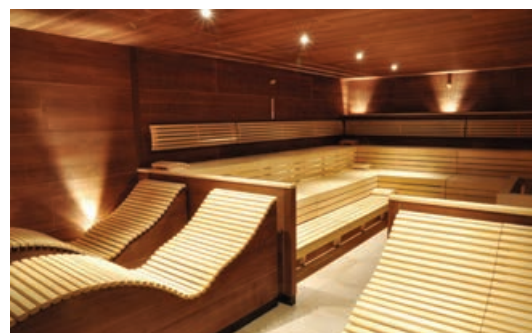
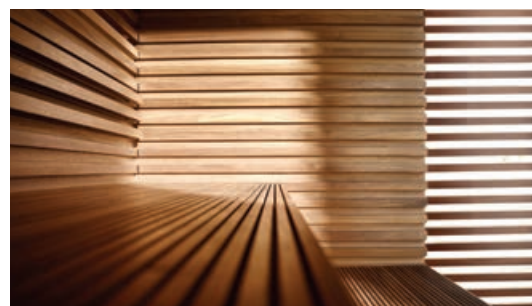
Sauna predstavlja malu prostoriju, oblo-ženu drvetom, u kojoj se boravi u posebnim uslovima – vlažnom vazduhu visoke tempe-rature, a u svrhu terapijskog i/ili relaksaci-onog dejstva. Taj prostor se nekada zagre-vao pećima na drva, a danas se koriste elek-trične peći da bi se postigla temperatura od 70° do 90°C.

Tradicija u Finskoj je prskanje užarenog vulkanskog kamenja rastvorom esencija bo-rovine, mentola ili breze u vodi, a od skora i eukaliptusa. Para izaziva pojavu vlažnog vaz-duha koji se zadržava na našoj koži, koja se naglo zagreva i ima potrebu za hlađenjem te se obilno znoji. Drugi tip saune je suva sa-una, sa još ekstremnijim uslovima tj. tempe-raturom od 95° do 110°C. Kratkotrajan bora-

vak od 10 do 15 minuta u ovako ekstremnim uslovima ima neverovatno blagotvorno dej-stvo po organizam tako što jača srce, pospe-šuje elastičnost krvnih sudova i sagorevanje kalorija, opušta mišiće, ublažava stres, jača opšti imunitet organizma i ima higijenski i kozmetički efekat jer se iz organizma izbacuju nakupljeni toksini. Naročito se preporuču-je sportistima.

Više nego ikada pre, saune su sve dostu-pnije, ne samo u popularnim *wellnes* ili *spa* centrima, već i u domovima. I na našem tr-žištu sve je više specijalizovanih firmi koje se bave upravo izradom i ugradnjom sauna. Ono što je esencijalno za kvalitet sauna, po-red dobro obavljenih pripremnih radova, je-ste odgovarajući izbor drveta.

Pozitivni efekti koje korisnici sauna do-življavaju proističu u velikoj meri i od miri-sa drveta te njegovog dodira, koji utiču na smanjenje napetosti i oslobađanje od stresa, te povećanja koncentracije i energije. Kako je drvo u sauni stalno izloženo vlazi i ekstre-mnim temperaturama, za izradu sauna se ko-risti isključivo drvo iz severnih krajeva Evro-

Fotografije: arhiva autora

pe i Kanade, izuzev afričkog abachi drveta od koga se najčešće izrađuju klupe. Preporučuje se bez izuzetka upotreba mekih vrsta drveta koje bolje upijaju vlagu i ne zagrevaju se kao tvrde vrste, pa je sedenje na njima neuporedivo prijatnije.

Za izradu unutrašnjosti kabine najčešći izbor je beli bor ili spororastuća finska omori-

ka, prevashodno zbog toga što pri izlaganju visokim temperaturama i naglom hlađenju ne menja bitno svoj oblik i svojstva, a pri tom ga krasi veoma prijatan miris te gusti godovi i čvorovi.

Crveni kedar je još jedna vrsta koja ima odlične karakteristike pri izlaganju visokim temperaturama, a pored toga ima visoku re-

zistentnost na insekte i truljenje. Zbog veoma privlačne crvenkaste boje i lepih čvorova, praćenih finom teksturom i ravnom žicom, kao i izuzetno ugodnog i jakog mirisa ovo drvo je vrlo poželjno u enterijeru sauna. Oštećenja na njemu se relativno lako repariraju.

Kao i crveni kedar, i hemlock drvo potiče iz Kanade, visokog je A kvaliteta, bez čvorova, lepe oker-crvenkaste boje i teksture, a uz to masivno i veoma stabilno reaguje na visoke temperature.

Drvo koje ima najdužu tradiciju za izradu sauna u Finskoj je finska jasika ili aspen. To je drvo bez smola i čvorova sa najnižom apsorpcijom toplote. Krasi ga bela boja, a ukoliko se termički obrađuje dobije se lepa, topla smeđa boja. Termički tretirani aspen je još otporniji i izdržljiviji na temperaturne razlike u sauni.

Savremena alternativa aspenu je crna jova, koja mu je veoma slična, a ima i prijatan slatkast miris koji se pri visokim temperaturama oslobađa i povoljno utiče na organizam, njegova crvenkasta boja deluje smirujuće, a održavanje je manje zahtevno od aspena.

Premda je u Finskoj, ali i ostalim baltičkim zemljama sauna stotinama godina deo svakodnevnog života, kod nas je do skora bila simbol luksuza. Ipak, sada kada je sve dostupnija, treba za trenutak zastati i zaustaviti užurbani tempo života pa se posvetiti malo sebi, svom duhu i telu, i iskoristiti blagodeti koje sauna nudi. Definitivno vredi. ■

VRSTE KSILOFAGNIH INSEKATA

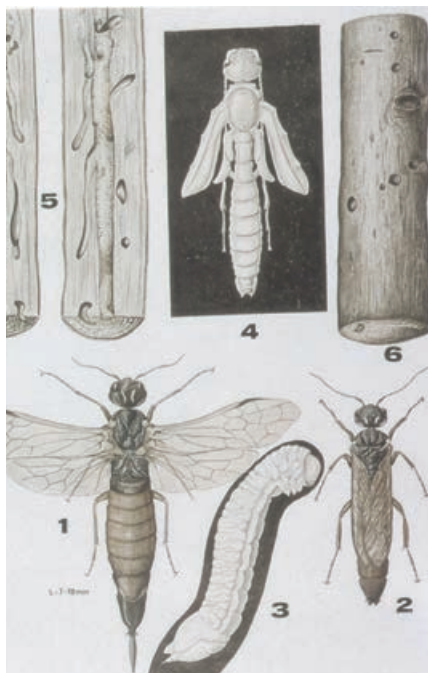
Xyphidria prolongata Geoffr.

X. domedarius F.

(Hymenoptera - Siricidae)

Kao i druge vrste iz ovog roda ova vrsta je takođe dosta retka. Imaga imaju crno telo, dok su noge i deo trbuha crvenomrki. Trbuh se prema kraju postepeno sužava.

Dužina tela je 10-18 mm. Napada meke lišćare.

Xyphidria prolongata Geoffr.

1 i 2 – imaga (ženka i mužjak),

3 – larva, 4 – lutka,

5 – oštećenja drveta,

6 – izletni otvori imaga

Xeris spectrum L.

(Hymenoptera – Siricidae)

Ova vrsta je najčešća u rodu *Xeris*. Odrasli insekti su dosta karakteristični po izduženom i tankom telu a naročito po dužini legalice; dugačka je kao i telo.

Pripada srednje krupnim osama, dužine tala oko 30mm.

Najčešće napada drvo bore, a ređe ostale četinare.

Camponotus herculeanus L.

- veliki šumski mrav -

(Hymenoptera - Formicidae)

Veliki šumski mrav je crn, dužine tela oko 14 mm. Ova vrsta ima tri forme, ali je najčešća osnovna, (*C. herculeanus* L.) naročito u višim planinskim regionima.

Pošto ova kao i druge vrste mrava, živi socijalnim načinom života u posebnim naseobinama, radnici naseobine (mravinjake) grade u drvetu, gde može biti jedna ili više kolonija.

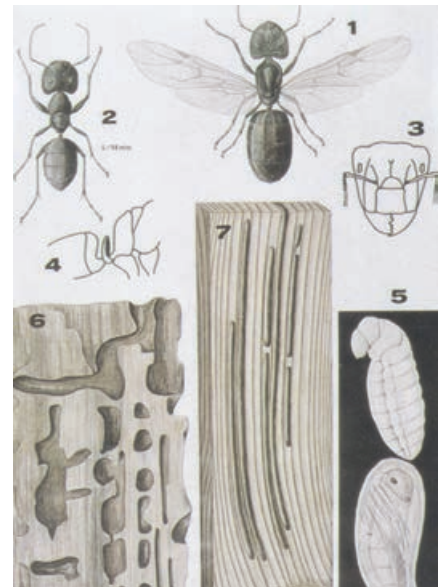
Privremene kolonije se obrazuju u zemlji ili ispod kamena, iz jaja koja ženka polaže posle rojenja i parenja. U ovim koloni-

Xeris spectrum L.

1 i 2 – imaga (ženka i mužjak),

3 – zadnja noga mužjaka

Camponotus herculeanus L. – veliki šumski mrav

1 – polna krilata jadinka, 2 – radnik, 3 – glavina čaura,

4 – spoj trbuha sa grudima, 5 – lutka,

6 i 7 – oštećenja drveta

Camponotus herculeanus L.

- veliki šumski mrav -
vertikalni hodnici (mravinjak u stablu)

Knjigu ŠTETNI INSEKTI DRVETA, u spomen Branku Užičaninu, dr Mihailo Petrović je objavio 1996. godine. Od pokojnog profesora sam dobio tri primerka ove knjige i slobodu da iz nje objavljujem tekstove i ilustracije, koje je inače impresivno uradio Branko Užičanin. Neke delove ove knjige sam, pre petnaestak godina, objavljivao kao urednik revije ŠUME, a sada je namera naše redakcije da je, bez redakcijskih intervencija, u kontinuitetu objavimo uvereni da će nam, ali prvenstveno autorima, biti zahvalni svi oni koje interesuju problemi zaštite, trajnosti i čuvanja drveta kao sirovine i raznih drvenih proizvoda.

D. Blagojević

jama dominantna je forma radnika. Oni kasnije napadaju drvo gradeći u njemu prave i stalne mravinjake. Hodnici u drvetu najčešće imaju izgled većeg broja koncentričnih krugova. Po visini stabla, mogu biti dugački i 10 m.

Pored stabla, veliki šumski mrav napada i posečeno drvo, ostatke stabala (panjeve) ili deblje ugrađeno drvo. Napada sve vrste drveta ali je češći u četinarskim.

Prisustvo mrava u drvetu naljakaše se otkriva po gomili sitnih iverki u osnovi debla, odnosno oko ubušnih otvora. Suzbijanje mrava u stablima moguće je samo ubrizgavanjem isparljivih insekticida (fumiganata), dok se ležeći materijal može tretirati i tečnim sredstvima.

U područjima rasprostranjenosti mrava, preporučuje se upotreba impregnisanog drveta.

***Xylocopa violacea* L.**

- velika šumska pčela -
(Hymenoptera - Apidae)

Ova vrsta pripada grupi solitarnih pčela i nije prva ksilofaga vrsta, mada se javlja kao tehnička štetočina, jer svoje gnezdo gradi u drvetu ili nekim pločama manje tvrdoće.

X. violacea liči na bumbaru. Ima dlakavo telo violetno plave boje, dužine do 20 mm, sa zadebljalim i dlakavim nogama.

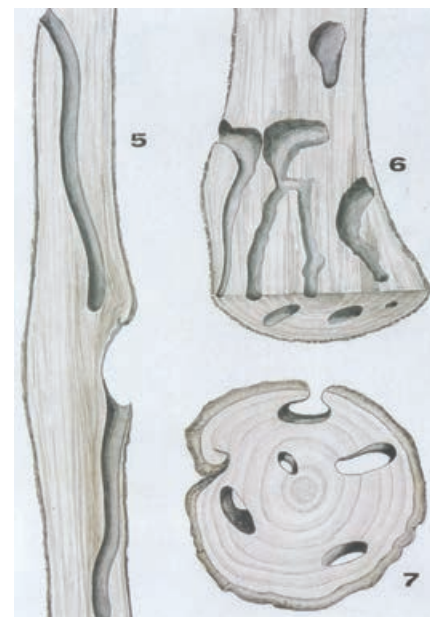
***Cossus cossus* L.**

- vrbotočac -
***Trypanus unguiculatus* F.**
***T. ligniperda* F.**
(Lepidoptera - Cossidae)

Vrbotočac je najveći leptir familije Cossidae, ali i najveći ksilofagni leptir. Pojedini leptiri mogu imati raspon krila i 90 mm (ženke).

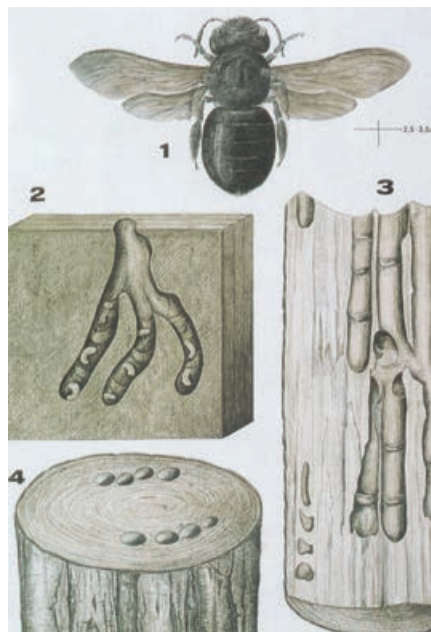
Telo je mrkopezeljasto. Na prednjem delu krila prisutne su mrke poprečne pruge, dok je ostali deo krila pokriven sivim ljuspicama. Larve su duge do 10 cm. Imaju crnu glavu i noge i crvenomrke tergalne ploče. Ostali deo segmenata je tamnije mlečnobeke boje.

Vrsta je dosta rasprostranjena, ali se javlja u manjem broju. Napada skoro sve vrste

***Cossus cossus* L. – vrbotočac**

- poprečni i uzdužni preseči larvenih hodnika

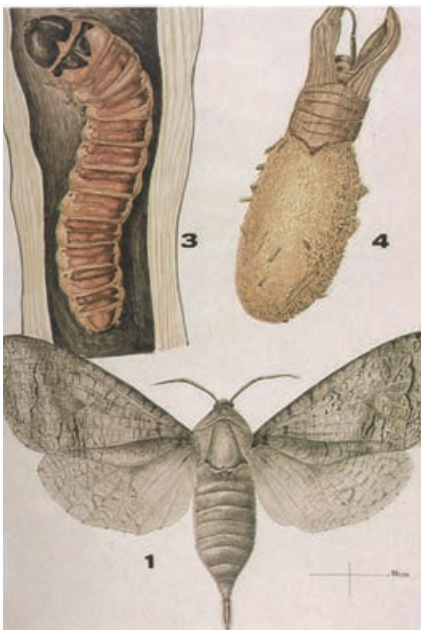

***Xylocopa violacea* L.**

- velika šumska pčela

1 – imago, 2 i 3 – hodnici sa larvama,

4 – poprečni preseči hodnika

***Cossus cossus* L.**

- vrbotočac

1 – leptir (ženka),

3 – larva (gusenica),

4 – lutka u kokonu

lišćara a najčešće meke. Ženke polažu jaja u gomilama, a larve posle izgradnje zajedničke komorice, grade pojedinačne hodnike, dužine do 100 cm.

Vrbotočac je primarni insekt i napada zdrava stabla. Larve (gusenice) često napuštaju prethodno izgrađene hodnike i grade nove u dubljim stablima ili delovima istog stabala. Lutkine kolevke grade u stablima ili na skrivenim mestima van stabala.

Suzbijanje vrsta je teško i sastoji se, uglavnom, u rezanju i sušenju drveta ili ubrizgavanju fumiganenata u larvene hodnike.

Piše: dr Nebojša Todorović

Međunarodni studentski projekat *Innovation School Sprungbrett* – „odskočna daska“ za studente Odseka TMP Šumarskog fakulteta u Beogradu

Tokom obrazovanja praktična nastava treba da bude sastavni deo nastavnog plana i programa u svim primenjenim disciplinama. Međutim, podaci pokazuju da je u većini zemalja obrazovni sistem takav da studenti stižu zavidno teorijsko znanje, ali je rad u praksi veoma malo zastupljen. U cilju većeg broja časova praktičnog iskustva, Visoka škola za arhitekturu, drvo i građevinu sa Univerziteta u Bernu (Švajcarska) je pokrenula međunarodni projekat *Innovation School Sprungbrett*. Osnovni cilj ovog projekta je da studenti završnih godina osnovnih i master studija obave praktičnu nastavu u nekim kompanijama drvne industrije. Aktivnosti na realizaciji ove ideje su finansirane od strane švajcarske fondacije *Mercator*, a projekat je, posle uspešno završenog prvog ciklusa, nastavljen i za period od 2015. do 2018. godine.

Pored Univerziteta u Bernu (Švajcarska) koji je i rukovodilac projekta, u rad su uključeni nastavnici i studenti sa još nekoliko visokoškolskih institucija iz Evrope, a to su: Univerzitet u Neuchatel-u (Švajcarska), Tehnički Univerzitet u St. Petersburgu (Rusija), Fakultet za dizajn i tehnologiju nameštaja i enterijera Univerziteta u Skoplju (Makedonija), Tehnički fakultet Univerziteta u Bihaću (BiH), Biotehnički fakultet Univerziteta u Ljubljani (Slovenija) i Odsek za tehnologiju, menadžment i projektovanje nameštaja i proizvoda od drveta (TMP) sa Šumarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Prema usvojenom planu projekta, zainteresovani studenti treba da do kraja marta meseca tekuće školske godine prijave svoje diplomske ili master završne radove. Posle pregleda prispelih radova nastavnici treba da izaberu najbolja četiri rada koja će predstavljati fakultet. Presentacije najboljih radova će se obaviti na fakultetima u Švajcarskoj

i Sloveniji, a praktična nastava u kompanijama u Makedoniji, Srbiji, Bosni i Hercegovini i Rusiji. Projekat je podeljen na tri dela i tokom njegovog trajanja učešće može uzeti 12 najboljih studenata iz svake države.

U period od 20. do 26. 9. 2015. godine u Biel-u (Švajcarska) je, u okviru projekta, održana prva studentska konferencija. Na skupu je učestvovalo 28 studenata koji su predstavili svoje radove na Univerzitetima u Bernu i Neuchatel-u. Šumarski fakultet iz Beograda su predstavljali studenti sa odseka za TMP i to dvoje kolega sa osnovnih studija: Jovana Pupovac i Branko Vuković i dve kolegice sa master studija: Jelena Matić i Aleksandra Burda. U okviru programa petodnevno skupa učesnici su posetili sedište Ujedinjenih nacija za Evropu u Ženevi, a nastavnici sa Šumarskog fakulteta u Beogradu su bili i go-

sti Ambasade Srbije u Bernu. U okviru ovog ciklusa, praktična nastava je organizovana u Bihaću (od 8. do 14. 11. 2015. godine) u firmama za proizvodnju peleta (Eragon) i za proizvodnju ploča (Sani Global). Sledeća praksa je planirana od 21. 2. do 27. 2. 2016. godine i održaće se u Skoplju (Makedonija) u firmama koje se bave proizvodnjom nameštaja od paleta.

U drugom ciklusu koji će početi od aprila 2016. godine prezentacije najboljih radova su planirane u Sloveniji, a praktična nastava u Sank Petersburgu i Beogradu. Odsek za TMP će organizovati praktičnu nastavu na Goču u nastavno-naučnoj bazi Šumarskog fakulteta u period od 30. 10. do 05. 11. 2016. godine. Ovo će biti prilika da Šumarski fakultet prezentuje svoje studentske programe, laboratorije i nastavne baze.

Studenti na praksi u Bihaću

Fotografije: arhiva autora

Studentska konferencija u Biel-u (Švajcarska)

Innovation School Sprungbrett je veoma koristan projekat, ne samo zbog sticanja novog praktičnog iskustva za studente koji izučavaju drvo, već i zbog upoznavanja sa

moogućnostima njihovog daljeg usavršavanja. Za studente sa Šumarskog fakulteta ovaj projekat može biti nastavak sticanja praktičnog iskustva s obzirom da je odsek za TMP

akreditovao koncept nastave 12+3 što podrazumeva 12 nedelja teorijske i 3 nedelje praktične nastave, čija će realizacija krenuti od sledeće školske godine. ■

ZA DRVO I BILJNE OSTATKE

Garancija, puštanje u rad obuka, servis rezervni delovi, tehnološka podrška

AM TEHNOLOG doo, Tanaska Rajića 25, Odžaci 25250
tel.+381 65 205 6020, +381 25 5746 240
e-mail: stamenkovic@bronto.ua
www.bronto.ua

BRIKETIRKA Pini Kay EV 350

PELETIRKA AMP

MLIN ČEKIČAR

MEHANIČKA EKSCENTAR
BRIKETIRKA LB 500

MAŠINE, ALATI I TEHNOLOGIJE ZA OBRADU DRVETA

Vakuum prese
za furniranje
WISCHT

Automatske kanterice
sa i bez predfrezera VITAP

Univerzalne
kanterice VITAP

Horizontalni
formatizeri GRIGGIO

Viševretene
bušilice VITAP

CNC centar a bušenje
i glodanje VITAP POINT

Kompleti alata
sa prozore JV 78/88

Xilia d.o.o. - Beograd
tel. 011 219 8516, 022 349 254
mob. 063 213 549, 063 575 390
www.xilia.rs / info@xilia.rs

PRIPREMILA: dipl. ing. Milka Zelić

Šumarstvo i poljoprivreda za

Organska proizvodnja je sastavni deo takozvane zelene ekonomije koja je sastavni deo ekonomije svih razvijenih zemalja. Zelena ekonomija se odnosi na korišćenje obnovljivih resursa kao izvora energije, povećanje energetske efikasnosti, ali i na razvoj i primenu održive organske poljoprivrede. Zelena ekonomija je kreirana kao odgovor na globalne krize u strukturi održivog razvoja sa ciljem da se doprinese ostvarivanju koncepta održivog razvoja, što podrazumeva optimalno upravljanje životnom sredinom uz poštovanje socijalne jednakosti.

Agrosym, najveći Međunarodni poljoprivredni simpozijum u našem regionu održava se tradicionalno svake godine, u jesen, na Jahorini u organizaciji Bosne i Hercegovine, Srbije, Italije, Japana, Grčke, Nemačke, Turske, Rusije i Crne Gore. Naučni odbor ovog simpozijuma čine naučnici sa svih kontinenata, što mu daje snažan međunarodni pečat i naučni kredibilitet, a uslovi za pisanje radova i organizacija skupa ispunjavaju sva međunarodno propisana pravila za održavanje naučne manifestacije. Krajem oktobra, proš-

le godine je, uvažavajući značaj šuma za životnu sredinu, Naučni odbor simpozijuma Agrosym, po prvi put, uvrstio šumarstvo kao samostalnu tematsku celinu.

Agrosym, kao najveći i najrepresntativniji poljoprivredno-šumarski naučno-stručni skup u ovom delu Evrope, sa izuzetnim regionalnim autoritetom, ima za cilj formiranje platforme za međunarodnu naučnu raspravu o poljoprivredi, hrani, ruralnom razvoju, šumarstvu i ekologiji. Agrosim predstavlja dobru priliku za razmenu ideja, jačanje po-

stojećih i stvaranje novih akademskih mreža, kao i za podsticanje dijaloga između akademске zajednice, javnih institucija, privatnog sektora i organizacija civilnog društva po pitanju najnovijih globalnih i regionalnih trendova u agro-prehrambenom sektoru i ekologiji.

AGROSYM 2015 je bio fokusiran na sedam tematskih oblasti: biljna proizvodnja, zaštita bilja i bezbednost hrane, organska poljoprivreda, zaštita životne sredine i upravljanje prirodnim resursima, stočarstvo,

Wood World Trading
Marka Aurelija bb
22000 Sremska Mitrovica
tel. +381 22 636 636
fax. +381 22 613 893
e-mail: office@chabros.rs

■ Rezana sušena
građa i elementi
od bukve, hrasta,
oraha, trešnje
i egzotičnih vrsta
drвета (zebrano,
venge, tikovina)

■ Termo tretirano
drvo

■ Parket i
brodski podovi

■ Različite vrste
plemenitih furnira

zdravu životnu sredinu

Fotografije: arhiva autora

šumarstvo, ruralni razvoj i agroekonomija. Službeni jezik simpozijuma je bio engleski.

Organska proizvodnja je izuzetno važna, aktuelna, u skladu je i sa svetskim trendovima, ali i sa naporima regiona da se za svaku oblast pronađe ekološko, ekonomsko i društveno održivo rešenje. Organska proizvodnja voća, povrća, ratarskih kultura kao i uzgoj autohtonih rasa životinja na ekološki način doprinose, očuvanju prirodnih vrednosti područja, bez narušavanja ekološkog sklada, a u isto vreme za lokalno stanovništvo organska proizvodnja je mogućnost za obezbeđivanje značajnih prihoda za bolji kvalitet života.

Organska proizvodnja za svaku zemlju predstavlja mogućnost da se, uz očuvanje prirodnih vrednosti područja, poveća proizvodnja, da se obezbedi značajan prihod poljoprivrednih gazdinstava, da se, takođe, obezbedi i veliki broj novih radnih mesta, novi brendirani poljoprivredni proizvodi, ali i siguran put ka očuvanju i razvoju sela, kao i put ka unapređenju seoskog i eko turizma.

Organski proizvodi su u svetu izuzetno traženi i skupi, a danas se mogu bez problema plasirati na domaćem i na inostranom tržištu, zato što uvek ima dovoljno potrošača koji su spremni da plate višu cenu za garantovan kvalitet organskog proizvoda.

Organska proizvodnja je sastavni deo takozvane zelene ekonomije koja je sastavni deo ekonomije svih razvijenih zemalja. Zelena ekonomija se odnosi na korišćenje obnovljivih resursa kao izvora energije, povećanje energetske efikasnosti, ali i na razvoj i primenu održive organske poljoprivrede. Zelena ekonomija je kreirana kao odgovor na globalne krize u strukturi održivog razvoja sa ciljem da se doprinese ostvarivanju koncepta održivog razvoja, što podrazume-

va optimalno upravljanje životnom sredinom uz poštovanje socijalne jednakosti.

Zelena ekonomija se može ostvariti samo uz stalna naučna istraživanja i inovacije u oblasti zelenih tehnologija. Kako su one više prisutne u razvijenim zemljama, neophodan je prenos ovih tehnologija od razvijenih zemalja ka zemljama u razvoju. Danas smo svedoci brojnih marketinških kampanja i apela o važnosti očuvanja životne sredine, ugroženih biljnih i životinjskih vrsta, o opasnosti da smo se približili kritičnoj tački putovanja sa kojeg nema povratka, ali samo stručnjaci multidisciplinarnih timova, istinski sprovode temeljne aktivnosti u stalnoj službi zelene ekonomije i stalnoj brizi za našu planetu.

AGROSYM 2015 je bio odlično mesto za razmenu multidisciplinarnih znanja, rezultata naučnih istraživanja u različitim zemljama sveta, kao i praktičnih iskustava u očuvanju prirode uz unapređenje poljoprivredne proizvodnje. Bilo je reči i o savremenom, takozvanom konceptualnom modelu upravljanja zaštićenim područjima, u kojima može da se razvija organska proizvodnja. Ovaj model podrazumeva daleko veću ulogu zaštićenih područja u socijalnoj, ekološkoj i ekonomskoj dimenziji kako lokalne tako i šire zajednice.

Alfa i omega organizacije AGROSYM 2015, je profesor dr Siniša Berjan sa Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu. Dr Siniša Berjan je vrstan stručnjak i profesor koji sa velikim entuzijazmom i profesionalnošću posvećuje pažnju svakom učesniku simpozijuma.

Veliko interesovanje istraživača za ovaj skup najbolje ilustruje broj autorskih radova. U Zborniku abstrakata simpozijuma publikovano je 746 pozitivno ocenjenih abstrakata od strane Naučnog odbora, dok je u Zborniku radova simpozijuma publikovano 320 naučnih i stručnih radova koji su dobili pozitivnu recenziju. Oko 70 odabranih radova sa simpozijuma biće objavljeno u međunarodnom časopisu „Agriculture and Forestry“, a 15 radova u međunarodnom časopisu „International Journal of Crop Science and Technology“. Znači ukupan broj prihvaćenih radova za AGROSYM 2015 iznosi preko 400 ali je važno naglasiti da su autori radova iz 71 zemlje sveta.

Agrosim je, pored naučnika i istraživača, okupio i veliki broj predstavnika privatnog, kao i javnog sektora, zatim predstavnike nevladinih organizacija iz celog sveta. Najveći značaj ovog simpozijuma je razmena praktičnih iskustava uz bogat skup informacija za vladin i nevladin sektor za rad na terenu. AGROSYM 2015 je bio prilika za povezivanje znanja iz oblasti poljoprivrede, očuvanja prirode i zelene ekonomije u cilju ekonomskog napretka i iskorenjivanja siromaštva. ■

Pretplatite se na sva naša izdanja i u 2016. godini!

13 godina
uz svoje
čitaoce

**GODIŠNJA
PRETPLATA**
za Srbiju
1980 dinara
za inostranstvo
50 evra

U službi
prerade
drveta
i proizvodnje
nameštaja

**Ponudite svoje
proizvode
i usluge
oglašavanjem
u časopisu
DRVOTEHNIKA
i na portalu
DRVOTEHNIKA.INFO**

www.drvotehnika.info
www.drvotehnika.com
info@drvotehnika.info
tel. +381 (0)11 2139 584
+381 (0)11 7700 364

DRVOTEHNIKA.INFO
portal drvne industrije

on-line izdanje
www.drvotehnika.info
servis drvne industrije

**DRVNA INDUSTRIJA
SRBIJE NA
JEDNOM MESTU**

Trendovi u

Fotografije: Remmers

Evropsko građevinarstvo polako raste nakon nekoliko godina padanja i slabih aktivnosti. Prognoze za period do 2017. godine su revidirane u pozitivnijem smeru. Biće u porastu i upotreba drveta u arhitekturi. Italijanski proizvođači tehnologija sa više optimizma gledaju u budućnost.

Euroconstruct je najavio kraj recesijskom trendu. Istraživačka kancelarija navodi da evropsko građevinarstvo polako raste nakon nekoliko godina padanja i slabih aktivnosti. U svom najnovijem polugodišnjem izveštaju objavljenom proteklog leta, *Euroconstruct* u pozitivnijem smeru revidira prognoze za 2016. godinu i izveštava o pozitivnim očekivanjima za 2017. godinu. Za drugo polugodište 2015. godine u EU se očekuje porast građevinskih aktivnosti za 1,9%. To je neznatno više od dosadašnjih 1,8%. Za 2016. godinu *Euroconstruct* sada predviđa da će količina gradnje porasti za 2,5%, što je ozbiljnija ispravka prethodne prognoze od 1,8%. Rast u 2017. ostaje na nepromenjenih 2,5%.

Euroconstruct procenjuje da će u ovoj godini ukupna vrednost evropskih građevinskih aktivnosti biti oko 1.366 milijardi evra. Na temelju trenutnih prognoza, ta brojka će narasti na 1.436 milijardi evra do 2017. godine. Međutim, *Euroconstruct* napominje da je to i dalje manje za 14% od nivoa iz 2007. godine, perioda pre globalne ekonomske i finansijske krize.

Nadalje se prognozira rast u svim vodećim segmentima građevinskog tržišta. Međutim, stope rasta će se znatno razlikovati. U niskogradnji se očekuje najviša stopa rasta od 3,1%. Ona će biti potaknuta infrastrukturnim projektima u srednjoj i istočnoj Evropi. Rast u stanogradnji će ostati nizak na svega 1,7% i u ovoj godini.

Očekuje se i da će sva najveća evropska građevinska tržišta imati pozitivan trend između 2015. i 2017. godine. Kada je reč o najvećim evropskim građevinskim tržištima, Velika Britanija pokazuje najpozitivniji trend sa predviđenim rastom od 5,7% u 2016. i daljih 3,5%

u 2017. godini. Za isti period se predviđa nastavak oporavka Španije, Italije, Holandije i Francuske. U Nemačkoj, koja se ranije oporavila od recesije od ostalih evropskih zemalja, predviđa se stabilizacija rasta na relativno visokom nivou. Najviše stope rasta u razdoblju od 2015. do 2017. godine očekuju se u Irskoj i Poljskoj, u proseku 10,8% i 8,6% godišnje. Međutim, rastu u Irskoj prethodio je dramatičan pad od gotovo 70% između 2007. i 2013. godine. Rast u Poljskoj će biti podržan uglavnom niskogradnjom.

Izvor: www.itto.int

Rast upotrebe drveta u arhitekturi

Uloga arhitekata je vrlo važna jer su pouzdan izvor informacija o budućim količinama gradnje. Oni imaju značajan uticaj na to kako će se projekt izgraditi i koji će se materijali koristiti. U drugom kvartalu 2015. godine Evropski arhitektonski barometar anketirao je širom Evrope 1600 arhitekata. Ovo istraživanje je trebalo dati rezultate o nadolazećem korišćenju nekoliko građevinskih materijala.

Takvo istraživanje provodi firma Arch-Vision u Nemačkoj, Francuskoj, Italiji, Španiji, Velikoj Britaniji, Holandiji, Belgiji i Poljskoj četiri puta godišnje. Osim indikatora za prognozu evropske količine gradnje, specifična tema je istaknuta svakog tromesečja. Tema drugog kvartala 2015. bila je „Arhitektonsko projektovanje i tehnološki trendovi“.

S obzirom na fasade, dva trenda se ističu. Pre svega, sve je veća upotreba drveta u Belgiji, Francuskoj i Nemačkoj. Arhitekti najviše spominju drvo kada je reč o tome koji će se materijal koristiti u na-

građevinarstvu i tehnologiji

rednih pet godina. Drugi trend može se videti u Velikoj Britaniji, Holandiji i Poljskoj, gde arhitekta u sledećih pet godina očekuju veću potrošnju arhitektonskog stakla. Navedeni trendovi se ne vide u Italiji i Španiji. U Španiji većina arhitekata očekuje veću upotrebu HPL-a (High Pressure Laminate), dok će se u Italiji više koristiti beton/žbuka.
Izvor: www.arch-vision.eu

Acimall - pozitivan trend traje

U drugom tromesečju 2015. godine narudžbe kod italijanskih proizvođača tehnologija za obradu drveta su porasle, što je dalji dokaz pozitivnog trenda koji je karakterisao prošlu godinu. Dakle, novi vetar optimizma. Međutim, oprez ne sme izostati, jer još uvek postoje mnoga kritična pitanja koja bi mogla uzrokovati preokretanje ovog trenda. Prvi faktor koji se ne sme zanemariti je ponovna stagnacija potražnje sa italijanskog tržišta. Čini se da italijanska privreda ide prema zadovoljavajućoj sezoni, iako ulaganja u tehnologiju izostaju. Nadalje, neka inostrana tržišta nisu toliko zainteresovana za italijanske mašine. Rusija je i dalje zatvoreno tržište, a uticaj ima i politička devalvacija jena. Tradicionalno istraživanje udruženja *Acimall* pokazuje da su u razdoblju od aprila do jula 2015. godine ukupne

narudžbine porasle za 5,3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Narudžbine s talijanskog tržišta u drugom tromesečju 2015. godine smanjene su za 11,9% u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Međutim, prisutan je snažan rast od 15,9% kod inostranih narudžbina, unprkos problemima sa spomenuta dva tržišta. Za 57% ispitanika trend proizvodnje je pozitivan, dok je stabilan prema 38%, a smanjen za 5%. Prema tome, postoji više zadovoljstva u odnosu na prethodni kvartal, kada je pozitivno razmišljanje imalo samo 27% ispitanika, stabilno 55% i negativno 18%. Kakva su predviđanja za naredni kvartal? Niko nema kristalnu kuglu, ali *Acimall*ove prognoze govore o poverenju u rezultate koji se mogu ostvariti u inostranstvu, dok je i dalje prisutna zabrinutost oko poslovanja na italijanskom tržištu. 38% ispitanika očekuje novi rast inostranih narudžbina u poslednjem tromesečju prošle godine. Znatnu stabilnost očekuje 52%, dok 10% očekuje smanjenje. Kao što je spomenuto, stanje na italijanskom tržištu je negativno što je i rezultiralo sa 14% onih koji očekuju dalje smanjenje domaćih narudžbi, 76% onih koji očekuje stabilan trend, a samo ih je 10% optimistično u tom pogledu, za ovu godinu.

Izvor: www.acimall.com

KONVENCIONALNE SUŠARE ZA DRVENU GRAĐU

su namenjene za sušenje listopadnog i četinarskog drveta različitih debljina. Šaržiranje građe je ručno ili mehanizovano (viljuškarom). Spada u indirektnu sušaru sa prinudnom konvekcijom koju obezbeđuju reverzibilni ventilatori. Vazduh se zagreva prelaskom preko Al-Cu izmenjivača koji kao grejni medij koriste toplu vodu, paru ili termalno ulje. Regulacija procesa sušenja je automatska i ostvaruje se preko mikroprocesorskog uređaja.

KONDENZACIONE SUŠARE ZA DRVENU GRAĐU

podesne su za manje kapacitete. Rade na principu toplotne pumpe.

SUŠARE ZA FURNIR

PARIONICE

POSTROJENJA ZA SUŠENJE PILJEVINE SA ROTACIONOM SUŠAROM

CYCLONE – SISTEMI ZA OTPRAŠIVANJE I TRANSPORT STRUGOTINE

KOTLOVSKA POSTROJENJA

Program *Energie* predstavlja toplovodna (90/70°C i 110/90°C), parna niskopritisna (0.5 bar), vrelovodna kao i termouljna postrojenja za zagrevanje vode i proizvodnju pare. Sva postrojenja su namenjena za tehnološko-industrijske potrošače (sušare, parionice, zagrevanje stambenih i poslovnih jedinica). Konstruisana su za sagorevanje čvrstog goriva i biomase. Loženje može biti ručno ili sistemom automatskog doziranja.

Vodogrejno postrojenje na strugotinu tip VP

PROIZVODNI PROGRAM:

- SUŠARE ZA DRVO
- KOTLOVSKA POSTROJENJA
- SUŠARE ZA VOĆE, POVRĆE, ZRNO I LEKOVITO BILJE
- SISTEMI ZA OTPRAŠIVANJE I TRANSPORT STRUGOTINE
- METALNE KONSTRUKCIJE I OGRADE
- BOKSEVI ZA ODGOJ STOKE
- OPREMA ZA BOJENJE I POVRŠINSKU ZAŠTITU
- PROTIVPOŽARNA VRATA
- GASIFIKACIJA I GASNI SISTEMI
- SPECIJALNA IZRADA PO NARUDŽBINI KUPCA

PROGRES INŽENJERING DOO

SAJMIŠTE BB, 32000 ČAČAK

Telefon: +381 32 355 105, Fax: +381 32 356 105

Mail: office@progres-cacak.rs, Web: www.progres-cacak.rs

Prijatelj vaših investicija

INČ STYLING D.O.O. PREDUZEĆE ZA PROIZVODNJU,
PROMET I USLUGE U OBLASTI GRADJEVINARSTVA

BEOGRAD, ŠLJIVARSKA 18 E-MAIL: INCHSTYLING@YAHOO.COM
TEL/FAX: 011/3945-442 MOB: 063/210-912 063/8196-509

*prodaja i ugradnja
parket
lajsne
pragovi*

OTAC-SIN I MALI GOSPODIN SZR

Ćovdin bb, 12309 Petrovac na Mlavi

tel: +381(0)69/43-47-267, fax: +381(0)12 347 267

e-mail: goran@momirovic.rs, www.momirovic.rs

Najsavremenija
rešenja za uređenje
vašeg stambenog
prostora.

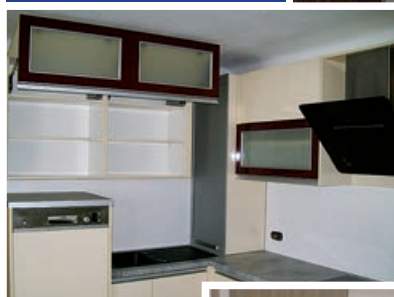

IZRADA ENTERIJERA po meri

- kuhinje
- trpezarije
- sobe
- plakari, komode
- stepeništa

**IZRADA NAMEŠTAJA OD MASIVA,
IVERICE I MEDIJAPANA U SVIM BOJAMA**

Izrada eksterijera

- dvorišne i balkonske ograde

Ekskluzivna građevinska stolarija PVC - ALUMINIJUM - DRVO

- prozori
- vrata
- kapci
- roletne
- komarnici
- garažna vrata
- sobna vrata

www.interlignum.net
InterLignum

Sjedište firme i centralno skladište
 d.o.o. Kninska 21 Teslić 74270
 Tel.+387 53 431-596, fax.431-597
office@interlignum.net

Drvni centar
"DRVOMARKET"
 BANJA LUKA (u krugu INCELA)
 Tel.+387 51 450-211
drvomarket@interlignum.net

Drvni centar
"DRVOMARKET'S"
 SARAJEVO ul. Đemala Bijedića 162
 Tel.+387 33 450-012
drvomarkets@interlignum.net

Konfekcija brusnih materijala
"STIRAL"
 ŠAMAC ul. Jasenik bb
 Tel.+387 54 621-540
stiral@interlignum.net

Centar podova
"INTERDOM"
 TUZLA ul. 21 aprila br.7
 Tel.+387 35 349-765
interdom@interlignum.net

Centar podova
"INTERIO"
 BANJA LUKA ul. Branka Popovića 27
 Tel.+387 51 379-040
interiobl@interlignum.net

Centar podova
"INTERIO"
 SARAJEVO ul. Đemala Bijedića 162
 Tel.+387 33 546-083
interiosa@interlignum.net

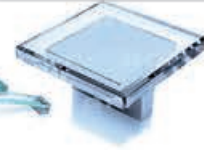
Centar podova
"INTERMAX"
 TESLIĆ ul. Karađorđeva bb
 Tel.+387 53 430-733
intermax@interlignum.net

NAJVEĆI IZBOR PLOČA **krnospan** AGT

UNIVER PLOČE, ABS KANT TRAKE, OKOV ZA AMERIČKE PLAKARE, RADNE PLOČE, MDF VISOKI SJAJ PLOČE, OSB, HDF, MDF PLOČE, PRIRODNI FURNIRI, FURNIRANE PLOČE, BRUSNI MATERIJALI, SVE VRSTE PODOVA, PROZORI I VRATA, KANCELARIJSKI NAMJEŠTAJ, NAMJEŠTAJ NA MJERU...

Salon namještaja
"INTERIO"

TESLIĆ ul. Karađorđeva bb
 Tel.+387 53 430-967
interio@interlignum.net

Robna kuća namještaja i podova
"INTERATENA"

BIJELJINA ul. Majevičkih brigada kv.52/16
 Tel.+387 55 355-966
interatena@interlignum.net

Kako prodati nebo i toplinu

Ako misliš suditi drugome, prošetaj bar mesec dana u njegovim mokasinama.

Indijanska poslovica

Kako se može kupiti i prodati nebo i toplina zemlje? Tako nešto, nama je strano. Mi ne prodajemo svežinu vazduha i bistrinu vode. Svaki je delić ove zemlje svet mome narodu. Svaka blistava borova iglica, svako zrno peska na rečnom sprudu, svaka maglica u tami šume, svaka majušna buba sveti su u mislima i životu moga naroda. Sokovi u drveću prožeti su sećanjima na crvenog čoveka.

Kad mrtvi bledolikog odu u šetnju među zvezde, zaboravljaju zemlju koja im je dala život. Naši mrtvi nikad ne zaboravljaju svoju predivnu zemlju... Deo smo zemlje i ona je deo nas. Mirisave trave su nam sestre; jelen, pastuh, veliki orao – braća su nam. Stenoviti vrhunci, sočni pašnjaci, toplo poni-

jevo telo i čovek – sve pripada istoj porodici.

Kada veliki poglavica iz Vašingtona šalje svoj glas da želi kupiti našu zemlju, previše od nas traži. Veliki poglavica poručuje da će nam pronaći mesto na kome ćemo lepo živeti. On će nam biti otac, mi njemu deca. Razmotrićemo tu ponudu da kupite našu zemlju, ali to neće biti lako. Ova je zemlja nam sveta.

Ova bistra voda što teče brzacima i rekama nije samo voda, već krv naših predaka. Ova voda je sveta, morate reći svojoj deci da nam je sveta, da svaka kap u bistrom jezeru kazuje događaje i uspomene iz života moga naroda. Žubor vode glas je oca moga oca...

Znamo da nas Veliki poglavica i njegov narod ne razume. Njemu je jedan deo zemlje isti kao i bilo koji drugi. On je stranac što dođe noću i uzme zemlji sve što mu treba. Zemlja mu nije brat, već neprijatelj. Kada je pokori, on kreće

dalje. Ostavlja za sobom grobove svojih otaca, i ne mari zbog toga. Oduzima zemlju svojoj deci i nije ga briga. Grobovi njegovih otaca i zemlja što mu decu rodi – ostaju zaboravljeni. Prema majci zemlji i prema bratu nebu odnosi se kao prema stvarima što se mogu kupiti, opljačkati, prodati poput stoke ili sjajnog nakita. Njegova će pohlepa uništiti zemlju i za sobom ostaviti samo pustoš...

Naš se način života razlikuje od vašeg. Od pogleda na vaše gradove, crvenog čoveka zabole oči. To je možda zato što je crveni čovek divlji i ne razme stvari. U gradovima belog čoveka nema mirnog kutka. Nema mesta na kome bi se čulo otvaranje lišća u proleće, ili drhtaj krilca mušice. Možda zato što sam divlji – naprosto ne shvatam. Buka mi vređa uši. Šta вреди živeti ako čovek ne može čuti usamljeni korak kozoroga, ili noćnu prepirku žaba u bari. Ja sam crveni čovek i ne razumem mnogo... In-

Beli poglavica iz Vašingtona je 1854. godine ponudio kupovinu velikog dela indijanske zemlje. Indijanskom narodu je odećao rezervat, a odgovor poglavice Sietla se ubraja među najlepše i najdublje misli sročene o čovekovoj okolini. Te misli istovremeno imaju duboku političku konotaciju... Posećamo vas na delove poznatog pisma...

dijanac voli meki zvuk vetra kada se poigrava površinom močvare, i miris povetarca, osvežen podnevnom kišom ili borovinom.

Najveće blago crvenog čoveka je vazduh. Sve što živi deli isti dah – životinja, drvo, čovek. Svima je taj dah potreban. Beli čovek kao da ne opaža vazduh koji udiše. Poput nekog ko je dugo na samrti, imun je na smrad... Vetar što je mome dedi dao prvi dah, prihvaćić i njegov poslednji uzdah. Ako vam prodamo zemlju, morate je čuvati kao svetinju, kao mesto na kojem će i beli čovek moći da udahne vetar zaslađen mirisom poljskog cveća.

Razmotriću vašu ponudu da kupite zemlju. Odlučimo li da pristanemo, zahtevaću da ispunite ovaj uslov: beli čepvek se mora opohoditi prema životinjama ovog kraja kao prema svojoj braći! Divlji sam i ne razumem drugačiji život.

Video sam po prerijama hiljade bufala koje je bledoliki ostavio, ustrelivši ih iz jurećeg voza. Divljak

zemlje

sam i ne razumem kako gvozdeni konj, iz kojeg suklja dim, može biti važniji od bufala, kojeg mi ubijamo samo da bismo preživeli.

Šta je čovek bez životinje? Kada bi životinja nestalo, čovek bi umro od velike usamljenosti duha. Što god zadesi životinje, ubrzo snađe i čoveka. Sve je na svetu povezano.

Moraćete učiti svoju decu da im je pod nogama pepeo vaših dedova. Da bi poštovali zemlju, kazaćete im da je zemlja bogata životom predaka. Moraćete učiti svoju decu da im je zemlja mati. Što snađe zemlju, snađe i njenu decu. Pljuje li čovek na zemlju, pljuje na sebe sama.

Zemlja ne pripada čoveku. Čovek pripada zemlji. To dobro znamo. Sve je u međusobnoj vezi, kao što je porodica sjedinjena krvlju. Sve je povezano. Nije čovek tvorac tkanice života, već samo vlakno u njoj. Ono što uradi sa tkanicom, čini i sa sobom.

Čak ni beli čovek, čiji bog kroči i govori s njima kao prijatelj s prijateljem, neće izbeći zajedničkoj sudbini. Možda smo, ipak, braća. Videćemo. Jedno znamo sigurno, a to će i beli čovek jednom morati da shvati: naš bog je isti bog. Možda mislite da i njega možete posedovati, kao što se spremate da uzmete celu našu zemlju. Ali nećete! On je bog ljudi i njegova je milost jednaka za crvenog i za belog čoveka. Ova je zemlja njemu sve...

Prljate samo svoj ležaj i jedne ćete se noći udaviti u vlastitom izmetu. U svom ćete nestajanju plamteti u ognju boga koji vas je doveo ovamo i nekom neobjašnjivom nakanom dao vam vlast nad ovom zemljom i crvenim čovekom. Takva se sudbina nama čini bednom.

Pravom življenju je kraj. Nastupa borba za opstanak.

Prema prevodu Z. Roca, pripremljeno u redakciji časopisa DRVOtehnika.

Sveti Simeon i Sveti Sava, detalj sa ikone, rađene tempera tehnikom na platnu kaširanom na dasci u drugoj polovini XVIII veka. Muzej SPC u Beogradu

Zavešćenje Stefana Nemanje o jeziku

ČUVAJTE JEZIK kao zemlju

Poslednje godine života Stefan Nemanja je proveo u manastiru Hilandar na Svetoj gori.

Zamonašio se i uzeo ime Simeon.

Na smrtničkoj postelji je, prema knjizi VIJENCI NEMANJIĆA, kazivao zavešćenje koje je zapisao njegov najmlađi sin Rastko – Sveti Sava...

Autor knjige VIJENCI NEMANJIĆA je Mile Medić koji kaže da su zavešćenja ispletena iz naše velike drevne istorijske zbilje i iz naše narodne priče i mašte. Objavljujemo deo Zavešćenja o jeziku.

Čuvajte, čedo moje milo, jezik kao zemlju. Riječ se može izgubiti kao grad, kao zemlja, kao duša. A šta je narod izgubi li jezik, zemlju, dušu? Ne uzimajte tuđu riječ u svoja usta. Uzmeš li tuđu riječ, znaj da je nisi osvojio, nego si sebe potuđio. Bolje ti je izgubiti najveći i najtvrdi grad svoje zemlje, nego najmanju i najneznatniju riječ svoga jezika. Zemlje i države ne osvajaju se samo mačevima nego i jezicima. Znaj da te je neprijatelj onoliko osvojio i pokorio

koliko ti je riječi potkrao i svojih poturio.

Narod koji izgubi svoje riječi prestaje biti narod.

Postoji, čedo moje, bolest koja napada jezik kao zaraze ti-jelo. Pamtim ja takve zaraze i morije jezika. Biva to najčešće na rubovima naroda, na dodirima jednog naroda sa drugim, tamo gde se jezik jednog naroda tare o jezik drugog naroda.

Dva naroda, milo moje, mogu se biti i mogu se miriti. Dva jezika nikada se pomiriti ne mo-

gu. Dva naroda mogu živjeti u najvećem miru i ljubavi, ali njihovi jezici mogu samo ratovati. Kad god se dva jezika susretnu i izmješaju, oni su kao dvije vojske u bici na život i smrt. Dok se god u toj bici čuje jedan i drugi jezik, borba je ravnopravna, kad počne da se bolje i više čuje jedan od njih, taj će prevladati. Najposlije se čuje samo jedan. Bitka je završena. Nestao je jedan jezik, nestao je jedan narod.

Znaj, čedo moje, da ta bitka između jezika ne traje dan-dva, kao bitka među vojskama, niti godinu-dvije, kao rat među narodima, nego vijek ili dva, a to je za jezik isto tako mala mjera vremena kao za čovjeka tren ili dva. Zato je, čedo moje, bolje izgubiti sve bitke i ratove nego izgubiti jezik. Poslije izgubljenog jezika nema naroda.

Jezik je, čedo moje, tvrdi od svakog bedema. Kada ti neprijatelj provali sve bedeme i tvrđave, ti ne očajavaj, nego gledaj i slušaj šta je sa jezikom. Ako je jezik ostao ne dirnut, ne boj se. Tamo gdje odzvanja naša riječ, gdje se još glagolja i gdje se još, kao stari zlatnik, obrće naša riječ, znaj, čedo moje, da je to još naša država bez obzira ko u njoj vlada. Carevi se smenjuju, države propadaju, a jezik i narod su ti koji ostaju, pa će se tako osvojeni dio zemlje i narod opet kad-tad vratiti svojoj jezičkoj matici i svome matičnom narodu.

Zapamti, čedo moje, da svako osvajanje i otepljenje nije toliko opasno za narod koliko je štetno za naraštaj. To može štetiti samo jednom naraštaju, a ne narodu. Narod je, čedo moje, trajniji od naraštaja i od svake države. Kad-tad narod će se spojiti kao voda čim puknu brane koje ga razdvajaju. A jezik, čedo moje, jezik je ta voda, uvijek ista s obje strane brane, koja će kao tiha i moćna sila koja bregove

Stes sam po sebi nije bolest, ali ukoliko postane intenzivan i konstantan dovodi do raznih poremećaja i narušava naše zdravlje. Kao posledica stresa najčešće se javle kardio vaskularni problemi, povišeni krvni pritisak, ubrzan rad srca, preterano znojenje... Pored toga mogu se javiti i problemi sa varenjem, moguća je pojava proliva, refluksa želuca, a postoji rizik od pojave čira na želudcu. Postajemo podložniji bolestima, manjim infekcijama, a često se javljaju i problemi gornjih disajnih puteva. Ako pritisak na imunitet duže traje, javiće se ne samo fizički problemi već i promene psihičke prirode, anksioznost i depresija.

Kompleksno rešenje stresa

Proizvod firme CaliVita, Anti Stress Daily, može da pomogne. To je kombinacija 4 aktivna kompleksa, i to B-vitamina, mineralnih materija, nezasićenih masnih kiselina i probiotika, koji ciljano i na više polja deluju protiv stresa, i sve to upakovano u dnevne doze, u kesicama za mesec dana.

Kako da sačuvate mir?

Opšte je poznato da nedostatak B-vitamina dovodi do pojave nervoze, anksioznosti i depresije jer ima suštinski značaj u radu nervnog sistema. Potvrđeno je da njegov redovan unos smanjuje stres, pozitivno utiče na pamćenje i koncentraciju, ublažava bezvoljnost.

Pod uticajem stesa organizam troši ne samo više vitamina već i mineralnih materija. Zbog toga je važno da ih adekvatno nadoknadimo. Za normalan rad nervnog sistema između ostalih potrebne su i sledeće mineralne materije: magnezijum, cink, hrom, gvožđe, mangan. Brojna ispitivanja su dovela do zaključka da se kod osoba koje uzi-

ANTI STRESS DAILY

U životu nam se često dešavaju takve promene, koje mogu da dovedu do stresa, bilo da se radi o početku škole, o finansijskom problemu, o raspravama sa nadređenima, o nesuglasicama unutar porodice, o pripremi slavlje ili neke druge stresne situacije, koje bi trebalo izbegavati, jer one negativno utiču ne samo na duševno, nego i na naše fizičko stanje. U tim slučajevima još veći značaj dobija unos odgovarajućih vitamina i minerala, koji ne samo da dovode do smirenja već pomažu i očuvanje našeg zdravlja.

maju veće količine omega-3 masne kiseline, pojava depresije ređa, stoga se često koristi kao dopuna terapije.

Pored toga što pomaže normalno funkcionisanje nervnog sistema i mozga, doprinose normalizaciji krvnog pritiska i očuvanju zdravog rada srca.

Prekomeran stres narušava i crevnu floru što zaslužuju posebnu pažnju, jer se 70% našeg imunog sistema formira u crevima. Naš paket sadrži i kompleks odgovarajućih probiotika i tako osigurava zdravo funkcionisanje sistema za varenje.

Zašto izabrati Anti Stress Daily?

Zato što pruža zaštitu širokog spektra u borbi sa stresom, što sadrži B vitamine, mineralne materije, nezasićene masne kiseline i probiotike. Zato što je istraživanjem potvrđena njegova vrednost i zaštita organizma. Zato što je paket odlično osmišljen, kreiran je od top proizvoda koji štite organizam od stresa. Zato što je lako upotrebljiv, malih dimenzija, pogodan za skladištenje, lepog dizajna, ali pre svega zato što pruža kompleksnu zaštitu u borbi protiv stresa.

Anti Stress Daily (30 kesica)

Aktivni sastojci po kesici:

Vitamin B1 3.00 mg	Gvožđe 4.00 mg
Vitamin B2 2.00 mg	Bakar 500.00 mcg
Nijacin 20.00 mg	Molibden 125.00 mcg
Vitamin B6 1.00 mg	Jod 50.00 mcg
Vitamin B12 5.00 mcg	Hrom 50.00 mcg
Vitamin E 20.0 IU	Selen 20.00 mcg
Kalcijum 333.00 mg	Koncentrat ribljeg ulja 2000.00 mg
Magneziju 150.00 mg	sadrži: 360 mg EPA + 240 mg DHA
Cink 7.50 mg	Lactobacillus acidophilus 4.0 billiona
Mangan 4.00 mg	

Primena: 1 kesica dnevno

Anti Stress Daily će vam sigurno pomoći. Telefonom možete poručiti i druge dodatke ishrani iz programa Cali Vita. Stići će vam poštom.

Pobedite stres!

Stres nas prati svakodnevno, ali samo retki znaju kako da se nose sa njim, a mnogi od nas pate od posledica, koje se najčešće javljaju na „slabim tačkama“ našeg organizma kod nekih se to manifestuje u zglobovima, kod drugih u varenju i metabolizmu, ima i onih kod kojih se dejstvo stresa ogleda u vidu promena na koži, nekima se javlja hronični umor ili glavobolje, problemi sa spavanjem i nesanica, ili se može javiti i u vidu smanjene energije.

U sklopu online stranice firme CaliVita za utvrđivanje nedostatka vitamina, ogroman broj učesnika testa je označio prisustvo stresa zajedno sa problemima u varenju i metabolizmu, što i ne iznenađuje: naučno je dokazana i opisana činjenica, da su mozak i gastrointestinalni trakt u neposrednoj vezi i da postoji međusobni uticaj. Doživljeni **stres može doprineti promeni sastava crevne flore**, dovodeći do zapaljenja creva nižeg intenziteta, što može prouzrokovati i **simptome nadraženih creva (IBS)**. Osobe koje pate od IBS-a, treba da žive sa neprijatnim simptomima poput nadutosti, stomaknih grčeva, zatvora, proliva ili nekom od kombinacija ili postepenog naizmeničnog ponavljanja ovih simptoma. Samo mali deo pacijenata se obraća lekarima specijalistima, kako bi dobili odgovarajuću stručnu pomoć i imali na raspolaganju trenutno ograničene metode le-

čenja: lekovi protiv grčeva, protiv dijareje, laksativi i antibiotici mogu samo da predstavljaju olakšanje.

Kakao kao pomoć protiv stresa

Da li ste znali, da određene aktivne materije koje se mogu naći u prirodi mogu da doprinesu smanjenju neprijatnih simptoma, čak i u slučaju određenih biljnih sastojaka koji se manje-više mogu naći i u sklopu naše svakodnevne ishrane, kao na primer kakao? Prema dosadašnjim rezultatima naučnih ispitivanja, pretpostavlja se, da flavonoidi koje sadrži kakao, koji se u vidu koncentrovanog ekstrakta nalazi u prepa-

ratu **Cocoa Bean Extract+**, poseduju antidepresivno dejstvo i poboljšavaju cirkulaciju krvi u mozgu, dok teobromin i kofein, – koji se takođe nalaze u sastavu – doprinose boljoj koncentraciji i poboljšanju raspoloženja. Jedna Švajcarska studija je potvrdila, da kakao poseduje blago sedativno dejstvo, pa tako može **doprineti postizanju mentalne svežine, kao i opuštajuće dejstvo, usled čega može doći do smanjenja nivoa stresa**. U sklopu ispitivanja, nakon dve nedelje svakodnevnog uzimanja 40 g tamne čokolade visokog sadržaja kakaoa, kod svih učesnika je došlo do smanjenja nivoa stresa. (Naravno, u isto vreme treba uzeti u obzir i to, da 40 g tamne čokolade ima visok energetska sadržaj!)

Inulin utiče na probavni sistem

Na probleme sa varenjem može direktno da utiče i odgovarajući **unos vlakana**, što na žalost najčešće nije čest slučaj. Dopuna ishrane sa inulinom je u velikom broju ispitivanja dovelo je do **ublažavanja neprijatnih pratećih simptoma osobama koje pate od IBS-a**, kao i doprinelo normalizaciji stolice. Blagotvorna dej-

stva se ostvaruju zahvaljujući tome, što ova vlakna upijaju višak vode, čime se usporava proces prolaska kroz creva, pa na taj način **se izbegava proliv**, dok se istovremeno na taj način ublažava i zatvor, jer se tako omekšava stolica. Pored toga, ova vlakna služe i kao hrana za dobroćudne bakterije koje se nalaze u crevnoj flori, čime dodatno doprinose održavanju zdravlja debelog creva. Prema ispitivanjima, dnevni unos 5 grama inulina može da efikasno doprinese smanjenju neprijatnih simptoma IBS-a. To onda znači, da je ista količina potrebna da se dnevno uzima i u slučaju primene **CaliVita Pure Inulin** preparata, pošto sadrži 100% inulin iz prirodnog izvora, ekstrahovan iz cikorijske, bez pomoćnih sredstava. ■

Pažnja!

Cocoa Bean Extract+: Osobe koje pate od refluksa, treba da se posavetuju sa svojim lekarom pre uzimanja preparata! Osobe koje pate od alergije na hranu biljnog porekla treba da izbegavaju uzimanje godžija. **Pure Inulin**: Ako počnete da uzimate Pure Inulin, pobrinite se za svakodnevni odgovarajući unos tečnosti! Preporučuje se, da prilikom početka primene postepeno povećavate unos, kako bi se organizam lako privikao na dnevne količine. Uzimanje drugih lekova i dodatka ishrani treba raditi u razmaku od najmanje dva sata od unošenja vlakana!

Stres ne šteti nikoga, pa zato treba i Vi da se zaštitite uz primenu prirodnih aktivnih sastojaka koje sadrži **Cocoa Bean Extract+, ili na primer uz vlakna koja se rastvaraju u vodi koja sadrži **Pure Inulin**!**

Nazovite 021 402 296 ili 063 431 526 i pozovite se na broj 381 4400011

prerada drveta

MOCA d.o.o.

37222 Jablanica - Kruševac
037/ 658 222, 658 223, 658 224
e-mail: dragan.moca@gmail.com
www.moca.rs

KONOPCEHALUZA
19. TPH 36.6.91
KONOPCE-IPRAVLENO
CIGASA

- impregnacija elektro stubova
- impregnacija TT stubova
- impregnacija železničkih pragova
- uslužna impregnacija svih oblika dasaka i građe
- impregnacija drvene galanterije
- struganje dasaka i greda
- proizvodnja drvene biomase (sečke)

Impregnacija TRI JELE doo, 36340 Konarevo - Kraljevo
tel/fax: 036 822 109, 036 822 552, 036 821 001, 036 822 285
e-mail: trijele2@gmail.com, trijele@gmail.com
www.trijeje.com

**PREDUZEĆE ZA PROIZVODNJU
KANCELARIJSKOG NAMEŠTAJA**

Kragujevac, Avalska bb
tel: +381 (0) 34/ 300 895

BEograd
Antifašističke borbe 30
tel: +381 (0) 11/3739 392
e-mail: salonbg@blazeks.rs

www.blazeks.rs, office@furnitura.rs

**STOLARSKA RADNJA
NEDELJKOVIĆ & SIN**
Loznica

Jelav, Vuka Karadžića 68
Proizvodnja: 015/851-471
Tel/fax: 015/897-925
e-mail: nedeljkoivisin@yahoo.com

**PROIZVODAČ KANT TRAKE
ZA NAMEŠTAJ**

11000 Beograd
Mirijevski bulevar 18b
(Građevinski centar MERKUR)
Tel: +381 11 2994 779
+381 11 2992 753
Tel/fax +381 11 2992 762
Email: poruke@kantex.eu
www.kantex.ro

**RADOVIĆ
ENTERIJER**
www.radovic-enterijer.com

Visibaba bb • 31210 Požega • Srbija
tel: +381 31 724 161
tel/fax: +381 31 724 140
office@radovic-enterijer.com

TOPLINA PUNOG DRVETA

AF agroflora
Kozarska Dubica

tel. 052/428-530, 428-531
fax. 052/430-884
agroflorakd@yahoo.com
www.agroflora-doo.com

blum

Intergaga

11080 Zemun
Joze Šćurle 13g
tel. 011 7129 467, 7129 354
tel/fax. 011 7129 072
www.intergaga.co.rs
intergaga.belgrade@gmail.com

Zastupnik italijanske firme za boje i lakove
INDUSTRIA CHIMICA ADRIATICA s.p.a.

PAVLE
www.pavle.rs

Stevana Šupljikca 16
tel. 013/ 313-111
tel/fax. 013/ 310-934
e-mail: office@pavle.rs

fasadna stolarija
staklene fasade • drvena stolarija
drvo-aluminijumska i aluminijumska stolarija

primostroj
machines and tools for wood processing
strojevi i alati za drvenu industriju

Primostroj d.o.o.
Rakovčeva 28, 10 000 Zagreb
R. Hrvatska
tel.: 00358(0)1/5629-733
mob.: 00358(0)91/2312721
info@primostroj.hr, www.primostroj.hr

MAŠINE I ALATI ZA OBRADU DRVETA

HEZO
mašine DOBOJ

tel. 00387-65-745-711, 00387-65-242-272
www.hezomasine.com
hezomasine@hotmail.com

AGACIJA
SVE ZA VAŠ NAMEŠTAJ I ENTERIJER

Novi Beograd, Tošin bunar 232g
tel/fax. 011 319 0974, 319 2600

Batajnica, Majora Zorana Radosavljevića 370
tel/fax. 011 848 8218, 377 4699

**STOLARSKA RADIONICA
TIK**
www.tik90.net
office@tik90.net

Novi šor 34 • Sremska Mitrovica
fax: 022 612 396
tel: 022 628 719

InterLignum
d.o.o. Kninska 21 Teslić 74270
Tel/fax: +387 53 431-596, 431-597
E-mail: interlignum@teol.net
www.interlignum.net

OPLEMENJENE UNIVER PLOČE • FURMIRANE
IVERICE • KUHNJSKE RADNE PLOČE
DIHT LAJSNE • MELAMINSKE KANT TRAKE
ABS KANT TRAKE • MDF, HDF, OSB PLOČE
GRADEVINSKI PROGRAM • OKOVI AMERIČKIH
PLAKARA • KONFEKCIJA BRUSNIH TRAKA

Jowat
Klebstoffe

marketing • distribution • support

Velvet
doo

Velvet doo • Vrbnička 1b • BEograd
tel/fax. +381 11 351 43 93 • 358 31 35 • 305 68 29
e-mail: office@velvet.co.rs

**BETONSKE
MONTAŽNE
SKELETNE
KONSTRUKCIJE**

BMSK

Vaskog Stevana 43 a, 11000 Beograd
e-mail: bmsk@yahoo.co.uk
tel/fax: (+381) 11 2634393

Ovlašćeni
zastupnik

KLEIBERIT
LEPKOVI

DEPROM
Prodaja lepkova i vezivnih sredstava
Rača KG 34 210
deprom@ptt.rs, www.deprom.rs
t/f 034 752 202, 063 88 53 453

SINCE MMII

PEGASUS

Omladinskih brigada bb, 17501 Vranje
tel: +381 17 414 485, mob: +381 62 21 14 94
pegasus_vr@yahoo.com
www.pegasus.rs

KLASIČAN PARKET, BRODSKI POD I LAMINAT
ugradnja po sistemu „ključ u ruke“

Porodična tradicija za Vaš siguran korak

**NESTA
PARKETI**

Beli Potok, Kružni put 20
tel/fax: 011/ 3943 255, mob: 063/334-735
nesta_doo@yahoo.com, nesta.laminati@yahoo.com
www.nestaparketi.co.rs

DRVO TRADE NV

Beograd, Surčin, Vojvođanska 370
tel. 011 844 2449, tel. 011 844 2452
www.drivotrade.co.rs, office@drivotrade.co.rs

biznis klub

Fabbrica

Fabbrica d.o.o.
Bosanska 65, 11080 Zemun, Srbija
+381 11 316 99 77, +381 11 316 99 88
office@fabbrica.co.rs
www.fabbrica.co.rs

BLA

VIR doo Velika Plana
Mika Jovanovića 5
+381 26 515 633, 515 646
e-mail: zoranvir@gmail.com
parketvir@open.telekom.rs

· Orahovi odresci
za automatsko oružje i za karabine
· Proizvodnja parketa i drugih elemenata
· Otkup građe

CROWN FOREST d.o.o.

Prilike bb, IVANJICA

Tel. 032/5462 071, Fax. 032/5462 070
Mob. 064/433332, 064/4499993, 066/8770000
www.parket-crownforest.co.rs
doo.milutinovici@open.telekom.rs

PROIZVODNJA PARKETA I PELETA

NAMEŠTAJ EUROSTIL

PROIZVODNJA NAMEŠTAJA
od punog drveta i pločastih materijala

76300 BIJELJINA
Banjalučka 5
+387 55 240 201
+387 65 604 955

eurostil@teol.net
office@eurostil.net
www.eurostil.net

promet · proizvodnja · kooperacija · usluge

TRGOPROMET Ivanjica

32250 IVANJICA · V. Marinkovića 29
Tel. 032/ 660-195 · 660-196

PREDSTAVNIŠTVO I SKLADIŠTE BEOGRAD
Partizanska 205 (Dobanovacka petlja) · Tel. 011/84-08-611

Proizvodnja rezane građe,
masivnih ploča i nameštaja

DRVOPROMET

V. Marinkovića 306, 32250 Ivanjica
tel. 032 631 612, 063 287 650
info@drvopromet.rs, www.drvopromet.rs

GRAKOM SN doo
Batajnički put bb
Zemun
tel. 011.7756.914
011.7756.915

• HRASTOV PARKET
• JASENOV PARKET
hrastove lajsne: klasična i sokla
sve vrste lepkova i lakova
• BRIKET I OGREVNJA DRVA

www.grakomsn.com
grakom_nn@open.telekom.rs

prerada drveta i proizvodnja parketa

Canimpex

Beograd, Krunska 53
Tel/fax: 011-2438-904, 3443-647
E-mail: canimpex@eunet.rs
www.canimpex-cie.com

ZLATIĆ

Konarevo - KRALJEVO - Tel: 036 312 103
E-mail: zlatic@open.telekom.rs

PROIZVODNJA PARKETA
JAVORAC
BOGIŠE - BRUS
Put uspeha vodi do nas!
e-mail: javoracparket@gmail.com
tel. 037 839 022, 037 839 066
fax. 037 839 265

PARKETI Tomović
Since 1952

S.Z.T.R. PARKETI TOMOVIĆ
32212 Prislonica-Čačak
tel. +381 32 5485 000, 5485 001, 5485 002
parketit@eunet.rs | www.parketitomovic.com

Drvoprodukt Kocić
- kvalitet na prvom mestu -

Strojkovce · Leskovac
tel: 016/ 795 555 · 063/ 411 293
www.drvoпродукtkocić.com
e-mail: drvoproduktkocić@gmail.com

PROIZVODNJA KREVETA OD MASIVNOG DRVETA

INČ STYLING d.o.o.
Beograd
Šljivarska 18

Tel. Fax.: +381 11 3945442
Mob: +381 63 210912
Mob: +381 63 8196509
Email: inchstyling@yahoo.com

fantonigroup

špik iverica

Špik iverica DOO
V. Marinkovića 139, 32250 Ivanjica
Centrala +381 32 66 11 66
Fax +381 32 66 33 20

www.iverica.rs

> proizvodnja svih vrsta rezane građe
> sušenje rezane građe
> proizvodnja montažnih objekata

Građa prevoz doo
Starovlaške 100, 32250 Ivanjica
tel: +381 32 64 02 05
email: office@gradjaprevoz.com

Građa prevoz

Wood World Trading

Marka Aurelija bb, 22000 Sremska Mitrovica
tel: +381 22 636 636, fax. +381 22 613 893
e-mail: office@chabros.rs

CHABROS
DRVNA INDUSTRIJA

Zaobilazni put bb – Industrijska zona
15300 Loznica, Srbija
tel: +381 15 811 668, +381 15 811 830
fax. +381 15 7100 191
e-mail: info@chabros.rs

PROIZVODNJA I PRODAJA TRACNIH TESTERA I USLUŽNO OŠTRENJE

PETERVARI
24430 ADA, Obiličeva 20
tel. 024 85 20 66
fax: 024 85 12 92
mob. 063 776 47 17

www.petervari.rs

MatVerder

Beograd
Zrenjaninski put 147a, 11211 Borča
REZANA ČAMOVA GRAĐA
Telefon: 011/ 33-29-515

ALATI ZA DRVO I PVC STOLARIJE

MAX

Tel: + 381 32 352 734
356 431, 356 439
e-mail: tmax@eunet.rs

Samatini d.o.o.
proizvodnja LAMAR parketa

SAMATINI - Fabrika LAMAR parketa
Milići - Bosna i Hercegovina
tel: +387 (0) 56 745 500, tel/fax: +387 (0) 56 741 101
e-mail: samatinidoo@gmail.com, www.lamar-parket.com

LAMAR FLOORING – SALON PARKETA U BEOGRADU
Bulevar oslobođenja 18c · tel. 011 2647 590, 3690 247

„RANDELOVIĆ“...
STROJKOVCE - LESKOVAC - SRBIJA

PROIZVODNJA:
- BUKOVE REZANE GRADE
- ČETVRTAČE
- PARKETA

Tel: +381 16/ 794 407, 795 105
Fax: +381 16/ 794 406
www.randjelovic.co.rs
e-mail: info@randjelovic.co.rs

DOO DEPROM
HAN PIJESAK

REZANA GRAĐA

tel: + 387 (0) 57/557-356
mob. + 387 (0) 65/581-214

STRUGARA UROŠ d.o.o.

Ulica Žikina 41, Radinac, Smederevo
telefon: 026/701-156, faks: 026/701-471
e-mail: strugarauros@sohosistem.net

TOP TECH **BIESSE**

TOP TECH WOODWORKING d.o.o.
Kneza Miloša 25 - 11000 Beograd - Republika Srbija
tel: +381 11 3065 614 - fax: +381 11 3065 616
e-mail: office@toptech.rs

BIESSE S.p.A.
Via della Meccanica, 16 - 61122 Pesaro - Italy
tel: +39 0721 439100
e-mail: biesse.marketing@biesse.com
www.biesse.com

SISTEMI OTPRAŠIVANJA I LAKIRANJA

KIMEL-FILTRI

Siget 18 b, 10000 Zagreb, RH
tel: +385 1 6554 023, 385 1 6553 349
info@kimel-filtri.hr
www.kimel-filtri.hr

spinvalis
tvornica namještaja d.d.

Veleprodaja
tel. 00 385 34/311-175
prodaja@spinvalis.hr
www.spinvalis.hr

TERMO DRVO

ORAGO TERMO-T

HRTKOVC 22427, Kraiška 14
Tel/fax 022 455 848, 455 810

QUERCUS
PROIZVODNJA PILJENE GRADE I TRGOVINA

Ante Mijić
Bročice bb, NOVSKA, HRVATSKA
tel: + 385 (44) 691 951
fax: + 385 (44) 691 955
mob. +385 (98) 262 094
quercus@quercus-am.hr - www.quercus-am.hr

Kordun
1916

Kordun grupa doo
Beograd
Maršala Tolbuhina 4
011/65 64 129

kordunalati@open.telekom.rs - www.kordun.hr

- alati za obradu drveta (kružne, tračne i gaterske testere, glodala, burgije, ručni alat)
- mašine za obradu drveta i oštrilice
- servis i oštrenje testera i grafičkih noževa

ČAJEVIĆ KOMERC

Čajević-komerc doo - Dikalji bb, 71350 Sokolac
Telefon/Fax: +387 57 432-922, +387 65 532-339
e-mail: cajevickomerc@gmail.com
www.cajevic-komerc.com

**REZANA GRAĐA - LEPLJENI ELEMENTI
GRAĐEVINSKA STOLARIJA**

BJELAKOVIĆ
HAN PIJESAK

SVE VRSTE REZANE GRADE
Suva stolarska daska - Elementi za stolariju
Brodski pod - Lamperija - Drveni briket
Tel: +387 (0)57/550-200, 550-201
Mob: +387 (0)65/626-606

Lokve
PROZORI I VRATA

LOKVE doo, Homer 39
51316 Lokve, Hrvatska
tel. +385 (0)51 508 300, 385 (0)51 508 304
lokve@lokve-prozori.hr, www.lokve.com

xilia

tel. 011 219 8516
022 349 254
022 340 931
mob. 063-213-549
063-428-562
www.xilia.rs / info@xilia.rs

Sand

tel: +381 15 470 470
fax: +381 63 470 480
e-mail: office@sand.rs
www.sand.rs

NIGOS
ELEKTRONIK - NIŠ

18000 Niš, Borislava Nikolića - Serjože 12
Tel/fax: +381 (0)18/ 211-212, 217-468
E-mail: office@nigos.rs
www.nigos.rs

"NIVAN KOMERC"
www.nivan-komerc.co.rs
nivankomerc@gmail.com

proizvodnja bukavih elemenata

Strojkovce - 16203 Vučje - Leskovac
Tel. +381 16 794 445
Tel/fax. +381 16 794 446

НАМЕШТАЈ ЕНТЕРИЈЕР СТОЛАРИЈА

3M

Смедерово, Шаљиначка бб
тел/факс: 026/621-626
мобилен: 063/210-238
e-mail: trimszr@gmail.com

KLANA

Ljepota prirode u Vašem domu!

Klana 264, 51217 Klana, Hrvatska
tel. +385 51 808 206 - fax: +385 51 808 150
www.diklana.hr

CEDAR d.o.o.
TIMBER EXPORT

Kastav, Rubeši 163c, Rijeka, HR
Tel: +385(0)51 224-854, 223-912
E-mail: cedar@ri.t-com.hr
www.cedar.hr

interholz
export-import d.o.o.

- izvoz rezane grade i elemenata
- furniri, egzote, troslojnica
- konsalting - FSC
- otkup trupaca

tel: +381 11 3322 460 - tel/fax: +381 11 3322 182
cell: +381 63 204 305
e-mail: rajko@interholz.rs - www.interholz.rs

WEINIG

Vesna Spahn
Zastupnik za Srbiju i Crnu Goru

MW GROUP SCG DOO
Čupičeva 1/1 - 37000 Kruševac
Tel/fax: +381 37 445 070, 445 071, 445 075, 445 077
Mob: 063 622 906
e-mail: mwgroupscg@mts.rs
www.mwgroup.rs

LAMAR FLOORING
SALON PARKETA U BEOGRADU
Autokomanda, Bulevar oslobođenja 18c
tel. 011 2647 590, 3690 247

ekskluzivni troslojni parketi

Sistematskim i upornim radom, firma SAMATINI se razvijala i tehnološki opremala. Zahvaljujući dugogodišnjim aktivnostima, danas ovo preduzeće ima kompletnu savremenu opremu i zaokruženu proizvodnju za izradu 100.000 do 120.000 m² troslojnih ekskluzivnih parketa godišnje.

Kompletna proizvodnja, od prerade trupaca pa do izrade troslojnih parketa se obavlja na najsavremenijim mašinama koje omogućavaju veoma visoku preciznost izrade.

Proizvodni program čine troslojni parketi od kvalitetnog hrasta, bukve, jasena, graba, bagrema, javora, trešnje, oraha, vengea i tikovine, industrijski pod i termotretirani parketi pri čemu svi proizvodi poseduju odgovarajuće sertifikate (FSC CE), sertifikat kvaliteta itd.

Završna obrada se radi najkvalitetnijim uljima u preko četrdeset boja.

Nudimo saradnju projektnim biroima, arhitektama i parketopolagačima, za vrhunsko opremanje ekskluzivnih prostora troslojnim LAMAR parketima od svih vrsta drveta iz sopstvene proizvodnje.

Samatini d.o.o.
proizvodnja **LAMAR** parketa

SAMATINI - Fabrika LAMAR parketa
Milići - Bosna i Hercegovina
tel: +387 (0) 56 745 500, tel/fax: +387 (0) 56 741 101
e-mail: samatinidoo@gmail.com, www.lamar-parket.com

ARTech

Okov za prozore
100% Made in Italy

SISTEMI OKOVA ZA VRATA I PROZORE

www.agb.it

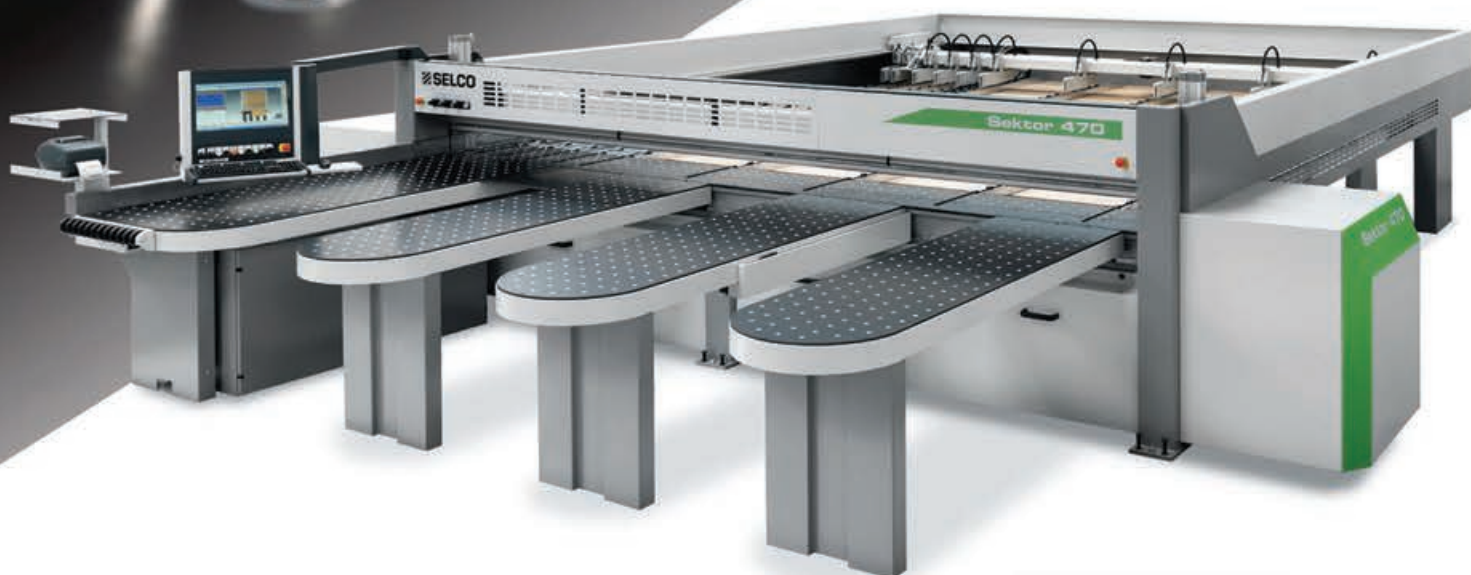
ARTech je novi AGB sistem okova za okretno nagibne prozore.

ARTech je projektovan po principu modularne logike koja omogućava multifunkcionalnost elemenata, dok proces ugradnje okova dobija na fleksibilnosti, sa daleko manjim zalihama okova na lageru.

ARTech, u skladu sa njegovim imenom, ističe dizajnerska i inovativna tehnička rešenja.

ARTech je plod kreativnosti i iskustva, italijanske proizvodne firme sa učešćem od 100%.

BIESSE
TWIN PUSHER

Dve dimenzije panela urađene u jednom prolazu

Povećava produktivnost i do 60% i omogućava optimalno upravljanje proizvodnim učinkom. Uložena sredstva se vraćaju već tokom prve godine eksploatacije. Savršena kombinacija BIESSE optimizacije i italijanske genijalnosti.

TOP TECH WOODWORKING DOO
KNEZA MILOŠA 25, 11000 BEOGRAD
telefon +381 (0)11 3065 614
fax +381 (0)11 3065 616
office@toptech.rs
www.toptech.rs

TOP TECH
WOODWORKING

Fit Line

Lux masažne fotelje
Udobnost, estetika, elegancija, moderan stil
Enterijerski prilagodljiv i savremen dizajn

Simulacija svih manuelnih tehnika masaže
Masaža sve četiri telesne zone
Programska masaža

Udobnost i relaksacija u kancelariji ili Vašem domu
Idealna relaksacija nakog napornog dana

Fit Product

www.fitproduct.rs

+381 60 348 89 15

+381 32 348 890